

**ОСНОВНА ШКОЛА "КОЛЕ РАШИЋ"
НИШ**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ И ДРУГИ
ЦИКЛУС
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
школска 2024/2028. године**

Јул, 2024. година

С А Д Р Ж А Ј

1. Циљеви школског програма	
2. План наставе и учења основног образовања и васпитања	
3. Програми обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	
4. Изборни програми и предмети по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	
5. Програми активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	
6. Програм допунске и додатне наставе	
7. Програм културних активности школе	
8. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности	
9. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања	
10. Програм ваннаставних активности ученика	
11. Програм професионалне оријентације	
12. Програм здравствене заштите	
13. Програм социјалне заштите	
14. Програм заштите животне средине	
15. Програм сарадње са локалном самоуправом	
16. Програм сарадње са породицом	
17. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	
18. Програм рада школске библиотеке	
19. Начин остваривања других области развојног плана школе	
20. Међупредметне компетенције и стандарди постигнућа ученика	
21. Индивидуални образовни план	
22. Програм безбедности и здравља на раду	
23. Програм за стицање елементарних знања из српског језика	

1. УВОД

Школски програм Основне школе „Коле Рашић“ у Нишу за први циклус и други циклус основног образовања и васпитања припремили су чланови Стручног актива за развој школског и предшколског програма у сарадњи са наставницима предметне и разредне наставе.

Школски програм представља основу и усмерава образовно-васпитни рад свих наставника и стручних сарадника, као и стручних органа школе.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Полазне основе за израду школског програма

- Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020 и 129/2021, 92/23.)
- Закон о основном образовању ("Сл. гласник РС", ", бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др.закон и 129/2021)
  - Статут школе
  - Услови рада у школи
  - Образовни стандарди за крај основног образовања и васпитања
  - Стандарди квалитета рада установе
  - Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице
  - Извештај о самовредновању рада школе
  - Извештај о екстерном вредновању

Школски програм реализоваће се у периоду од септембра 2024. године до јуна 2028. године, на основу Правилника о календару образовно-васпитног рада основне школе за сваку школску годину, прописаног од стране Министарства просвете и технолошког развоја, у току 180 наставних дана.

Основни облици извођења програма, којима се остварују садржаји обавезних и изборних предмета засновани су на редовној настави. Поред редовне наставе, реализоваће се и допунска, додатна и припремна настава, сходно потребама и интересовањима ученика.

Важно место у учењу ученика заузимаће тематска и пројектна настава. Потреба да се образовање и васпитање усмере ка развијању компетенција један је од разлога увођења и оваквог наставе као једног од облика образовно-васпитног рада. Остали облици рада кроз које ће се остваривати образовно-васпитни процес представља час одељењског старешине, слободне наставне активности и ваннаставне активности ученика.

Специфичност школе и средине у којој школа ради

Основна школа „Коле Рашић” се налази у ширем центру Ниша, припада општини Палилула.

Школу похађа 552 ученика. Квалификациона структура наставног особља и осталих запослених одговара законским прописима о потребној стручној спреми за рад у основној школи. У последњих неколико година доста се радило на пољу стучног усавршавања наставног кадра и опремању школе.

Школа учествује у свим школским и ваншколским активностима како на градском тако и државном нивоу.

Средина у којој школа ради у социо-економском погледу има све карактеристике просечне за градски ниво. У сарадњи са одговарајућим друштвеним институцијама, школа помаже социјално угроженим ученицима чији је материјални статус низак.

У циљу што квалитетнијег остваривања образовних-васпитних задатака, школа сарађује са свим чиниоцима друштвене средине уз налажење обостраних интереса. Тражиће се могућност сарадње са донаторима, заинтересованим појединцима за развој ове образовне-васпитне установе, као и за остваривање сарадње са невладиним организацијама, заинтересованим за улагање у образовање.

Свесни смо потребе сарадње са локалном заједницом, уважавања и снимања потреба деце, родитеља, запослених, па се рад на овом пољу одвија непрекидно. Отворени смо за нове идеје и сарадњу.

Уважавање узрасних, развојних и индивидуалних карактеристика деце и ученика

У школи се негује и развија индивидуализовани приступ ученицима, како би се разлике међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања адекватно сагледавале. Сходно томе, садржаји рада, степен њихове сложености и облици организације процеса учења прилагођавају индивидуалним особеностима, интересовањима и потребама ученика. Још једна од особености наше школе су ученици ромске националности којима подршку у учењу поред наставника пружа и педагошки асистент.

Сврха програма образовања

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање знања и вештина неопходних за живот у савременом друштву и задовољење потреба ученика у стицању знања, вештина, ставова и вредности.

Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развијање сопствене личности и потенцијала, поштовање других особа и њиховог идентитета, потреба и интереса, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприносу демократском, економском и културном развоју друштва.

2. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм заснован је на општим циљевима, образовним стандардима и исходима образовања и васпитања као и потребама и могућностима ученика.

Настава је усмерена на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који имају другачију функцију и значај. Садржаји нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног предмета. Оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних. Остваривањем исхода који су дати у оквирима програма наставе и учења за све наставне предмете представљају основу за развој кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да наши ученици развију на крају основног образовања.

Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за остваривање утврђених циљева, као и повезивање са послодавцима и удружењима послодаваца и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине.

Школски програм обухвата све садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, и задовољење општих и специфичних образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно другог законског заступника и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.

Школски програм се доноси на основу плана и програма наставе и учења, узимајући у обзир развојни план школе, у складу са Законом.

Школа је, у складу са Законом, сачинила школски програм, по правилу, на четири године и усвојила два месеца пре примене.

Поједини делови школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

Приликом израде школског програма стручни актив за развој школског програма пошао је од:

- општих принципа образовања и васпитања,
- циљева образовања и васпитања,
- исхода образовања и васпитања
- стандарда образовања и васпитања
- кључних компетенција за целоживотно учење
- општих међупредметних компетенција
- Националног оквира образовања и васпитања начела
- Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

- 1) једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање заснованом на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
- 2) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;
- 3) поштовање људских права и права сваког детета, ученика и одраслог и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;
- 4) висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;
- 5) целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;
- 6) образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;
- 7) професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности;
- 8) хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и могућност даљег образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);
- 9) демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;
- 10) аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:

- 1) сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;
- 2) подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;

- 3) идентификацији, праћењу и подстицању ученика и одраслих са изузетним способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања и установама;
- 4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, деца, ученици и одрасли са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;
- 5) смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно лица из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;
- 6) каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;
- 7) остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;
- 8) сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

- 1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;
- 2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;
- 3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;
- 4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животnoj средини;
- 5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;
- 6) зна како да учи;
- 7) уме да разликује чињенице од интерпретација;
- 8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;
- 9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;
- 10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;
- 11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободу, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;
- 12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;

- 13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

- 1) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;
- 2) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;
- 3) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;
- 3) стандарди квалитета уџбеника;
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
- 5) стандарди компетенција директора.

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

- 1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;
- 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;
- 3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);
- 4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;

- 5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;
- 6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;
- 7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;
- 8) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

Компетенције осим оквира традиционалних школских предмета, обухватају и ангажују школска знања на припреми ученика да буду конкурентни и функционални у садашњем и будућем образовном и професионалном простору и да компетентно и активно остварују своје грађанске улоге.

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

Начела израде школског програма:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

Начин реализације школског програма

Школски програм се остварује на српском језику.

Школски програм је дефинисан у складу са програмима наставе и учења. Током наредне четири школске године, Стручни актив за израду школског програма и тим за самовредновање рада школе, редовно, а по потреби и ванредно, евалуираће начин реализације Школског програма и у зависности од актуелних потреба дефинисаће одговарајућа документа која ће представљати анекс Школског програма. Са свим изменама, допунама и евентуалним анексима биће упознато Наставничко веће, Школски одбор и Савет родитеља.

Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања који се остварује у школи

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма за први и други циклус основног образовања и васпитања. Школски програм доноси орган управљања, по правилу сваке четврте године.

Школски програм доноси се на основу *програма наставе и учења*. Школским програмом обезбеђује се остваривање циљева, исхода и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање исхода наставе и учења, а који су регулисани на националном и школском нивоу. Језик на коме се програм остварује је: српски језик.

3. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	-	-
УКУПНО: А		20	720	21	756	20	720	20	720
Редни број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А+Б		21	756	22	792	21	756	21	756
Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програм									
Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	21	756	21	756
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	10	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Настава у природи	7 дана годишње		7 дана годишње		7 дана годишње		7 дана годишње	

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред . број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	V РАЗРЕД		VI РАЗРЕД		VII РАЗРЕД		VIII РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	2	68
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54	2	72+54	3	108	3	102
У К У П Н О: А		24	918	25	954	28	1008	28	952
Р. бр	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ¹	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик ²	2	72	2	72	2	72	2	68
У К У П Н О: Б		3	108	3	108	3	108	3	102
У К У П Н О: А + Б		27	1026	28	1062	31	1116	31	1054

ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ

Р. бр	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	V РАЗРЕД		VI РАЗРЕД		VII РАЗРЕД		VIII РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062	31	1116	31	1054
2.	Слободне наставне активности ³	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настав	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатни рад	1	36	1	36	1	36	1	34

Р. бр	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	V РАЗРЕД		VI РАЗРЕД		VII РАЗРЕД		VIII РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁴	1	36	1	36	1	36	1	34
3	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

Ученик бира један од понуђених изборних програма

² Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

³ Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

⁴ Ваннаставне активности: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе

4. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Програм наставе и учења обавезних предмета за први циклус по разредима:

Програм наставе и учења обавезних предмета за први циклус по разредима реализује се по следећим документима:

Разред	Службени гласник РС – Просветни гласник
I	10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020
II	16/2018, 3/2019 и 5/2021
III	5/2019, 1/2020 и 6/2020
IV	11/2019, 6/2020 и 7/2021

Програм наставе и учења обавезних предмета за други циклус по разредима:

Програм наставе и учења обавезних предмета за други циклус по разредима реализује се по следећим документима:

Разред	Службени гласник РС – Просветни гласник
V	15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020 и 17/2021
VI	5/2008, 3/2011, 1/2013, 5/2014, 11/2016, 3/2018, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, и 17/2021
VII	6/2009, 3/2011, 8/2013, 11/2016, 12/2018, 18/2018, 3/2019, 12/2019, 5/2019, 1/2020, 3/2020, 6/2020, 8/2020, 5/2021 и 17/2021
VIII	2/2010, 3/2011, 8/2013, 5/2014, 11/2016, 7/2017, 12/2018, 18/2018, 10/2019, 11/2019, 2/2020, 3/2020, 6/2020, 5/2021 и 17/2021

Циљеви учења предмета за први циклус образовања и васпитања су засновани на општим циљевима основног образовања и васпитања и исходима учења, пре свега на сам процес учења, а не искључиво на садржаје. Програми наставе и учења за први циклус, као и исходи, дати су у следећим Службеним гласницима: ‘Службени гласник РС - Просветни гласник’, број 10/2017,10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019, 2/2020, 16/2018, 3/2019, 5/2019, 1/2020, 6/2020, 11/2019 и 07/2021, 92/23.

Настава је исходовно оријентисана, заснована на стандардима постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и развијању међупредметних компетенција.

Глобално планирање се заснива на стандардима постигнућа и међупредметним компетенцијама. а оперативно планирање је засновано на исходима и конкретизованим корелацијама.

Модел (облици) наставе предмета у првом циклусу (српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, грађанско васпитање, верска настава, дигитални свет, пројектна настава):

- непосредна настава,
- хибридна настава (изокренута учионица, саморегулисано учење),
- онлајн настава,
- допунска (српски језик и математика од 1. до 4. разреда),
- додатна (математика у 3. и 4. разреду),
- иновативни облици наставе: пројектна, програмирана, интегративна.

Хибридна настава подразумева планиран, континуиран и интегрисани скуп образовних активности које се одвијају непосредно у учионици и у онлајн окружењу, тако да се оне међусобно допуњују и доприносе повећању квалитета образовних постигнућа ученика.

Тренутно користимо Гугл учионице и школске налоге за ученике и наставнике.

Онлајн настава се одвија у Гугл учионицама уз коришћење Гугл апликација, портала Моја школа, а по утврђеном распореду и уз комбиновање синхроног и асинхроног модела.

Назив предмета: Српски језик

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учења
<p>Почетно читање и писање (1. разред)</p> <p>Језик (граматика, правопис и ортоепија)</p> <p>Књижевност</p> <p>Језичка култура (говорење, слушање, писање, читање, *усвајање другог писма, латинице у 2. разреду)</p> <p>*Тематске области су исте и понављају се из разреда у разред. Све области се прожимају и не могу се изучавати изоловано, а у сваком наредном разреду се проширују садржаји, а захтеви продубљују. Први разред се незнатно разликује јер постоји још једна тематска област - почетно читање и писање, а у другом разреду је изучавање другог писма- латинице, саставни део области језичка култура.</p>	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз различите облике рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални, ● фронтални, ● групни, ● рад у пару и ● тимски облик рада. <p>У нашој школи је након спољног вредновања, анализе наставе и стручног усавршавања где смо углавном радили на оснаживању компетенције К2 код наставника, обавезан избор најмање две методе активног учења. Уз традиционалне методе које учитељи користе, обавезно имају још неке са листе испод, а избор одговарајућих метода се мења и зависи од узраста ученика, мотивације и компетенције наставника:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● метода станица, ● АБЦ метода, ● олуја идеја, ● метода асоцијација, ● грудва снега, ● метода игра речи, ● игра улога, ● истраживачки рад, ● методе рада на тексту, ● ланац знања, ● дебата, ● мапе ума. <p>Један део наставника користиће и НТЦ методе учења.</p> <p>Наставна средства: У настави редовно користимо стандардна, средства одобрена од стране министарства, а специфично је то што користимо и нека друга која израђујемо на основу наших потреба - пре</p>

свега су то словарице због већег броја ученика ромске националности којима је српски језик нематерњи.

Добра техничка опремљеност школе (и сваке учионице) омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса (портал Моја школа, Креативна школа, Дигитални час, Сазнали на семинару и употребили у пракси, База успешних ваннаставних активности). Наставници и сами креирају електронске наставне материјале које размењују и постављају на школску платформу.

Активности/стратегије за мотивисање ученика:

Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:

- прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева (задаци различите тежине - умерено и индивидуално одговарајуће изазовни),
- слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности),
- повратном информацијом која се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција
- укључивањем у пројекте које годиама успешно реализујемо – међушколски пројекат Читалићи, школски пројекат Вукова недеља (у плану је да у наредном периоду ученици од 1. до 4. разреда узму значајније учешће у писању чланака за школски часопис Краљевићи).

Тематски дани/недеља

Тема се посматра интегративно, захтеви се прилагођавају интересовањима и могућностима ученика кроз тимски и групни рад.

Уводи се вршњачко учење кроз стварање ученичких наставних материјала и амбијентално учење. (Тематски дани: Вук Караџић, Свети Сава, Дан писмености, Дан европског језика, Дан дечије књижевности, Дан књига - конкретизовано у Плану рада стручног већа разредне наставе по разредима и носиоцима активности).

Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:

Гарднеровим упитником испитују се потребе, интересовања и умења ученика. У складу са резултатима упитника прилагођавају се садржаји рада на часовима редовне наставе српског

	<p>језика, допунске и ваннаставних активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • диференцирани рад на часу - ученици бирају начин усвајања, приказ одређених садржаја који уче • дифернцирани домаћи - ученик бира задатак у складу са склоностима и интересовањима. • примена очигледних наставних средстава посебно за ученике ромске националности (словарице, модели слова и сл....) радити на усвајању слова, почетног читања и писања. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: школска библиотека, двориште школе</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: Народни музеј Ниш, Одељење дечије библиотеке у Нишу, Луткарско позориште, писци - сарадници и пријатељи школе.</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања- вредновање остварености исхода) Праћење и вредновање је сумативно и формативно и у складу са Правилником о оцењивању и Критеријумима оцењивања које је предложио актив наставника разредне наставе, а усвојило наставничко веће. У првој недељи септембра, ученици раде иницијални тест (сем ученика 1. разреда) и на основу анализе, одређују се ученици којима је потребна додатна индивидуална подршка, као и области које је потребно додатно обрадити. Током године оцењује се путем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „15-минутних” вежби - усмено - контролних задатака - писмених задатака (4. разред) - домаћих задатака (редовност и тачност) - слободних активности (у којој мери се укључују, како сарађују, колико су активни, да ли
--	--

	<p>иницирају неке активности, да ли учествују у организовању и сл.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - вршњачког учења (ученици – ментори или сарадници) - ангажовања ученика у настави - резултата рада (било да су продукти пројектне наставе или групног рада и домаћег рада у виду презентација, постера у дигиталном или штампаном облику итд.) - годишњег теста (служи и за анализу рада у текућој школској години и припрему рада у наредној години). <p>Процена постигнућа се користи за прилагођавање могућностима и склоностима ученика и посебну подршку напредовању ученика.</p> <p>У плану нам је да на часовима српског језика, пре свега, јачамо ученичке компетенције:</p> <p>Комуникација на матерњем језику, Учење како се учи и Дигитална писменост.</p>
--	---

<p>Назив предмета: Математика Разред: од 1. до 4. разреда</p>	<p>Начини и поступци остваривања програма наставе и учење</p>
<p>Област/тема:Бројеви и операције са њима - природни (1,2,3,4. разред) - разломци (2,3,4. разред) - децимални бр. (4. разред)</p>	<p>Методе и облици рада: Програм се остварује уз различите облике рада: индивидуални, фронтални, групни, рад у пару и тимски облик рада.</p> <p>Користе се уз традиционалне методе, методе које укључују употребу ИКТ-а, ако и најмање две методе активног учења у настави (сходно узрасту ученика, мотивацији и компетенцијама наставника):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● метода станица, ● грудва снега, ● игровне активности, ● истраживачки рад, ● методе рада на тексту, ● ланац знања, <p>Наставна средства:</p> <p>Посебна пажња је на наставним средствима које наставници креирају у циљу лакшег савладавања рачунских операција (сабирања, одузимања, множења и дељења), посебно за потребе ученика ромске националности којима је српски језик нематерњи. Акценат је на игровним активностима где савладавају неке основне математичке појмове – различите картице, питалице, табле и сл. Посебно су значајни и дигитални материјали које користимо – различите домаће и стране платформе са задацима за вежбање, дигитални уџбеници као и материјали које наставници припремају у дигиталном облику.</p> <p>Активности/стратегije за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо::</p> <ul style="list-style-type: none"> ● прилагођавањем задатака учениковим могућностима, ● слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности),

Алгебра

- једначине (2,3,4. разред) и неједначине (3,4. разред)
-једначине са две непознате (3,4. разред)

Геометрија

- линија, област, права, дуж (1. разред)
- дуж, полуправа, права, правоугаоник, квадрат и троугао (2. разред)
- праве и углови, троугао и круг (3.разред)
- квадар и коцка (4.разред)

Мерење и мере

- јдинице за мерење дужине, новчани апоени до 100 дин (1. разред)
- јединице за мерење времена (2. разред)
- јединице за мерење дужине, површине, масе, запремине течности и времена (3. разред)
- мерење површине квадрата и правоугаоника, површине и запремине квадра и коцке (4. разред)

- повратном информацијом,
- математичком секцијом у првом и другом разреду (математичка авантура) где на нов и занимљив начин децу уводимо у свет логичког размишљања и досетки, занимљивих задатака који захтевају више мисаоаног ангажовања и закључивања него писања
- организацијом више различитих такмичења (Кенгур, Дабар, Мислиша)
- учествовањем у обележавању фестивала "Мај, месец математике".

Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:

Гарднеров упитник нам помаже да испитамо између осталог и интересовања из области математике, па резултате користимо да прилагодимо садржаје и начин рада како ученицима који показују интересовање за математичке садржаје, тако и групи ученика којој је потребна додатна подршка (часови додатне наставе математике у 3. и 4. разреду, допунска настава од 1. разреда, математичка секција у 1. и 2. разреду). На часовима редовне наставе користимо наша наставна средства, дигиталне материјале и уџбенике, да задовољимо различите потребе ученика – садржаје тако прилагођавамо визуелним, аудитивним и кинестетичким стиловима учења ученика.

Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:

Постојећи 3Д штампач користимо за израду наставних средстава – модела, дигитални кабинет као место (средство) за реализацију припремљених дигиталних садржаја по угледу на програмирано учење или изокренуту учионицу, пројектор, двориште школе са школицама као местима за математичке полигоне,

Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)

Ученици се оцењују сумативно и формативно.

На основу резултата иницијалног тестирања одређују се ученици са којима је потребно да се додатно ради. Током године тај број се мења и зависи од постигнућа ученика и њиховог

Обрада података

- графикони (2,3,4. разред)
- координатни систем (3,4. разред)

интересовања за напредовање и боље резултате.

Приликом оцењивања користимо:

- „15-минутне” вежбе
- усмене одговоре
- контролне задатаке
- писмене задатаке
- домаће задатке (пратимо редовност и тачност)
- слободне активности (секције, ваннаставне)
- ангажовање ученика у настави
- резултати рада на неком пројекту или као део домаћег задатка у групи или тиму,
- годишњи тест
- такмичења (вреднујемо све успехе на општинским и окружним такмичењима).

Уводи се и оцењивање у дигиталном окружењу уз помоћ одговарајућих веб-алата.

Процена постигнућа се користи за прилагођавање могућностима и склоностима ученика и посебну подршку напредовању ученика.

У плану нам је да на часовима математике јачамо ученичке компетенције:

Рад са подацима и информацијама,

Комуникација,

Решавање проблема

Дигитална писменост.

Назив предмета: Свет око нас (1 и 2. разред) и Природа и друштво (3. и 4. разред)

<p>Област/тема:</p> <p>СВЕТ ОКО НАС</p> <p>НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ - 1. разред</p> <p>НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ - 2. разред</p> <p>Ја и други (1. разред)</p> <p>Други и ја (2. разред)</p> <p>Породични дом, школа (1. разред)</p> <p>Култура живљења (2. разред)</p> <p>Здравље и безбедност (1. разред)</p> <p>Оријентација у простору и времену (1. разред)</p> <p>Кретање и оријентација у простору и времену (2. разред)</p>	<p>Начини и поступци остваривања програма наставе и учење</p> <p>Методе и облици рада:</p> <p>Већина предметних исхода се постиже кроз непосредну истраживачку активност деце кад год је то могуће, а путем индивидуалног, фронталног, групног, рада у пару или тимског рада.</p> <p>Учитељ има задатак да ствара прилике за учење, а ученици да што више, уз непосредну истраживачку активност сазнају и уче. У томе им помажу бројне методе активног учења које учитељи користе (сходно узрасту ученика, мотивацији и компетенцијама наставника): метода станица, АБЦ метода, олуја идеја, метода асоцијација, метода игра речи, истраживачки рад, ланац знања, мапе ума, НТЦ методе и технике. Посебно је важно да у нашој школи лако можемо да реализујемо бројне активности које су препоручене за рад са ученицима уз коришћење наших ресурса (специфичности):</p> <p>Амбијентално учење у дворишту школе када се обрађује тема разноврсност природе кроз посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом, груписање – уочавање сличности и разлика ради класификовања;</p> <p>Амбијентално учење у непосредној околини школе када се савладава област здравље и безбедност кроз описивање, процењивање, праћење, бележење саобраћаја /учесника у саобраћају, саобраћајних знака и сл) у околини школе, али и путем обиласка пијаце у непосредној близини школе кроз интеракцију са циљем развијања навика здраве исхране</p> <p>Тема прошлост се обавезно повезује са обиласком значајних историјских споменика и места у самој близини школе (спомен парк Бубањ, музеј).</p> <p>Тема кретање се уз процењивање, експериментисање и бележење лако реализује уз помоћ наставних средстава наставника физике у нашој школи (стрма равна и сл).</p> <p>За обраду теме човек ствара користимо бројне занатске радње у околини школе (посластичар, обућар, лимар) да би ученици могли да испрате неке процесе и продукте рада. Тематски дани/недеља</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p>
---	--

<p>Човек ствара (1. и 2. разред)</p> <p>Разноврсност природе (1. и 2. разред)</p> <p>ПРИРОДА И ДРУШТВО</p> <p>МОЈ КРАЈ – 3. разред МОЈА ОТАЏБИНА – РС – 4. разред</p> <p>Природа, човек, друштво (3. разред) Оријентација у простору и времену (3. разред) Прошлост (3. и 4. разред) Кретање (3. разред) Материјали (3. и 4. разред) Природне и друштвене одлике Србије - 4. разред Човек – природно и друштвено биће</p> <p>*У настави предмета свет око нас и природа и друштво иста тематика се из разреда у разред, проширује, продубљује и посматра са различитих аспеката.</p>	<p>двориште, кабинет информатике Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: Народни музеј, Зоо планет</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања- вредновање остварености исхода) Ученици се оцењују сумативно и формативно. Иницијалним тестом одређујемо ученике са којима је потребно да се додатно ради (не тестирају се ученици само 1. разреда). Приликом оцењивања користимо: - „15-минутне” вежбе - усмене одговоре - контролне задатке - домаће задатке (пратимо редовност и тачност) - ангажовање ученика у настави - резултате рада на неком пројекту или као део домаћег задатка у групи или тиму, - годишњи тест. Уводи се и оцењивање у дигиталном окружењу уз помоћ одговарајућих веб-алата.</p> <p>У плану нам је да на овим часовима јачамо ученичке компетенције: -Одговоран однос према здрављу -Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама,</p>
---	--

Назив предмета: **Ликовна култура**

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>Ликовна култура и окружење (1. разред)</p> <p>Односи у видном пољу (1. разред)</p> <p>Обликовање (1. разред)</p> <p>Споразумевање (1,2, 3 и 4. разред)</p> <p>Облици (2. разред)</p> <p>Ликовне игре (2. разред)</p> <p>Простор (2, 3. разред)</p> <p>Материјали (3. разред)</p> <p>Композиција(3 и 4. разред)</p> <p>Наслеђе (4. разред)</p> <p>Сцена (4. разред)</p>	<p>Методе и облици рада:</p> <p>Садржаји предмета могу да се реализују кроз индивидуални, фронтални, групни, рад у пару и тимски облик рада при чему треба имати у виду индивидуалне могућности ученика.</p> <p>Уз уобичајене методе, употребљају се и методе активног учења у настави (сходно узрасту ученика, мотивацији и компетенцијама наставника):</p> <ul style="list-style-type: none"> • метода практичних радова • метода игровних активности, • игра улога, • истраживачки рад, • методе рада на тексту. <p>Наставна средства:</p> <p>Од наставних средстава на часовима се користе фотографије, репродукције уметничких дела, радови ученика, књиге, енциклопедије, постери, предмети из окружења итд. Како је добра техничка опремљеност учионица, на часовима се користе и дигитални уџбеници и остали електронски образовни ресурси (портал Моја школа, Креативна школа, Дигитални час, виртуелне посете музејима, галеријама).</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и интересовањима и постепеном повећању захтева кроз надоградњу ликовног типа,

	<ul style="list-style-type: none"> • слободом избора (ученици имају прилику да за одређене задатке бирају самостално средства и технике којима ће изразити своју идеју кроз ликовни рад), • сарадњом са вршњацима у решавању одређених задатака, • повратном информацијом. <p>Тематски дани</p> <p>Ученици прате теме које се обележавају у школи и задатке реализују према интересовањима и могућностима самостално, кроз тимски или групни рад.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • диференцирани рад на часу - различити ликовни задаци, • ученици имају прилику да бирају самостално средства и методе којима ће изразити своју идеју у ликовном раду, • сарадњом са вршњацима у решавању одређених ликовних задатака. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>двориште</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: Галерија савремене ликовне уметности Ниш Народни музеј Ниш, Одељење дечије библиотеке у Нишу, Луткарско позориште</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања- вредновање остварености исхода) сумативно- кроз решавање ликовних задатака и усмене провере наученог садржаја формативно- праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, учествовање</p>
--	--

	<p>на ликовним такмичењима и ликовним конкурсима.</p> <p>Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор...). • Однос према себи (поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду ...). • Однос према другима (поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...). • Разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...). • Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...). • Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...). • Вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције ...). • Употреба техника (примењује одговарајући процес; контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју). <p>Међупредметне компетенције које се остварују: Естетичка компетенција, Компетенција за учење, Комуникација, Сарадња, Решавање проблема, Одговоран однос према околини, Одговорно учешће у демократском друштву.</p>
--	---

Назив предмета: Музичка култура

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>1. Слушање музике 2. Извођење музике (певање и свирање) 3. Музичко стваралаштво</p>	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални, ● фронтални, ● групни, ● рад у пару и ● тимски облик рада. <p>Уз уобичајене методе, обавезан избор најмање две методе активног учења у настави (сходно узрасту ученика, мотивацији и компетенцијама наставника):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● метода практичних радова ● метода игровних активности, ● игра улога, ● истраживачки рад, <p>Наставна средства:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● одобрена од стране министарства, <p>Добра техничка опремљеност школе (и сваке учионице) омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса (портал Моја школа, Креативна школа, Дигитални час, Сазнали на семинару и употребили у пракси, База успешних ваннаставних активности, виртуелне посете музејима).</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева ● слободом избора (ученици имају прилику да за одређене задатке бирају самостално,

	<p>нпр. који део композиције могу да одсвирају, могу да изаберу инструмент: металофон, блок флауту или удараљке),</p> <ul style="list-style-type: none"> ● сарадњом са вршњацима у решавању одређених задатака, групно певање и свирање или у пару ● повратном информацијом. <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● диференцирани рад на часу - различити задаци, ● ученици имају прилику да бирају самостално средства и методе којима ће изразити своју музикалност, ● сарадњом са вршњацима у решавању одређених музичких захтева. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: кабинет за музичку културу - клавир, микрофони, озвучење..., двориште, сала.</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: Симфонијски оркестар - посета, позориште - Народно и луткарско</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања- вредновање остварености исхода) сумативно- кроз решавање музичких захтева и усмене провере наученог садржаја формативно- праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, кроз поседовање и коришћење уџбеника, свирање на инструментима, певање, резултата рада (пројектне наставе итд.), учествовање на приредбама и конкурсима , односа ученика према раду.</p> <p>У плану нам је да јачамо ученичке компетенције: Естетичку компетенцију, Компетенцију за учење, Комуникацију, Сарадњу</p>
--	---

Назив предмета: **Физичко и здравствено васпитање**

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>1. и 2. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Физичке способности - Моторичке вештине - Физичка и здравствена култура <p>3. и 4. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атлетика - Спортска гимнастика - Основе тимских, спортских и елементарних игара - Плес и ритмика - Полигони 	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● индивидуални, ● фронтални, ● групни, ● рад у пару и ● тимски облик рада. <p>Наставна средства:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● одобрена од стране министарства, <p>Добра техничка опремљеност школе (и сваке учионице) омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса (портал Моја школа, Креативна школа, Дигитални час, Сазнали на семинару и употребили у пракси, База успешних ваннаставних активности, виртуелне посете музејима).</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева ● слободом избора (ученици имају прилику да за одређене задатке бирају самостално, нпр. у којим спортским активностима које организује школа могу да учествују), ● сарадњом са вршњацима учешћем у спортским активностима у нашој школи и са другим школама <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● диференцирани рад на часу - различити задаци,

	<ul style="list-style-type: none"> ● ученици имају прилику да бирају самостално реквизите, као и врсту спорта у коме могу да учествују ● сарадњом са вршњацима и учешћем у спортским тимовима <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: мала сала и балон сала, двориште - терени, школице, пањеви, мостови, конопци.. у дворишту школе</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: - сарадња са Учитељским друштвом у реализацији спортских такмичења (“Футсал” и “Између две ватре”)</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања- вредновање остварености исхода) сумативно- кроз решавање захтева- вежби обликовања, ношење опреме, поштовање правила игре, мерење физичких способности... и усмене провере наученог садржаја формативно- праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, кроз поседовање и коришћење опреме, учешће у школским такмичењима и спортским тимовима, резултата рада (пројектне наставе итд.), учествовање на другим такмичењима ван школе , односа ученика према раду. У плану нам је да јачамо ученичке компетенције: Естетичку компетенцију, Комуникацију, Сарадњу</p>
--	---

Назив предмета: Дигитални свет

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
--------------	--

<p>Дигитално друштво</p> <p>Безбедно коришћење дигиталних уређаја</p> <p>Алгоритамски начин размишљања</p>	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • индивидуални, • фронтални, • групни, • рад у пару и • тимски облик рада. <p>Уз уобичајене методе, обавезан избор најмање две методе активног учења у настави (сходно узрасту ученика, мотивацији и компетенцијама наставника):</p> <ul style="list-style-type: none"> • метода практичних радова • метода станица, • АБЦ метода, • метода асоцијација, • игра улога, • истраживачки рад, • методе рада на тексту, • дебата, • мапе ума. <p>Наставна средства: У настави се редовно користе уџбеник, а добра техничка опремљеност дигиталног кабинета и сваке учионице омогућава употребу дигиталних уџбеника, одговарајућих програма, микробита и других електронских образовних ресурса. Наставници и сами и у сарадњи са другим наставницима и ученицима креирају електронске наставне материјале које размењују и постављају на школску платформу (Гугл учионицу).</p> <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева (задачи различите тежине - умерено и индивидуално одговарајуће изазовни),
--	--

- сарадњом са вршњацима у решавању одређених задатака, обележавању Дана безбедног интернета, Недеље кодирања,
- слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности),
- стављањем ученика у ситуацију да практично решавају задатак, откривају и исправљају грешке,
- повратном информацијом која се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција.
- - Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.

Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:

дигитални кабинет, микробит

Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:

- гост “експерт” за теме везане за безбедност деце на интернету,
- фестивал “Наук није баук”.

Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)

сумативно

формативно

- практичан рад
- „15-минутне” вежбе
- усмено
- вршњачка процена
- домаћи задатак
- слободне активности (секције, ваннаставне....)
- израда постера, презентација
- ангажовање ученика у настави

	<p>- резултати рада (пројектне наставе итд.)</p> <p>Наставник има могућности да гради подстицајно образовно окружење кроз задатке предмета, вршњачку сарадњу. Он прати постигнућа ученика из улоге активног посматрача и ментора и тиме је избегнута формална ситуација процењивања што доприноси смањивању стреса код ученика, јачању мотивације и самопоуздања.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • методичко прилагођавање наставног програма (прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) • коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја, • могућност да ученици самостално бирају начин решавања одређених задатака према својим афинитетима. <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>Дигитална компетенција, Компетенција за учење, Комуникација, Сарадња, Рад са подацима и информацијама Одговорно учешће у демократском друштву, Одговоран однос према околини, Одговоран однос према здрављу, Естетичка компетенција</p>
--	---

Назив предмета: Енглески језик

Разред: I – IV

Службени гласник РС – Просветни гласник:

10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1 (први циклус и први разред; стандарди)

16/2018-47, (други разред)

5/2019-6 (трећи разред)

11/2019-1 (четврти разред)

Садржаји:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учења
<p>– лексички садржаји (вокабулар)</p> <p>– граматичке структуре</p> <p>– правилан изговор</p> <p>– језичка култура (комуникативне јединице у усменој и писаној комуникацији)</p> <p>* Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда првог циклуса основног образовања. У сваком наредном разреду обнавља се и проширује фонд лингвистичких навика, знања и умења и екстралингвистичких тема везаних за конкретну тему. Аутори уџбеника и наставници обрађују их у складу са могућностима и интересовањима ученика, као и актуелним збивањима у свету.</p> <p>Тематске области у настави енглеског језика за основну школу су:</p> <p>1) Лични идентитет;</p>	<p>Настава енглеског језика у првом циклусу основног образовања је исходовно оријентисана, заснована на стандардима постигнућа за крај основног образовања и развијању међупредметних компетенција.</p> <p>Глобално планирање се заснива на општим исходима, стандардима постигнућа и међупредметним компетенцијама.</p> <p>Оперативно планирање је засновано на операционализованим исходима и конкретизованим међупредметним корелацијама.</p> <p>Облици наставе:</p> <p>У настави Енглеског језика заступљени су следећи облици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – редовна настава (непосредан рад у школи); – онлајн настава (у зависности од модела рада, преко Гугл платформе школе); – хибридна настава (метода <i>изокренуте учионице</i> у редовној настави, по потреби: слободна наставна активност, допунска и додатна настава, секција, задаци за оправдано одсутне ученике и сл); – иновативни облици наставе (индивидуализована, програмирана, интегративна, пројектна, игролика, проблемска, интерактивна). <p>Облици рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења заступљени су сви облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи.</p> <p>Методе рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења води се рачуна о</p>

<p>2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.);</p> <p>3) Географске особености;</p> <p>4) Србија – моја домовина;</p> <p>5) Становање – форме, навике;</p> <p>6) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест;</p> <p>7) Временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност);</p> <p>8) Школа, школски живот;</p> <p>9) Млади – живот деце и омладине;</p> <p>10) Здравље и хигијена;</p> <p>11) Емоције (љубав према породици, друговима);</p> <p>12) Превозна средства;</p> <p>13) Временске прилике;</p> <p>14) Уметност за децу (нарочито модерна књижевност за децу; пригодне традиционалне и модерне песме);</p> <p>15) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници);</p>	<p>разноврсности и заступљености традиционалних, као и интерактивних метода, као и о њиховој адекватности у односу на потребе ученика и конкретне наставне јединице. Најчешће коришћене методе су: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, вербално-текстуална, аудитивна, хеуристички разговор, метода практичних радова, глума и пантомима, <i>brainstorming</i> и сродне методе, мапе ума, ланац знања, пример-непример, чек-листа, упитник, излазна карта, рибарска мрежа, <i>TPR = Total Physical Response</i>, АБВ метода, изокренута учионица, итд.</p> <p>Такође, наставник у рад са ученицима благовремено планира и уводи и нове, иновативне, методе које није могуће унапред предвидети планом јер су оне резултат личних потреба, потреба ученика, иновативних идеја наставника и ученика, сталних стручних усавршавања (нарочито од страних предавача), итд.</p> <p>Наставна средства:</p> <p>У настави се редовно користе стандардна наставна средства: уџбеник, радна свеска, аудио и видео записи, дигитални уџбеник, флеш- и лексичке карте, постери.</p> <p>Такође, користе се и специјално креирани онлајн садржаји (игре, задаци, квизови, флеш-картице, тестови и краће провере, индивидуализовани задаци – онлајн и у штампаном облику) које креира наставник, али и средства која креирају ученици (аудио и видео записи, постери, мапе, израђени предмети од различитих материјала, и сл).</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>У циљу мотивације ученика наставник води рачуна о редовном и прецизном саопштавању повратне информације одговарајућом техником.</p> <p>Индивидуализација задатака (различити нивои задатака и поступно повећавање захтева у зони наредног развоја, при чему ученик има слободу избора између два или више садржаја, начина или поступака) је усмерена ка томе да ученик стекне самосталност и постепено преузима контролу над сопственим процесом учења.</p> <p>У раду се користе разноврсне методе, а ученици се максимално укључују у избор садржаја, метода и начина рада.</p>
---	---

<p>16) Слободно време – забава, разонода, хобији;</p> <p>17) Исхрана и гастрономске навике;</p> <p>18) Путовања;</p> <p>19) Мода и облачење;</p> <p>20) Спорт;</p> <p>21) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења.</p>	<p>Ученици, уз помоћ наставника, обележавају пригодним активностима (рецитали, приредбе, тематски часови, пројекти) следеће тематске дане:</p> <p>26. септембар – Европски дан језика</p> <p>21. март – Светски дан поезије</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Настава енглеског језика предвиђа, по потреби, израду ИОП-плана, у сарадњи са одељењским старешином и стручном службом школе.</p> <p>Поред тога, индивидуализација задатака, захтева и домаћих задатака подразумева да сваки ученик буде подржан у складу са сопственим способностима, могућностима и интересовањима. При томе се посебна пажња поклања ученицима из осетљивих друштвених група (ученици из материјално угрожених породица, ученици из сеоских домаћинстава, ученици са инвалидитетом, а нарочито ромска популација), којима се, поред индивидуализације, редовно обезбеђује и штампани материјал за рад због нередовног похађања наставе и/или ограниченог приступа интернету.</p> <p>Такође, настоји се да се, у што већој мери, самим ученицима препусти иницијатива у избору наставних садржаја (нарочито на часовима допунске, додатне наставе и секције), у складу са њиховим потребама и интересовањима.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>У настави енглеског језика редовно се користе: школска библиотека, школско двориште,</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Најчешће коришћени ресурси локалне заједнице у настави енглеског језика су: Сајам књига и порцелана (у организацији књижаре <i>The English Book</i>), разне активности у организацији <i>Америчког кутка</i> у Нишу (изложбе, сајмови, радионице, презентације страних предавача, пројекције филмова и слично).</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>У настави Енглеског језика остварују се све опште међупредметне компетенције неопходне ученицима за лично</p>
---	---

	<p>остварење и развој јер оне чине основу за целоживотно учење. Кроз међупредметно повезивање у пројектима, угледним/огледним часовима, али и корелацију на сваком часу, негују се:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Компетенција за учење; – Одговорно учешће у демократском друштву; – Естетичка компетенција; – Комуникација; – Одговоран однос према околини; – Одговоран однос према здрављу; – Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; – Рад с подацима и информацијама; – Решавање проблема; – Сарадња; – Дигитална компетенција. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања – вредновање остварености исхода)</p> <p>Наставник, у току образовно-васпитног рада, континуирано прати, подстиче, сагледава и бележи развој, напредовање и ангажовање ученика на сваком часу, и то у виду дијагностичких процена, и сумативних (бројчаних) и формативних (описних – формалних и неформалних) оцена, а помоћу разноврсних метода и техника (детално наведене у <i>Критеријумима вредновања и оцењивања</i>). На основу тога, наставник усмерава рад ученика, наставни процес, али и прилагођава, планира и програмира свој даљи рад.</p>
--	--

Назив предмета: Српски језик и књижевност**Разред: од 5. до 8. разреда**

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања: 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>Вештина читања и разумевање причитаног</p> <p>Писано изражавање</p> <p>Граматика, лексика, народни и књижевни језик</p> <p>Књижевност</p>	<p>Облици наставе:</p> <p>Настава је заснована на стандардима постигнућа за крај другог циклуса основног образовања и васпитања и развијању међупредметних компетенција.</p> <p>Глобално планирање се заснива на стандардима постигнућа и међупредметним компетенцијама.</p> <p>Оперативно планирање је засновано на исходима и конкетизованим корелацијама.</p> <p>Модел (облици) наставе:</p> <p>Редовна настава, Хибридна настава, Онлајн настава, ако одређене околности то захтевају, допунска, додатна, секције иновативни облици наставе: интерактивна, програмирана, интегрисана.</p> <p>Хибридна настава која комбинује непосредни рад у школи и онлајн наставу (користи се Гугл учионица – одабрана од стране наставника и ученика, са истим школским налозима) користи се за часове редовне наставе српског језика и/или часове допунске и додатне наставе српског језика, секције као и активности које се односе на обележавање Дана школе, тематског дана и сл.</p> <p>Онлајн настава у случају потребе, комбиновала би се са часовима на платформи Моја школа, као и непосредним радом у Гугл учионици уз коришћење Гугл мита, постављањем материјала, праћењем и вредновањем ученика онлајн и непосредно.</p>

Методе рада:

Садржаји се реализују кроз индивидуални, фронтални, групни и рад у пару тимски облик рада уз обавезан избор метода активног учења у настави (стваралачка, аналитичка, синтетичка, истраживачка, олуја идеја, квиз, метода асоцијације, ланац знања, дебата, расправа, мапа ума, метода игра речи, игра улога).

Наставна средства:

Као главно наставно средство је уџбеник (Граматика и Читанка), а поред тога су и дигитални уџбеници, сајтови Моја школа, Креативна школа, Дигитални час. Наставници и сами израђују електронске наставне материјале у зависности од потребе ученика.

Активности/стратегије за мотивисање ученика:

Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха:

-Прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева

-Слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности),

Повратном информацијом која се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција.

„**Читалићи**“ је међушколски пројекат под покровитељством Министарства просвете и технолошког развоја и од националног је значаја.

Повезују се садржаји из српског језика, књижевности (српске и светске), информатике, ликовне и музичке културе.

Ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (мапе ума, временске осе, есеји, дневници читања, стрип, плакат, дигитални дневници...).

Обучавају се да користе различите веб-алате за изградњу знања и приказ резултата учења.

Ћирилична калиграфија је школски пројекат чији је циљ очување ћирилице и подизање свести ученика о потреби заштите ћирилице, нашег националног писма.

Повезује садржаје из српског језика, историје језика, ликовне културе, историје, веронауке.

Ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (калиграфски радови, изложбе калиграфских радова са задатим темама, ликовна решења задатих текстова...).

Обучавају се да користе различите ликовне технике, прибор и материјале.

Тематски дани:

Тема се посматра интегративно, захтеви се прилагођавају интересовањима и могућностима ученика кроз тимски и групни рад.

Уводи се вршњачко учење кроз стварање ученичких наставних материјала и амбијентално учење.

Тематски дан	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
Вук Караџић	*	*	*	*
Свети Сава	*	*	*	*
Дан поезије	*	*	*	
Дан европског језика	*	*	*	*
Дан матерњег језика	*	*	*	*
Дан књига	*	*	*	*

Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:

У зависности од потребе ученика прилагођавају се садржаји рада на часовима редовне наставе, допунске и додатне наставе и ваннаставних активности (домаћи задаци су у складу са могућностима и интересовањима ђака који бирају начин на који ће усвојити одређене садржаје).

Посебна пажња се обраћа на ученике ромске националности који нису савладали читање и писање. Са њима ће се применом очигледних наставних средстава (словарице, моделима слова и сл.) радити на усвајању слова, писању и читању.

Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:

школска библиотека

	<p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Народни музеј Ниш, Одељење дечје библиотеке у Нишу, Луткарско позориште, Народно позориште, биоскопи.</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>У зависности од области код ученика се развијају следеће међупредметне компетенције: компетенција за учење, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацији, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција.</p> <p>Начини и поступци праћења напредовања ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода) <i>сумативно</i> <i>формативно</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - иницијални тест - „15-минутне” вежбе - усмено - контролни задатак - писмени задатак - домаћи задатак - слободне активности (секције, ваннаставне) - ангажовање ученика у настави - резултати рада - годишњи тест <p>Процена постигнућа се користи за прилагођавање могућностима и склоностима ученика и посебну подршку напредовању ученика.</p>
--	---

Назив предмета: Енглески језик	Разред: V – VIII (други циклус основног образовања)
---------------------------------------	--

Назив и број Просветног гласника:

Службени гласник РС – Просветни гласник:

- 15_2018-77 (пети и шести разред)
- 5/2019-61 (седми разред)
- 11/2019-61 (осми разред)

Садржаји:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учења
<ul style="list-style-type: none"> – лексички садржаји (вокабулар) – граматичке структуре – правилан изговор – језичка култура (комуникативне јединице у усменој и писаној комуникацији) <p>* Тематске области се прожимају и исте су у</p>	<p>Настава енглеског језика у другом циклусу основног образовања је исходно оријентисана, заснована на стандардима постигнућа за крај основног образовања и развијању међупредметних компетенција.</p> <p>Глобално планирање се заснива на општим исходима, стандардима постигнућа и међупредметним компетенцијама.</p> <p>Оперативно планирање је засновано на операционализованим исходима и конкретизованим међупредметним корелацијама.</p> <p>Облици наставе:</p> <p>У настави Енглеског језика заступљени су следећи облици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – редовна настава (непосредан рад у школи); – онлајн настава (у зависности од модела рада, преко Гугл

<p>сва четири разреда другог циклуса основног образовања. У сваком наредном разреду обнавља се и проширује фонд лингвистичких навика, знања и умења и екстралингвистичких тема везаних за конкретну тему. Аутори уџбеника и наставници обрађују их у складу са могућностима и интересовањима ученика, као и актуелним збивањима у свету.</p> <p>Тематске области у настави енглеског језика за основну школу су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Лични идентитет; 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.); 3) Географске особености; 4) Србија – моја домовина; 5) Становање – форме, навике; 6) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест; 	<p>платформе школе);</p> <ul style="list-style-type: none"> – хибридна настава (метода <i>изокренуте учионице</i> у редовној настави, по потреби: слободна наставна активност, допунска и додатна настава, секција, задаци за оправдано одсутне ученике и сл); – иновативни облици наставе (индивидуализована, програмирана, интегративна, игролика, проблемска, интерактивна). <p>Облици рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења заступљени су сви облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи.</p> <p>Методе рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења води се рачуна о разноврсности и заступљености традиционалних, као и интерактивних метода, као и о њиховој адекватности у односу на потребе ученика и конкретне наставне јединице. Најчешће коришћене методе су: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, вербално-текстуална, аудитивна, хеуристички разговор, метода практичних радова, глума и пантомима, <i>brainstorming</i> и сродне методе, мапе ума, ланац знања, пример-непример, чек-листа, упитник, излазна карта, рибарска мрежа, АБВ метода, метода учења по станицама, изокренута учионица, дебата, метода шест шешира, итд.</p> <p>Такође, наставник у рад са ученицима благовремено планира и уводи и нове, иновативне, методе које није могуће унапред предвидети планом јер су оне резултат личних потреба, потреба ученика, иновативних идеја наставника и ученика, сталних стручних усавршавања (нарочито од страних предавача), итд.</p> <p>Наставна средства:</p> <p>У настави се редовно користе стандардна наставна средства: уџбеник, радна свеска, аудио и видео записи, дигитални уџбеник, флеш- и лексичке карте, постери.</p> <p>Такође, користе се и специјално креирани онлајн садржаји (игре, задаци, квизови, флеш-картице, тестови и краће провере, индивидуализовани задаци – онлајн и у штампаном облику) које креира наставник, али и средства која креирају ученици (аудио и видео записи, постери, мапе, израђени предмети од различитих материјала, и сл).</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>У циљу мотивације ученика наставник води рачуна о редовном и</p>
--	---

<p>7) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност);</p> <p>8) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање;</p> <p>9) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање;</p> <p>10) Млади – деца и омладина;</p> <p>11) Животни циклуси;</p> <p>12) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење;</p> <p>13) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи;</p> <p>14) Транспорт и превозна средства;</p> <p>15) Клима и временске прилике;</p> <p>16) Наука и истраживања;</p> <p>17) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе, савремена музика, визуелне уметности, драмске уметности);</p>	<p>прецизном саопштавању повратне информације одговарајућом техником.</p> <p>Индивидуализација задатака (различити нивои задатака и поступно повећавање захтева у зони наредног развоја, при чему ученик има слободу избора између два или више садржаја, начина или поступака) је усмерена ка томе да ученик стекне самосталност и постепено преузима контролу над сопственим процесом учења.</p> <p>У раду се користе разноврсне методе, а ученици се максимално укључују у избор садржаја, метода и начина рада.</p> <p>Пројектна настава:</p> <p>Одвија се минимално једном у току школске године у оквиру самог предмета, а такође и у оквиру међупредметних пројеката. Продукти рада пласирају се у онлајн окружењу, непосредно, у самој школи, као и ван ње (изложбе, продајне изложбе, портфолио ученика, итд).</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Ученици, уз помоћ наставника, обележавају пригодним активностима (рецитали, приредбе, тематски часови, пројекти) следеће тематске дане:</p> <p>26. септембар – Европски дан језика</p> <p>21. март – Светски дан поезије</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Настава енглеског језика предвиђа, по потреби, израду ИОП-плана, у сарадњи са одељењским старешином и стручном службом школе.</p> <p>Поред тога, индивидуализација задатака, захтева и домаћих задатака подразумева да сваки ученик буде подржан у складу са сопственим способностима, могућностима и интересовањима. При томе се посебна пажња поклања ученицима из осетљивих друштвених група (ученици из материјално угрожених породица, ученици из сеоских домаћинстава, ученици са инвалидитетом, а нарочито ромска популација), којима се, поред индивидуализације, редовно обезбеђује и штампани материјал за рад због нередовног похађања наставе и/или ограниченог приступа интернету.</p> <p>Такође, настоји се да се, у што већој мери, самим ученицима препусти иницијатива у избору наставних садржаја (нарочито на часовима допунске, додатне наставе и секције), у складу са њиховим</p>
--	--

<p>18) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме;</p> <p>19) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници);</p> <p>20) Слободно време – забава, разонода, хобији;</p> <p>21) Исхрана и гастрономске навике;</p> <p>22) Путовања;</p> <p>23) Мода и облачење;</p> <p>24) Спорт;</p> <p>25) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења;</p> <p>26) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже;</p> <p>27) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија.</p>	<p>потребама и интересовањима.</p> <p>Као једна од специфичности школе издвајају се и двојезична одељења, као нарочити вид подстицања личног, друштвеног и професионалног развој ученика. У овим одељењима се део наставе изводи на енглеском језику, и то у оквиру следећих предмета: физика, хемија, географија, музичка култура, ликовна култура и грађанско васпитање. Наставу реализују наставници са сертификованим познавањем енглеског језика и континуираним стручним усавршавањем на енглеском језику. У раду са ученицима двојезичних одељења окосницу рада чини CLIL метода (енг. <i>CLIL – Content and Language Integrated Learning</i>), која представља интегрисано учење језика и стручних садржаја.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>У настави енглеског језика редовно се користе: школско двориште,</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Најчешће коришћени ресурси локалне заједнице у настави енглеског језика су: Сајам књига и порцелана (у организацији књижаре <i>The English Book</i>), разне активности у организацији <i>Америчког кутка</i> у Нишу (изложбе, сајмови, радионице, презентације страних предавача, пројекције филмова и слично).</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>У настави Енглеског језика остварују се све опште међупредметне компетенције неопходне ученицима за лично остварење и развој јер оне чине основу за целоживотно учење. Кроз међупредметно повезивање у пројектима, угледним/огледним часовима, али и корелацију на сваком часу, негују се:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Компетенција за учење; – Одговорно учешће у демократском друштву; – Естетичка компетенција; – Комуникација; – Одговоран однос према околини; – Одговоран однос према здрављу; – Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; – Рад с подацима и информацијама; – Решавање проблема; – Сарадња; – Дигитална компетенција. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и</p>
---	--

	<p>технике оцењивања – вредновање остварености исхода)</p> <p>Наставник, у току образовно-васпитног рада, континуирано прати, подстиче, сагледава и бележи развој, напредовање и ангажовање ученика на сваком часу, и то у виду дијагностичких процена, и сумативних (бројчаних) и формативних (описних – формалних и неформалних) оцена, а помоћу разноврсних метода и техника (детаљно наведене у <i>Критеријумима вредновања и оцењивања</i>). На основу тога, наставник усмерава рад ученика, наставни процес, али и прилагођава, планира и програмира свој даљи рад.</p>
--	--

Назив предмета: Ликовна култура

Разред: V, VI, VII, VIII

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>Ликовни елементи : линија,облик (V) боја, текстура, светлина (VI) , простор (VI,VII)</p> <p>Композиција: Ритам (V),контраст, хармонија, доминанта, равнотежа, јединство (VII,VIII)</p> <p>Комуникација: стилизиација,знак (V), амблем, симбол, персонификација, алегорија(VIII) теме, мотиви и поруке у ликовним уметностима(VI), уметност покрета игре и звука ,анимација,фотографија,плакат,дизајн ,филм,маска(VII)</p> <p>Машта и фантастика: (VI,VIII)</p> <p>Уметност и уметничко наслеђе: (V,VI,VII,VIII)</p>	<p>Облици наставе: Садржаји се реализују кроз индивидуални, фронтални, групни и рад у пару тимски облик рада рада са посебним прилагођавањима према индивидуалним могућностима ученика и према атмосфери одељења.</p> <p>повремен избор метода активног учења у мотивационом делу наставе. текстуална метода</p> <p>рада са посебним прилагођавањима према индивидуалним могућностима ученика и према атмосфери одељења.</p> <p>Методе рада:</p> <p>--метода активног учења у мотивационом делу наставе. --текстуална метода (усмено излагање, дијалог, рад на тексту) --показивачка метода (демонстрација, илустрација) --метода сазнавања кроз праксу (практичан рад) --проблемска откривачка метода</p> <p>Наставна средства: Од наставних средстава на часовима користимо радове ученика,репродукције уметничких дела, књиге и едукативне плакате које ученици израђују, Ученици користе дигиталне уџбенике и остале е-образовне ресурсе .Наставници сами креирају</p>

	<p>електронске наставне материјале.</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Ученици се мотивишу на неколико начина : цртање и сликање-перцепција, цртање по замишљању, креирање након текстуалног подстицаја, цртање након музичког подстицаја, креирање маштовитости кроз дидактичке игре, драмских текстова, кроз увежбавање, мотивација кроз технику рада т.ј материјал.</p> <p>Модел (облици) наставе:</p> <p>редовна настава, хибридна настава, онлајн настава, ако одређене околности то захтевају, допунска, иновативни облици наставе: пројектна, <u>интерактивна</u>, програмирана, интегрисана. двојезична</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Тематске дане ученици који су на ваннаставним активностима реализују у сарадњи са наставником кроз изложбе , уређење школе и друге активности: Светски дан толеранције, новогодишњи базар и изложба, Савиндан, Дан школе и друго. Тема и захтеви се прилагођавају интересовањима и могућностима ученика кроз тимски и групни рад.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Ученици ће развијати теоријско знање о ликовним елементима упознавајући их кроз цртање тушем и пером, угљеном, меком Б оловком ,сликањем воденим бојама и темпером, вајањем у глини, папиру, као и комбинованом техником.</p> <p>Ученици ће развијати теоријско знање о ликовним принципима композиције упознавајући их кроз цртање тушем и пером, угљеном, меком Б оловком ,сликањем воденим бојама и темпером, вајањем у глини, папиру, као и комбинованом техником.</p> <p>Ученици развијају машту кроз игру и практичан рад на часу кроз цртање тушем и пером, угљеном, меком Б оловком ,сликањем воденим бојама и темпером, вајањем у</p>
--	---

	<p>глини,папиру, као и комбинованом техником.</p> <p>Ученици ће израђивати задатке у групи уз уважавање мишљења свих чланова групе.</p> <p>Проналажење извора информација Израда задатака по машти Израда задатака по моделу Истраживање о културном наслеђу Проналажење историјских извора нашег ликовног наслеђа</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>школска библиотека.</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Народни музеј Ниш, Галерија Синагога, <i>Галерија</i> савремене ликовне уметности <i>Ниш</i>, Средња уметничка школа и други.</p> <p>Начини и поступци праћења напредовања ученика: (методe и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <p>Наставник ће у току године пратити, процењивати и подстицати развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Напредовање ће се радити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Процењивање напредка ученика • Праћење активности и воље за рад • Вредновање креативности и оригиналности идеја • Праћење ангажовања и рад на часу • Праћење напредка у раду • Евалуација кроз тестирање ученика • Усмено одговарање • Евалуација кроз квизове знања • Евалуација кроз практичан рад • Изложбе ученика на почетку и на крају школске године. <p>Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...). • Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се;
--	---

	<p>преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...). • Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...). • Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...). • Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...). • Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...). • Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...). • Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму) <p>Самопроцена радова је вербална и писана. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум и назив рада. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која му није јасна или питање које бих поставио</p>
--	---

Назив предмета: Музичка култура**Разред: од 5. до 8. разреда**

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник РС“ бр.110-00-2598/2017-04) од 16. августа 2018.

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл. Гласник РС - Просветни гласник", бр. 110-00-90/2019-04) од 25. априла 2019.

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-249/2019-04) од 31 јула 2019.

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учења
Човек и музика	<p>Програм је оријентисан на исходе и даје слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења.</p> <p>На часу преовлађује активност којом се савладава нови музички садржај, али је она увек повезана и са другим музичким активностима. Музичке активности се одвијају паралелно или једна музичка активност логично води ка другој.</p> <p>У остваривању садржаја увек се креће од музичког дела, слушања или извођења. Знање о музици кроз различите епохе има за циљ разумевање улоге музике у друштву, упознавање музичких изражајних средстава, инструмената, жанрова и облика.</p> <p>Часови се усмерени на улогу и природу музике, однос човека у датом периоду према њој и њеној намени.</p> <p>Информације историјске, антрополошке, културолошке природе увек су одабране и пренесене у служби разумевања света музике у датом духу времена.</p>
Музички инструменти	<p>Информације о музичким инструментима проистекичу непосредно из историјског и стваралачког контекста.</p> <p>Музички инструменти се обрађују кроз одговарајуће слушне примере који на упечатљив начин презентују њихове основне карактеристике.</p> <p>Информације о музички инструментима су сведене и усмерене на начин добијања тона, тонску боју, изражајне и основне техничке могућности и примену.</p> <p>Инструменти су аудитивно и визуелно приказани кроз најосновније информације у оквиру предвиђеног наставног садржаја.</p> <p>Карактеристични народни инструменти, од севера до југа Србије, представљају се слушно и визуелно. Наставни садржаји су међусобно интегрисати - географско подручје повезано са народном песмом, игром, ношњом и обичајима обрађиваног локалитета.</p> <p>До знања о инструментима ученици долазе из непосредног искуства путем слушања и опажања.</p>

Слушање музике	<p>Слушање музике је у функцији стицања знања о музици и део је обраде задатих тема.</p> <p>Пре слушања музике повезују се знања из области музичких изражајних средстава, која се стављају у функцију изабраног примера. Примењују се различити методски поступци у складу са темом која се обрађује и користе препоручене композиције за слушање.</p> <p><u>Личност ствараоца</u> се представља целовито, у складу са његовим уметничким портретом и са основним хронолошким подацима, уз одабране анегдоте са настојањем да се ученикова знања из различитих области повежу и ставе у функцију разумевања слушаног дела.</p> <p><u>Елементи музичког облика</u> усвајају се графичким представљањем у оквиру историјског контекста у којем су се појавили и звучној представи ради бољег разумевања. Користе се паралеле са савременим стваралаштвом и корелације са другим наставним предметима.</p>
Извођење музике	<p><u>Елементи музичке писмености</u></p> <p>Елементе музичке писмености обрадиће се кроз одговарајуће музичке примере и композиције, од нотне слике и тумачења према звуку. Елементима који су обрађени у претходним разредима додају се нови, кроз одговарајуће примере.</p> <p>Кроз извођење музике, а у оквиру индивидуалних могућности ученика, подстиче се и развијање личног стила изражавања.</p> <p>С обзиром на то да певање и свирање произилази и из историјског контекста, начин извођења је прилагођен у односу на дати контекст.</p> <p><u>Певање</u></p> <p>Приликом извођења песама најстарије музичке фолклорне традиције, негује се нетемперовани начин певања и дозвољава се да природне боје гласа дођу до изражаја.</p> <p>Песме се обрађују по слуху и из нотног текста. Приликом обраде песама из нотног текста након текстуалне, следи анализа нотног текста, савладавање ритма, певање солмизацијом и на крају певање са литерарним текстом.</p> <p>Тежи се ка изражајном певању.</p> <p><u>Свирање</u></p> <p>Свирањем се развијају моторичке вештине, координација и опажајне способности. Свирање одабраних примера изводи се на ритмичким и мелодијским инструментима, а ученици користе нотне примере појединих песама које су најпре анализирани и солмизационо обрађени на часу.</p>
Музичко стваралаштво	<p>Дечје музичко стваралаштво представља виши степен активирања музичких способности које се развијају у свим музичким активностима.</p> <p>Стваралаштво је заступљено кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> – музичка питања и одговоре; – компоновање мелодије на задати текст; – састављање ритмичке вежбе или мелодије од понуђених мотива; – импровизација игре/покрета на одређену музику; – илустрацију доживљаја музике; – израду музичких инструмената (функционалних или нефункционалних); – музичко-истраживачки рад;

	<ul style="list-style-type: none"> – осмишљавање музичких догађаја, програма и пројеката; – осмишљавање музичких квизова; – осмишљавање музичких дидактичких игара, игара са певањем, игара уз инструменталну пратњу или музичких драматизација; – креативну употребу мултимедија: ИКТ, аудио снимци, сликовни материјал, мобилни телефони... – тематски пројекти на нивоу одељења или разреда.
	<p>Наставне методе За усвајање и утврђивање садржаја наставе музичка култура користе се следеће наставне методе: дијалогска, демонстрације или показивања, монолошка, метода станица, олуја идеја, метода асоцијација, музичке допуњалке, методе рада на тексту, ланац знања, квиз, дебата, мапе ума, играње улога, истраживачки рад и др.</p> <p>Модел (облици) наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> – редовна настава, – хибридна настава, – онлајн настава <p>За хибридну и онлајн наставу користи се Гугл учионица, како за часове редовне наставе тако и за остваривање програма слободних активности.</p> <p>Наставна средства Техничка опремљеност школе омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса. Наставници и сами креирају електронске наставне материјале који су доступни ученицима. Музичка култура за ученике од 5. - 8. разреда https://dusicamano.blogspot.com/ Материјали за двојезична одељења - https://dvojezicna.blogspot.com/</p> <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика: Наставник мотивише ученике тако да ученици осете да је кроз процес вредновања њихов труд виђен и подржан. Укључивањем ученика у процес вредновања, у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке у свом развоју, као и на које начине се, из ученикове перспективе, оне могу пребродити.</p> <p>Пројектна настава Пројектна настава се остварује реализацијом пројекта и тимским радом ученика. Ученици 7. и 8. разреда на крају школске године самостално бирају и израђују тематски рад са темама на нивоу разреда. Тема пројекта се састоји од подтема које ученици реализују у тиму или појединачно. Ученици се обучавају да користе ИКТ-алате за изградњу знања и приказ резултата учења. Радови ученика - https://dvojezicna.blogspot.com/p/blog-page_10.html</p> <p>Тематски дани Ученицима се пружа прилика да прате теме које се спроводе у школи и сходно интересовањима и могућностима ученика теме се задају као самостални, тимски или групни рад.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p>

У настави музичке културе за исте образовне-васпитног задатке се добијају различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима. Полазна тачка у процесу оцењивања су индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су његово знање, рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност, али и напредовање у односу на претходна постигнућа.

Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја

Кабинет за музичку културу – када је кабинетска настава

Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:

Народни музеј, Ђеле кула, Тврђава, Симфонијски оркестар – Ниш

Међупредметне компетенције које се остварују:

Естетичка компетенција;

Дигитална компетенција;

Сарадња;

Комуникација;

Компетенције за учење;

Рад са подацима и информацијама;

Решавање проблема;

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

Одговорно учешће у демократском друштву;

Одговоран однос према здрављу;

Одговоран однос према окоolini.

Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се оцењују усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања користе се и други начини оцењивања као што су:

–допринос ученика за време групног рада;

–израда креативних задатака на одређену тему;

–рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе);

–специфичне вештине.

Када је у питању вредновање области музичко стваралаштво, оно се вреднује у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање педагошки оправдане.

Формативно оцењивање се одвија континуирано, као повратна информација ученику о његовом раду, залагању, интересовању, ставу, умешности, креативности и слично. Такође, наставник прати развој у целини и објективно

	<p>процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. <i>Сумативно вредновање</i> је осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања.</p>
--	---

Назив предмета: Историја

Разред: 5., 6., 7. и 8. разред

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>5. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ УВОД У ИСТОРИЈУ ❖ ПРАИСТОРИЈА ❖ СТАРИ ИСТОК ❖ АНТИЧКА ГРЧКА ❖ СТАРИ РИМ <p>6. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ ❖ ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ ❖ ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ ❖ ЕВРОПА И СВЕТ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ <p>7. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ ❖ ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине 19. века) ❖ ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА ❖ ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ 20. ВЕКА <p>8. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ ❖ ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА ❖ ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ 	<p>Облици наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални рад - групни рад - рад у паровима - индивидуални рад - истраживачки рад ученика - пројектна настава - практични рад - настава на даљину (у случају потребе) <p>Методе рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна - рад са уџбеником - интерпретативна - решавање проблема - контролна вежба - рад са информационо-комуникационим технологијама - рад на тексту <p>Наставна средства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уџбеник - дигитални уџбеник - историјске и географске карте - средства ИКТ <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици се охрабрују да стечена знања интерпретирају на традиционалне начине и кроз креативне приступе. - Ученици се оснажују да наставне садржаје усвајају путем открића (на основу историјских извора) - кроз различите начине учења и представљања резултата рада (школска представа, дебата, панои, питања, плакат, дијаграм, табеларни преглед, асоцијације и презентације) <p>Пројектна настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пројектна настава се фокусира на теме које се реализују у оквиру планираних садржаја. <p>Тематски дани:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дан примирја у Првом светском рату 11. новембра - Свети Сава – школска слава, 27. јануар - Сретење – Дан државности, који се празнује 15. и 16. фебруара

<ul style="list-style-type: none"> ❖ СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА ❖ СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА 	<ul style="list-style-type: none"> - Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату, 22. април <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процена постигнућа се реализује прилагођавањем метода и садржаја за посебну подршку напредовању ученика. - Излагање и појашњење градива, усмено и писмено изражавање. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - укљученост наставника у разноврсне облике стручног усавршавања у складу са Планом стручног усавршавања а у складу са Школским програмом - Школа учествује у реализацији пројеката разних институција које се баве унапређивањем наставе - Школа организује и стручна усавршавања својих запослених у оквиру установе али их подстиче и даје им подршку да се редовно стручно усавршавају и да редовно посећују не само семинаре већ и стручне скупове. - Просторни услови, опрема- одговарају нормативима - Школа располаже опремљеним учионицама и потребним савременим наставним средствима која се користе у функцији разноврсних метода и облика рада са ученицима <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Културно историјски споменици и локалитети на ужем и ширем простору града Ниша:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Археолошки парк Медијана ○ Нишка тврђава ○ Споменик на Чегру и Ћеле Кула ○ Меморијални комплекс 12. фебруар <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према околини. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Креирају се критеријумске листе за процену успешности реализованих планираних циљева (листе за процену и
--	--

	самопроцену) - усмено испитивање - задаци и тестови
--	---

Назив предмета: Географија

Разред: 5., 6., 7. и 8. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму

наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 2/19, 9/19 и 2/20)

Правилник о програму наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 6/19, 14/19, 2/20, 2/21 и 17/21)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 27/18),

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 27/18).

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>5. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА ❖ ВАСИОНА И ЗЕМЉА ❖ ЗЕМЉА КАО ПЛАНЕТА И ЊЕНО КРЕТАЊЕ ❖ АТМОСФЕРА-ваздушни омотач ❖ ХИДРОСФЕРА - воде на земљи ❖ БИОСФЕРА- биљни и животињски свет <p>6. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА ❖ ГЕОГРАФИЈА СТАНОВНИШТВА ❖ КАРТОГРАФИЈА ❖ НАСЕЉА ❖ ПРИВРЕДА 	<p>Облици наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални рад - групни рад - рад у паровима - индивидуални рад - истраживачки рад ученика - пројектна настава - практични рад <p>Методе рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна - рад са уџбеником - интерпретативна - решавање проблема - контролна вежба - рад са информационо-комуникационим технологијама - рад на тексту <p>Наставна средства:</p>

<p>❖ ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ</p> <p>7. разред</p> <p>❖ ЕВРОПА ❖ АЗИЈА ❖ АФРИКА ❖ СЕВЕРНА АМЕРИКА ❖ ЈУЖНА АМЕРИКА ❖ АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА ❖ ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ</p> <p>8. разред</p> <p>❖ РЕПУБЛИКА СРБИЈА Природно географске и друштвено економске одлике</p>	<ul style="list-style-type: none"> - уџбеник - дигитални уџбеник - географске карте - средства ИКТ <p>Активности/стратегije за мотивисање ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици се оснажују да стечена знања приказују и кроз креативне приступе и на традиционалне начине. - Ученици се оснажују да наставне садржаје усвајају путем открића - кроз различите начине учења и представљања резултата рада (панои, питања, плакат, дијаграм, табеларни преглед, асоцијације и презентације) <p>Пројектна настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пројектна настава се фокусира на теме које се реализују у оквиру планираних садржаја <p>Тематски дани:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Светски дан туризма 27. септембра - Светски дан воде 22. марта - Дан планете Земље 22.април <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процена постигнућа се реализује прилагођавањем метода и садржаја за посебну подршку напредовању ученика. - Излагање и појашњење градива, усмено и писмено изражавање. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просторни услови, опрема- одговарају нормативима и адекватно се одржавају. - Школа располаже одлично опремљеним учионицама и потребним савременим наставним средствима која се користе у функцији разноврсних метода и облика рада са ученицима - Кабинет географије <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Метеоролошка станица - Планетаријум - Тврђава - Црвени крст - Ћеле кула - Чегар - Нишка бања - Бубањ <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према околини. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Креирају се критеријумске листе за процену успешности реализованих планираних циљева (листе за процену и самопроцену) - усмено испитивање - задаци и тестови <p>Овим активностима јачаће се ученичке компетенције: Комуникација на матерњем језику, Математичка писменост и основно знање, Учење како се учи и Дигитална писменост.</p>
--	---

Назив предмета: Физика**Разред: 6, 7 и 8**

Правилник о програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветнигласник“ 110-00-598/2017-04)
Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“110-00-90/2019-04)
Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон и 10/19),

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
Увод, 6. Разред Силе,6.,7.,разред Кретање, 6.,7.,8. Разред Мерење 6. Разред Маса и густина, 6. разред Притисак, 6. Разред Равнотежа, 7. разред Механички рад и енергија 7. разред Топлотне појаве 7. Разред Осцилаторно и таласно кретање 8. разред Светлосне појаве 8. Разред Електрично поље 8. разред Електрична струја 8. разред Магнетно поље 8. Разред Елементи атомске и нуклеарне физике 8.разред Физика и савремени свет 8.разред	Циљ настав физике је да осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу Садржаји ће се реализовати кроз индивидуални, фронтални, групни и тимски облик рада. Поред дијалогске и писмене методе користиће се и експериментална метода. Планира се наставак сарадње са другим

	<p>институцијама на националном имеђународном нивоу (Creations, Scientix, eTwinning).</p> <p>Повезују се садржаји из свих предмета како хоризонтално тако и вертикално кроз осмишљавање и реализацију заједничких пројеката.</p> <p>Развија се критичко мишљење код ученика кроз различите приступе обради садржаја и провере знања.</p> <p>Ученици се усмеравају да истражују нове садржаје и надограђују старе кроз самостална или тимски истраживачки рад.</p> <p>Ученици се оснажују да стечена знања приказују и кроз креативне приступе и не традиционалне начине.</p> <p>Ученици се оснажују да наставне садржаје усвајају путем открића, а пројектна настава се фокусира на теме које се реализују у оквиру планираних садржаја.</p> <p>Потенцирају се садржаји СТЕМ предмета Креирају се критеријумске листе за процену успешности реализованих планираних циљева (листе за процену и самопроцену)</p> <p>Тежиште активности на часу је пребачено на ученике како при реализацији наставних садржаја, тако и при процени стечених знања</p> <p>Темама се приступа мултидисциплинарно кроз практичан рад и применљиве активности, а стечена знања се могу применити вишеструко</p> <p>Ученици се оснажују да показују своја интересовања и примењују већ стечена знања кроз размену информација и личних ставова акцентује се вршњачко учење</p> <p>Обрада и процена се реализује индивидуализовано и диференцирано</p> <p>Овим активностима јачаће се ученичке компетенције Комуникација на матерњем језику, Математичка писменост и основно знање из науке и технологије, Учење како се учи и Дигитална писменост.</p> <p>Облици наставе: фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад</p> <p>Методе рада: монолошка, дијалогска, метода</p>
--	---

	<p>демонстрације</p> <p>Наставна средства:</p> <p>Уџбеник, дигитални уџбеник,приручник, рачунар, модели, слике, мултимедијална и видео наставна средства, гугл учионица</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Похвала и охрабрење, самовредновање</p> <p>Пројектна настава:</p> <p>Садржаји ће бити бирани и прилагођени темама везаним за одређене пројекте</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Дан енергетске ефикасности</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Прилагођавање наставног садржаја у складу са могућностима и интересовањима ученика.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>Кабинет са наставним средствима Рачунарска опрема</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика:</p> <p>сумативно формативно -усмено испитивање -контролне вежбе</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - „15-минутни” тест - ангажовање у настави - резултати рада - уредност, залагање, систематичност
--	---

Назив предмета: Математика

Разред: 5., 6., 7. и 8. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-598/2017-04)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-101/2019-04)

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-248/2019-04)

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>5. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни бројеви и дељивост • Основни појмови геометрије • Угао • Разломци • Осна симетрија <p>6. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цели бројеви • Троугао • Рационални бројеви • Четвороугао • Површине фигура <p>7. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • Реални бројеви 	<p>Облици наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални рад - групни рад - рад у паровима - индивидуални рад - пројектна настава - практични рад - настава на даљину (у случају потребе) <p>Методе рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна - рад са уџбеником - интерпретативна - решавање проблема - контролна вежба - рад са информационо-комуникационим технологијама <p>Наставна средства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уџбеник - дигитални уџбеник <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици се охрабрују да стечена знања интерпретирају кроз креативне приступе.

<ul style="list-style-type: none"> • Питагорина теорема • Цели алгебарски изрази • Многоугао • Круг • Обрада података <p>8. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сличност • Тачка, права и раван • Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом • Призма • Пирамида • Линеарна Функција • Системи линеарних једначина са две непознате • Ваљак, купа и лопта 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици се оснажују да наставне садржаје усвајају путем открића - кроз различите начине учења и представљања резултата рада (питања, , дијаграм, табеларни преглед, асоцијације и презентације) <p>Пројектна настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пројектна настава се фокусира на теме које се реализују у оквиру планираних садржаја. - повезују се садржаји из физике, хемије и информатике и рачунарства. <p>Пројектни задатак: Анкета у 5. и 6. разреду, обрада података у 7. и 8. разреду.</p> <p>Тематски дани:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наук није баук <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процена постигнућа се реализује прилагођавањем метода и садржаја за посебну подршку напредовању ученика. - Излагање и појашњење градива, усмено и писмено изражавање. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - укљученост наставника у разноврсне облике стручног усавршавања у складу са Планом стручног усавршавања а у складу са Школским програмом - Школа учествује у реализацији пројеката разних институција које се баве унапређивањем наставе - Школа организује и стручна усавршавања својих запослених у оквиру установе али их подстиче и даје им подршку да се редовно стручно усавршавају и да редовно посећују не само семинаре већ и стручне скупове. - Просторни услови, опрема- одговарају нормативима и адекватно се одржавају. - Школа располаже опремљеним учионицама и потребним савременим наставним средствима која се користе у функцији разноврсних метода и облика рада са ученицима <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према околини. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (метод</p>
--	---

	<p>и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сумативно • Формативно <p>- иницијални тест - „15-минутне” вежбе - усмено - контролни задатак - писмени задатак - домаћи задатак - ангажовање ученика у настави - резултати рада (пројектне наставе.) - годишњи тест</p>
--	---

Назив предмета: Биологија

Разред: 5 - 8

Област/тема: 5 – 8 разред	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>Јединство грађе и функције као основа живота</p> <p>Порекло и разноврсност живота</p> <p>Наслеђивање и еволуција</p> <p>Живот у екосистему</p> <p>Човек и здравље</p>	<p>Учећи биологију, ученик ће овладати знањима и вештинама које ће му омогућити да разуме структуру, филогенију и еволуцију живог света, човеково место и његову улогу у природи, као и огромну човекову одговорност за очување животне средине и биолошке разноврсности на Земљи.</p> <p>Овако стечена знања из биологије и биолошких вештина примењиваће у свакодневном животу за побољшање сопственог здравља и одабир животног стила и учествовање у друштвеним дебатама ради доношења важних одлука, као што су одрживи развој и заштита животне средине, заштита природе и биодиверзитета и употреба биотехнологија.</p> <p>Бавећи се биологијом, развијаће способност критичког мишљења, формираће научни поглед на свет, разумеће сличности и разлике између биолошког и других научних приступа и развиће трајно интересовање за биолошке феномене.</p> <p>Облици наставе:</p> <p>Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални</p> <p>Методе рада:</p> <p>Вербално-текстуалне (монологско-дијалогско; рад на текстовима из уџбеника, научно-популарне литературе, интернета)</p> <p>Илустративно-демонстративне (демонстрација огледима, сликама у настанку, фотографијама, сајтовима, веб-</p>

	<p>апликацијама, природним материјалом)</p> <p>Лабораторијско-експерименталне (рад на терену, истраживачки радови ђака и школски пројекти)</p> <p>Наставна средства:</p> <p>Уџбеник , рачунар , радни листови , презентације , слике , шеме, модели...</p> <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика:</p> <p>Ученике мотивишемо пружањем прилика за самостално истраживање:</p> <ul style="list-style-type: none"> *прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева (задаци различите тежине - умерено и индивидуално одговарајуће изазовни), *слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности), *повратном информацијом која се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција. <p>Пројектна настава:</p> <p>Садржаји ће бити бирани и прилагођени темама везаним за одређене пројекте</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Дан чистих руку , Дан биодиверзитета , Дан вода</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама учени</p> <p>За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови (додатна настава), али се и на редовној настави води рачуна о њиховим потребама и могућностима.</p> <p>Уколики има посебно даровитих ученика примењиваће се поступак индивидуализације наставе који може водити ка изради ИОПЗ плана у сарадњи са ПП службом.</p> <p>За рад са ученицима који имају потешкоћа у савладавању градива биће организовани часови допунске наставе. На тај начин ће наставник моћи боље да процени потребе ученика и побољша његова постигнућа.</p> <p>У случају да дете има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о индивидуализацији наставе која може водити ка изради ИОП1 или ИОП2 плана у сарадњи са ПП службом и Тимом за инклузију.</p> <p>У случају ИОП1 форсираће се оставривање првог ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p>
--	--

	<p>Кабинет, двориште школе,</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују: Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Дигитална компетенција Сарадња Комуникација Компетенције за учење Решавање проблема Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода) -сумативно -формативно - 15-минутн и тест - усмено -тестирање - домаћи задатак - презентације - активност на часу -учешће у пројектима</p>
--	---

Назив предмета: хемија

Разред: седми

Назив и број Просветног гласника: На основу члана 67. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”,бр. 88/17 и 27/18 – др. закон),

Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси

Члан 1.

Овим правилником утврђује се план наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије –Просветном гласнику”, а примењиваће се почев од школске 2020/2021. године, у делу који се односи на план наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања и почев од школске 2021/2022. године, у делу који се односи на план наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања. Број 110-00-695/2017-04

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<ul style="list-style-type: none"> • Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас • Хемијска лабораторија 	<p>Облици наставе: редовна настава, хибридна настава, онлајн настава, ако одређене околности то захтевају, допунска,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Атоми и хемијски елементи • Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења • Хомогене и хетерогене смеше • Хемијске реакције и хемијске једначине • Израчунавања у хемији • Водоник и кисеоник, и њихова једињења; • Соли 	<p>иновативни облици наставе: пројектна, интерактивна, програмирана, интегрисана.</p> <p>Хибридна настава која комбинује непосредни рад у школи и онлајн наставу (користи се Гугл учионица - одабрана од стране наставника и ученика, са истим школским налозима) користи се за часове редовне наставе хемије и/или часове допунске наставе хемије, као и активности које се односе на пројектну Наставу и сл.</p> <p>Онлајн настава у случају потребе, комбиновала би се са часовима на платформи Моја школа, као и непосредним радом у Гугл учионици уз коришћење Гугл мита, постављањем материјала, праћењем и вредновањем ученика онлајн и непосредно.</p> <p>Методе рада: Садржаји се реализују кроз индивидуални, фронтални, групни и рад у пару тимски облик рада уз обавезан избор метода активног учења у настави (сходно могућностима ученика уз уважавање образовних и васпитних потреба, као и мотивације и компетенције наставника користе се: метода дијалога, дебата метода, олуја идеја, метода асоцијација, истраживачки рад методе рада на тексту, мапе ума).</p> <p>Наставна средства: Поред наставних средстава којима школа располаже, наставници на основу анализе и потреба ученика креирају (израђују) самостално или у сарадњи са ученицима наставна средства значајна за реализовање одређених садржаја. Посебан акценат је на моделима које израђујемо применом 3Д штампача. Добра техничка опремљеност школе (и сваке учионице) омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса (портал Моја школа, Креативна школа, Дигитални час, Сазнали на семинару и употребили у пракси, База успешних ваннаставних активности). Наставници и сами креирају електронске наставне материјале које размењују и постављају на школску платформу (Гугл учионицу).</p> <p>Активности/стратегije за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха: прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева (задаци различите тежине - умерено и индивидуално одговарајуће изазовни), слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности), повратном информацијом која</p>
--	--

	<p>се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција.</p> <p>Пројектна настава: Повезују се садржаји природних наука и где је могуће ликовне и музичке културе, дигиталног света уз уважавање искуства ученика и ваншколских знања. Ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (мапе ума, постери) Обучавају се да користе различите веб-алате за изградњу знања и приказ резултата учења</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика: У складу са резултатима које показују ученици прилагођавају се садржаји рада на часовима редовне наставе (на пр. диференцирани домаћи задаци у складу не само са могућностима него и интересовањима , ученици на часу у непосредном раду бирају начин на који ће усвојити одређене садржаје). Исти принцип рада примењује се и на часовима допунске наставе и ваннаставних активности. Посебна пажња на часовима хемије биће усмерена ка ученицима ромске националности, са којима ће се применом очигледних наставних средстава (сликом , моделима и сл....) радити на усвајању планираних исхода.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: школска библиотека</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: изложбени простор Синагоге и Народног музеја, тврђава</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују: Дигиталне, комуникационе, социјалне, естетске, корелација природних и друштвених наука</p> <p>Начини и поступци праћења напретка ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> - сумативно - формативно - иницијални тест - „15-минутне” вежбе - усмено - контролни задатак - ангажовање ученика у настави - резултати рада (пројектне наставе итд.) - годишњи тест - Дигитална писменост.
--	---

Назив предмета: хемија

Разред: осми

Назив и број Просветног гласника: 110-00-695/2017-04

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<ul style="list-style-type: none"> • Метали, оксиди, хидроксици • Неметали, оксиди и киселине • Соли • Органска једињења и њихова општа својства • Угљоводоници • Органска једињења са кисеоником • Биолошки важна органска једињења • Заштита животне средине и зелена хемија 	<p>Облици наставе: редовна настава, хибридна настава, онлајн настава, ако одређене околности то захтевају, допунска, иновативни облици наставе: пројектна, интерактивна, програмирана, интегрисана.</p> <p>Хибридна настава која комбинује непосредни рад у школи и онлајн наставу (користи се Гугл учионица - одабрана од стране наставника и ученика, са истим школским налозима) користи се за часове редовне наставе хемије и/или часове допунске наставе хемије, као и активности које се односе на пројектну Наставу и сл.</p> <p>Онлајн настава у случају потребе, комбиновала би се са часовима на платформи Моја школа, као и непосредним радом у Гугл учионици уз коришћење Гугл мита, постављањем материјала, праћењем и вредновањем ученика онлајн и непосредно.</p> <p>Методе рада: Садржаји се реализују кроз индивидуални, фронтални, групни и рад у пару тимски облик рада уз обавезан избор метода активног учења у настави (сходно могућностима ученика уз уважавање образовних и васпитних потреба, као и мотивације и компетенције наставника користе се: метода дијалога, дебата метода, олуја идеја, метода асоцијација, истраживачки рад методе рада на тексту, мапе ума).</p> <p>Наставна средства: Поред наставних средстава којима школа располаже, наставници на основу анализе и потреба ученика креирају (израђују) самостално или у сарадњи са ученицима наставна средства значајна за реализовање одређених садржаја. Посебан акценат је на моделима које израђујемо применом 3Д штампача. Добра техничка опремљеност школе (и сваке учионице) омогућава употребу дигиталних уџбеника и осталих електронских образовних ресурса (портал Моја школа, Креативна</p>

	<p>школа, Дигитални час, Сазнали на семинару и употребили у пракси, База успешних ваннаставних активности). Наставници и сами креирају електронске наставне материјале које размењују и постављају на школску платформу (Гугл учионицу).</p> <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо обезбеђивањем изазова и прилика за постизање успеха: прилагођавањем задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећању захтева (задаци различите тежине - умерено и индивидуално одговарајуће изазовни), слободом избора (начин реализовања неког садржаја или активности), повратном информацијом која се односи на анализу стратегије учења и развој компетенција.</p> <p>Пројектна настава: Повезују се садржаји природних наука и где је могуће ликовне и музичке културе, дигиталног света уз уважавање искуства ученика и ваншколских знања. Ученици се воде кроз различите начине учења и представљања резултата рада (мапе ума, постери) Обучавају се да користе различите веб-алате за изградњу знања и приказ резултата учења</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика: .У складу са резултатима које показују ученици прилагођавају се садржаји рада на часовима редовне наставе (на пр. диференцирани домаћи задаци у складу не само са могућностима него и интересовањима , ученици на часу у непосредном раду бирају начин на који ће усвојити одређене садржаје). Исти принцип рада примењује се и на часови допунске наставе и ваннаставних активности. Посебна пажња на часовима хемије биће усмерена ка ученицима ромске националности, са којима ће се применом очигледних наставних средстава (сликом , моделима и сл....) радити на усвајању планираних исхода.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: школска библиотека</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: изложбени простор Синагоге и Народног музеја, тврђава</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују: Дигиталне , комуникационе, социјалне, естетке, корелација природних и друштвених наука</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> -сумативно -формативно - иницијални тест - „15-минутне” вежбе - усмено - контролни задатак - ангажовање ученика у настави - резултати рада (пројектне наставе итд.) - годишњи тест -Дигитална писменост.
--	---

Назив предмета: Техника и технологија

Разред: 5-8

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања(„Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-598/2017-04)

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања(„Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-90/2019-04)

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања(„Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-249/2019-04)

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>1. ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ</p> <p>-Појам улога и значај ТИТ, подручја рада у области технике. -Грађевинарство у Србији, просторно планирање, култура становања, кућне инсталације.</p> <p>-Улога и развој машина и механизма, потрошња енергије у домаћинству, животна средина и технологија, утицај дизајна на здравље људи, занимања у оквиру машинске технике.</p> <p>-Електроника, рачунарство и мехатроника, мере заштите од струјног удара, енергетска ефикасност, примена електричних апарата у домаћинству. Професије у области електронике и мехатронике.</p>	<p>Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.</p> <p>ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ</p> <p>Ученици се информичу о занимањима и подручјима рада ТИТ-а, значају грађевинских и пољопривредних машина, грађевинским матрјалима поступцима градње грађевинских објеката.</p> <p>Упознају се са историјским развојем технике и технологије и како су техничка достигнућа серијска и масовна производња утицале на развој човечанства, живот људи и животну средину. Користе се разни едукативни филмови и мултимедијалне презентације које на занимљив начин обрађују ове</p>

<p>2. САОБРАЋАЈ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Врсте саобраћаја, правила и прописи у саобраћају, заштита у саобраћају. - Саобраћајни системи, саобраћајни објекти, саобраћајна сигнализација, безбедно понашање у саобраћају. - Машине спољњег и унутрашњег саобраћаја, подсистеми код возила друмског саобраћаја, безбедно учешће бициклиста и возача mopеда у саобраћају. - Саобраћајна средства на електропогон, електрични уређаји у моторним возилима, основи и развој телекомуникације, интернет. <p>3. ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Техничка писменост, алгоритам, прибор за техничко цртање, елементи и техничког цртања, читање техничког цртежа, компјутерски програми за обрату текста и слика. - Фазе у изградњи грађевинског објекта, техничко цртање у грађевинарству, техничко цртање помоћу рачунара, коришћење дигиталних презентација. - Технички цртежи у машинству, просторно и ортогонално приказивање предмета, техничко цртање помоћу рачунара, основне компоненте ИКТ уређаја. - Избор рачунарске конфигурације, управљање процесима и стварима на даљину, симболи у електротехници. Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола. 	<p>теме.</p> <p>Уз помоћ различитих медија приказати ученицима развој грана технике као и њихову међусобну повезаност, анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Правилну употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству представити ученицима на практичним примерима, анализирати могуће опасности приликом коришћења електричних апарата и уређаја. Објаснити разреде енергетске ефикасности електричних уређаја. Навести ученицима значај занимања из области електротехнике и мехатронике са примерима из њима блиског животног окружења.</p> <p>САОБРАЋАЈ</p> <p>Ученици самостално, путем доступних извора знања, истраже предности и недостатке возила на електрични и хибридни погон и упореде их са конвенционалним возилима. Путем мултимедија приказати електрични и електронски систем код саобраћајних средстава. Преношење података на даљину путем аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp).</p> <p>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици уче о основним материјалима који се користе у техници њихова својства, примени и утицај на животну средину.. Уче основне симболе у грађевинарству и како се читају и цртају грађевински цртежи и пресеци. Упознају се са специфичностима техничког цртежа у машинству. Детаљније се обађују аксонометрија и ортогонална пројекција. Уче о основним симболима и ознакама које се користе у електричним шемама и оспособити их за њихово цртање. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола, састављају
--	--

4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

- Природни ресурси на земљи, материја и енергија, материјали- врсте и својства, обрада материјал, рециклажа и заштита животне средине.
- Грађевински материјали, грађевински објекти, ситеми градње, рационално коришћење топлотне енергије, коришћење обновљивих извора енергије, техничка средства у пољопривреди и грађевинарству, организација рада у пољопривреди и грађевинарству, израда макета и модела.
- Рационално коришћење ресурса на земљи, заштита животне средине, машински материјали, машинска обрада, машински елементи, мерење и контрола, машине и механизми, производне машине, погонске машине, роботика, моделовање турбине.
- Електроенергетски систем, електроинсталациони материјал и прибор, кућне електричне инсталације, састављасе електричних струјних кола, коришћење мултиметра, електромагнети, електричне машине, електрични апарати и уређаји у домаћинству, електроника, рециклажа електричних компоненти.

5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

- Израда модела од картона, шперплоче и коже.
- Израда модела грађевинске или пољопривредне машине, ветрењаче и израда макете насеља.
- Израда предмета од лима, редуктора, елеватора.
- Израда модела електромотора, звонца и електричних струјних кола са отпорницима, дијодама, транзисторима, и

електричну шему.

Ученицима се демонстрира изглед и рад компоненти ИКТ уређаја. Представити примере примене телекомуникационих технологија и указати на њихов убрзани развој и утицај на живот и рад људи.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Ученици уче о основним материјалима који се користе у техници, њиховим својствима, примени и њиховом утицају на животну средину и рециклажу.

Упознају се са грађевинским материјалима, системима градње врстама грађевинских објеката и применом и значајем обновљивих извора енергије у грађевинарству,

Упознају са елементима машина и механизма, машинским поступцима обраде, мерењем и контролом и принципима рада топлотних и хидро мотора.

Упознају са електроенергетским системом наше земље. Уз помоћ мултимедије објаснити производњу, трансформацију и пренос електричне енергије, својства и примену електроинсталационог материјала, упознавање ученика са електротехничким апаратима и уређајима у домаћинству. Раде симулације струјних кола уз помоћ бесплатних рачунарских програма. Кроз примере практичне примене, упознати ученике са основама на којима се заснива рад дигиталне технологије.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Ученици израђују једноставније предмете од коже, картона и шперплоче.

Праве макете стамбеног насеља и кућа користећи конструкторске материјале.

Помоћу конструкторских материјала праве редукторе, елеваторе, дизалице разне предмете од лима.

Ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине кроз моделовање електричних машина и уређаја. Израда модела електричних машина и уређаја, аутоматских система, робота, електронских склопова и модела који користе обновљиве изворе енергије. Садржаји

<p>прекидачима.</p>	<p>ће се реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања</p> <p>Облици наставе: фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад</p> <p>Методе рада: монолошка, дијалогска, метода демонстрације, метода практичних радова,</p> <p>Наставна средства:</p> <p>Уџбеник, дигитални уџбеник, приручник, рачунар, модели, слике, мултимедијална и видео наставна средства, гугл учионица</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Похвала и охрабрење, самовредновање</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Дан енергетске ефикасности</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Прилагођавање наставног садржаја у складу са могућностима и интересовањима ученика.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>Кабинет са наставним средствима Школско двориште Рачунарска опрема</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Рад с подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање</p>
---------------------	--

	<p>ученика: сумативно формативно</p> <ul style="list-style-type: none"> -технички цртежи -израд модела -усмено испитивање - „15-минутни” тест - ангажовање у настави - резултати рада - уредност, залагање, систематичност, креативност <p>ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> радна свеска анализе утицаја развоја електротехнике, рачунарства и мехатроник на савремен начин живота усмено одговарање онлине тестови <p>САОБРАЋАЈ</p> <ul style="list-style-type: none"> истраживачки рад презентација начин коришћења преноса податак путем интернет сервиса усмено одговарање <p>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <ul style="list-style-type: none"> нацртане електричне шеме, користи, чита и примењује графички и табеларно приказивање електричних шема. практичан рад - састављање електричне шеме успешност примене софтвера за симулације технички цртежи усмено одговарање <p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p> <ul style="list-style-type: none"> радна свеска симулације струјних кола помоћу рачунарских програма састављање струјних кола кућне електричне
--	--

	<p>инсталације на основу задатих шема, усмено одговарање</p> <p>КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ</p> <p>технички цртежи, праћење реализације пројекта, самостално проналажење информација потребних за израду мини пројекта користећи ИКТ-е, израђени производ/модел одређивање реалне вредности израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова, представљање производа у оквиру маркетинга.</p>
--	--

Назив предмета: Информатика и рачунарство

Разред: 5., 6., 7. и 8. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-598/2017-04)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-101/2019-04)

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 110-00-248/2019-04)

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>5. разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИКТ • Дигитална писменост • Рачунарство • Истраживачки пројекат <p>6. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИКТ • Дигитална писменост • Рачунарство • Истраживачки 	<p>Облици наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фронтални рад - групни рад - рад у паровима - индивидуални рад - пројектна настава - практични рад - настава на даљину (у случају потребе) <p>Методе рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - монолошка - дијалошка - демонстративна

<p>пројекат</p> <p>7. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИКТ • Дигитална писменост • Рачунарство • Истраживачки пројекат <p>8. разред</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИКТ • Дигитална писменост • Рачунарство • Пројектни задаци 	<ul style="list-style-type: none"> - рад са уџбеником - решавање проблема - контролна вежба - рад са информационо-комуникационим технологијама <p>Наставна средства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дигитални уџбеник - 3Д штампач - микробит <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици се охрабрују да стечена знања интерпретирају кроз креативне приступке. - Ученици се оснажују да наставне садржаје усвајају путем открића - кроз различите начине учења и представљања резултата рада (питања, дијаграми, табеларни преглед, асоцијације и презентације) <p>Пројектна настава:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пројектна настава се фокусира на теме које се реализују у оквиру планираних садржаја. - повезују се садржаји из математике, физике, хемије, географије <p>Пројектни задатак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у петом разреду тема је скреч, - у шестом разреду тема је програмирање дрoнова - у седмом разреду тема је програмирање графике - у осмом разреду тема је професионална оријентација <p>Тематски дани:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наук није баук <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процена постигнућа се реализује прилагођавањем метода и садржаја за посебну подршку напредовању ученика. - Излагање и појашњење градива, усмено и писмено изражавање. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стручни наставни кадар мотивисан за стално стручно усавршавање - Просторни услови и опрема одговарају нормативима и
---	---

	<p>адекватно се одржавају.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Школа располаже опремљеним учионицама и потребним савременим наставним средствима (3Д штампач) која су у функцији разноврсних метода и облика рада са ученицима - , школска библиотека, <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према околини. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања - вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сумативно - Формативно - Петнаестоминутне вежбе - Усмено - Домаћи задаци - Ангажовање ученика у настави - Резултати рада кроз пројектне задатке
--	--

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање

V , VI, VII, VIII разред

Наставна област	Тема	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
Физичке способности		
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	<ul style="list-style-type: none"> • Атлетика *5. 6. 7. и 8. разред • Спортска гимнастика*5. 6. 7. и 8. разред • Тимске и спортске игре (рукомет 5. разред, кошарка 6. разред) • Плес и ритмика*5. 6. 7. и 8. разред • Пливање*5. 6. разред 	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз: индивидуални, фронтални, групни, рад у пару и рад са станицама.</p> <p>Активности/стратегije за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо да остваре исходе:</p> <p>Кроз ферплеј игру, уважавањем и прихватањем других и њихових моторичких способности и вештина, кроз поштовање правила тимске и спортске игре, пружањем подршке вршњацима и у</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Полигони *5. 6. разред • Између две и четири ватре*5. 6. разред 	<p>ситуацијама успеха или пораза, прилагођавањем захтева при реализацији свих елемената разних спортских тема(области).</p> <p>Ученици имају могућност да се одреде за спортске секције за које сматрају да им највише одговарају. Најуспешнији учествују у школским тимовима који постижу запажене резултате на нивоу града и на тај начин мотивишу млађе да се укључе у што већем броју у наредном периоду. На основу искуства тимска игра доприноси примерном владању у школи.</p>
Физичка и здравствена култура	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко вежбање и спорт*5. 6. 7. и 8. разред • Здравствено васпитање*5. 6. 7. и 8. разред 	
Физичке способности	ОФА (ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ)	
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	<ul style="list-style-type: none"> • Тимске и спортске игре (мали фудбал 5. и 6. разред) • Друге активности по избору стручног већа*5. 6. разред 	<p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • диференцирани рад на часу у зависности од способности ученика (на пр. талентовани ученици су вође, капитени у тиму, а ученици са слабијим моторичким способностима суде на утакмицама или се баве теројиским делом – правила игре, број играча и сл.) • У Гугл учионици ученици стичу теоријска знања која касније примењују на часовима у складу са својим способностима. <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>Мала сала и балон сала као и спортски терени у дворишту школе омогућавају нам да у свим временским условима можемо да реализујемо све спортске дисциплине, чак и у истом тренутку (турнири, крос, јавни час).</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Сарадња са школама у окружењу, сарадња са градским клубовима у реализацији спортских такмичења (одбојка, фудбал, рукомет)</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-</p>

		<p>вредновање остварености исхода)</p> <p>сумативно- кроз решавање захтева- вежби обликовања, ношење опреме, поштовање правила игре, мерење физичких способности... и усмене провере научног садржаја</p> <p>формативно- праћењем активности односно ангажовања ученика на сваком часу, кроз поседовање и коришћење опреме, учешће у школским такмичењима и спортским тимовима, резултата рада (пројектне наставе итд.), учествовање на другим такмичењима ван школе , односа ученика према раду.</p> <p>У плану нам је да јачамо ученичке компетенције:</p> <p>Естетичку компетенцију, Комуникацију, Сарадњу</p>
--	--	---

5. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И ПРЕДМЕТИ ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Назив предмета: Верска настава

Разред: 1., 2., 3. и 4. разред

Службени гласник –Просветни гласник”, бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 7/11, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14 и 11/14

Службени гласник -Просветни гласник”, бр. 1/05, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 7/11, 1/13 и 11/14

	Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
1. р а з р е д	<ul style="list-style-type: none"> • ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА • ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ • НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ! • ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ • ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУНАША БРИГА О СВЕТУ (ТВОРЕВИНИ БОЖЈОЈ) 	<p>Настава се планира по систему преласка у „зону наредног развоја”</p> <p>Облици наставе: индивидуални, фронтални, партнерски, групни овлик рада</p> <p>Методе рада: дијалогска, демонстративна, метода практичног рада, метода цртања и илустровања радова, писања и писмених радова, читања и рада на тексту, разговора и усменог излагања.</p>
2. Р а з р е д	<p>-----</p> <ul style="list-style-type: none"> • МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ • ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО • ЖИВОТ У ЦРКВИ - ЛЕПОТА ПРАЗНИКА • ТРПЕЗА ГОСПОДЊА • СВЕТА ЛИТУРГИЈА - ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА • ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ <p>-----</p> <p>---</p>	<p>Наставна средства:</p> <p>Наставно - радна средства -уџбеници, приручници, радне свеске</p> <p>Демонстрациона средства :слике,иконе, модели, филмови, колекције,аудиовизуелна,пројектор, могућност праћења наставе преко интернета, платформа учења на даљину.</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика: Буђење радозналости и пријатних осећања при настави, стварање услова да сваки ученик доживи успех у раду.</p> <p>Једна од стратегија за подстицање повољних мотивационих уверења о сопственој</p>

<p>3. р а з р е д</p>	<ul style="list-style-type: none"> • БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА • БОГ НАС ВОЛИ • ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА • ЛИТУРГИЈА - ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ • ЧОВЕК И ПРИРОДА 	<p>компетенцији и самоефикасности састоји се у добром планирању и стварању „потребног амбијента“, у подешавању задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећавању захтева у малим корацима. На тај начин омогућује се да сваки ученик сигурно може да реши неке задатке. Тако се за све ученике обезбеђују изазови и прилике за постизање успеха. Потребно је да ученик искуси да труд води напретку.</p>
<p>4. р а з р е д</p>	<p>---</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР • ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ • ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА • ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА • СА НАМА ЈЕ БОГ 	<p>Стално их треба охрабривати да постављају више циљеве, што не води нужно неуспеху. Битно је да стекну уверење да је напредак могућ као и да способности могу да се мењају.</p> <p>Пројектна настава:</p> <p>Израда икона на различитим материјалима-изложба радова</p> <p>Израда кратког филма на одређену тему.</p> <p>Екологија-садимо дрво и бринемо о природи коју нам је Бог дао.</p> <p>Тематски дани: Божић Свети Сава Ускрс Света Петка- храмовна слава Св. Тирило и Методије Св. цар Константин и царица Јелена</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: библиотека</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја: Практична настава се реализује у цркви</p> <p>Међупредметне корелације: Свет око нас, Ликовна култура, Српски језик, Музичка култура</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: * усмено испитивање; * писмено испитивање; * посматрање понашања ученика; * ангажовање ученика * домаћи задатак</p>

--	--	--

Назив предмета: Верска настава

Разред: 5., 6., 7. и 8. Разред

(„Службени гласник РС - Просветни гласник”, бр. 11/2016)

	Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
5. р а з р е д	РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА ЗАКОН БОЖЈИ МЕСИЈАНСКА НАДА	Настава верске наставе се планира по систему преласка у „зону наредног развоја” Облици наставе: индивидуални, фронтални, партнерски, групни облик рада Методе рада: дијалошка, демонстративна, метода практичног рада, метода цртања и илустровања радова, писања и писмених радова, читања и рада на тексту, разговора и усменог излагања.
-- 6. р а з р е д	ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ УВОД У НОВИ ЗАВЕТ БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА	Наставна средства: Наставно - радна средства -, Свето Писмо, приручници, православни часописи Демонстрациона средства : слике, иконе, модели, филмови,
-- 7. р а з р е д --	БОГОПОЗНАЊЕ СИМВОЛ ВЕРЕ СВЕТОТАЈНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ	колекције, аудиовизуелна, пројектор, могућност праћења наставе преко интернета, платформа учења на даљину . Активности/стратегије за мотивисање ученика буђење радозналости и пријатних осећања при настави , стварање услова да сваки ученик доживи успех у раду.

<p>8. Р а з р е д</p>	<p>ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖЈА ПОДВИЖНИЧКО –ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС ЛИТУРГИЈА ЦАРСТВО БОЖЈЕ</p>	<p>Једна од стратегија за подстицање повољних мотивационих уверења о сопственој компетенцији и самоефикасности састоји се у добром планирању и стварању „потребног амбијента“, у подешавању задатака актуелним учениковим могућностима и постепеном повећавању захтева у малим корацима.</p> <p>На тај начин омогућује се да сваки ученик сигурно може да реши неке задатке. Тако се за све ученике обезбеђују изазови и прилике за постизање успеха. Потребно је да ученик искуси да труд води напретку. Стално охрабривати ученике да постављају више циљеве, што не води нужно неуспеху. Битно је да стекну уверење да је напредак могућ као и да способности могу да се мењају.</p> <p>Пројектна настава: Припрема за учешће на Међународном квизу <i>Знаменити Срби</i></p> <p>Тематски дани: Божих Свети Сава Васкрс Света Недеља- храмовна слава Св. Тирило и Методије Св. цар Константин и царица Јелена</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Индивидуализација, ИОП 1, 2 , 3</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>Библиотека</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Практична настава се реализује у цркви</p> <p>Начини и поступци праћења</p>
---	---	--

		<p>напредовање ученика: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> * усмено испитивање; * писмено испитивање; * посматрање понашања ученика; * ангажовање ученика * домаћи задатак
--	--	---

Назив предмета: **Грађанско васпитање**

Разред: од 1. до 4. разреда

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<p>Људска права (Ја и други у одељењу, 1. разред Ја и други у различитим групама, 2. разред Сви различити, а сви равноправни, 3. разред Ја и други у демократском друштву, 4. разред)</p> <p>Демократско друштво (Одељење/група као заједница, 1. разред Школа као заједница, 2. разред, Ја и други у локалној заједници, 3. разред Култура и традиција, 4. разред)</p> <p>Процеси у савременом свету (Комуникација и сарадња, 1. разред Школа као безбедно место, 2. разред, Снага узајамне помоћи, 3. разред Прекомерна потрошња, 4. разред)</p> <p>Грађански активизам (Акција одељења/групе 1. разред. Школа као безбедно место за све, 2. разред, Акција солидарности у локалној средини, 3. разред Еколошка акција, 4. разред)</p> <p>*Теме се понављају из године у годину, "спирално"су постављене. Полази се од оног што је ученицима 1. разреда најближе – непосредне околине, па се до четвртог шири на локалну заједницу, културу и традицију и акције које су мало шире и од значаја за већи број људи.</p>	<p>Методе и облици рада: Садржаји се реализују кроз различите интерактивне облике рада и одабир неке од следећих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања и једноставне акције који сами осмишљавају или уз помоћ учитеља.</p> <p>Активности/стратегije за мотивисање ученика: Ученике мотивишемо да буду активни на радионицама, оснажујемо их да се изразе, учествују у заједничким акцијма, презентују своје радове или ставове и путем пројектне наставе (где се углавном повезујемо са предметима свет око нас и српски језик), као и реализацијом неких тематских дана.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: Двориште школе, дигитални кабинет, школски музеј, библиотека.</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања-вредновање остварености исхода) Оцењивање се остварује у складу са Правилником и описно је, а посебно се ради на остваривању међупредметне компетенције Одговорно учешће у демократском друштву. Пратимо и вреднујемо следеће: Начин на који ученик прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Начин на који ученик поставља питања, Како сарађује са другим ученицима, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли показује критичко мишљење или критицизам, да ли је креативан.</p>

Назив предмета: Грађанско васпитање

Разред: V– VIII
(други циклус основног образовања)

„Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/2020

„Службени гласник РС”, бр. 88/17 и 27/18

„Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 17/2021

„Службени гласник РС“ 105/05 Двојезична настава

Садржаји:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учења
<p>5. разред:</p> <p>ЉУДСКА ПРАВА. ПРАВА ДЕТЕТА</p> <p>Потребе и права: Потребе и жеље; Потребе и права; Права и правила у учионици; Правила рада у учионици; доношење групних правила; Права детета у документима о заштити права, Посебност права детета и људска права; Конвенција о правима детета; Врсте права; Показатељи остварености и кршења дечијих права; Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу</p> <p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Школа као заједница; Права и функционисање заједнице: Моје заједнице; Школа као заједница; Одлучивање у учионици и школи; Гласање и консензус као демократски начини одлучивања; Одговорности и обавезе у заједници: Одговорност деце; Одговорности одраслих (родитеља, наставника); Кршење и заштита права: Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.</p> <p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Наши идентитети: Наше сличности и</p>	<p>Настава грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања је исходно оријентисана, заснована на стандардима постигнућа за крај основног образовања и развијању међупредметних компетенција.</p> <p>Глобално планирање се заснива на општим исходима, стандардима постигнућа и међупредметним компетенцијама.</p> <p>Оперативно планирање је засновано на операционализованим исходима и конкретизованим међупредметним корелацијама.</p> <p>Облици наставе:</p> <p>У настави Грађанског васпитања заступљени су следећи облици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – редовна настава (непосредан рад у школи); – онлајн настава (у зависности од модела рада, преко Гугл платформе школе); – хибридна настава (метода <i>изокренуте учионице</i> у редовној настави, пројектна настава, по потреби: слободна наставна активност, допунска и додатна настава, секција, задаци за оправдано одсутне ученике и сл); – иновативни облици наставе (студија случаја, програмирана, интегративна, пројектна, игролика, проблемска,

<p>разлике(раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет); Стереотипи и предрасуде; Дискриминација; Толеранција. Сукоби и насиље: Сукоби и начини решавања сукоба; Предности конструктивног решавања сукоба; Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално дигитално; Реаговање на насиље; Начини заштите од насиља</p> <p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Планирање и извођење акција у школи у корист права детета: Учешће ученика у школи; Избор проблема; Тражење решења проблема; Израда плана акције; Анализа могућих ефеката акције; Планирање и извођење акције; Завршна анализа акције и вредновање ефеката; Приказ и анализа групних радова</p> <p>6. разред:</p> <p>ЉУДСКА ПРАВА. ПРАВА ДЕТЕТА</p> <p>Права и одговорности; Моја и твоја права – наша су права; Права и одговорности; Посебна група права: слобода да и припадајуће одговорности; Посебна група права: заштита од и припадајуће одговорности; Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности; Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности; Инклузивно образовање – квалитетно образовање за све.</p> <p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Демократско друштво и партиципација грађана; Демократско друштво –појам,</p>	<p>интерактивна).</p> <p>Облици рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења заступљени су следећи облици рада: радионичарски, рад у пару и рад у групи, индивидуални и фронтални по потреби.</p> <p>Методе рада:</p> <p>У остваривању програма наставе и учења углавном су заступљене активне методе наставе. Најчешће коришћене методе су:, дијалогска, демонстративна, илустративна, вербално-текстуална, аудитивна, метода практичних радова, глума и пантомима, <i>brainstorming</i> и сродне методе, мапе ума, ланац знања, пример-непример, чек-листа, упитник, излазна карта, рибарска мрежа, АБВ метода, метода учења по станицама, изокренута учионица, дебата, итд.</p> <p>Такође, наставник у рад са ученицима благовремено планира и уводи и нове, иновативне, методе које није могуће унапред предвидети планом јер су оне резултат личних потреба, потреба ученика, иновативних идеја наставника и ученика, сталних стручних усавршавања.</p> <p>Наставна средства:</p> <p>За предмет Грађанско васпитање нису предвиђени уџбеник и радна свеска, те материјале по потреби припрема и умножава наставник.</p> <p>Такође, користе се и специјално креирани онлајн садржаји (игре, задаци, квизови, тестови и краће провере) које наставник креира и проналази на интернету, али и средства која креирају ученици (аудио и видео записи, постери, мапе).</p> <p>Активности/стратегиије за мотивисање ученика:</p> <p>У циљу мотивације ученика наставник води</p>
--	---

<p>карактеристике. Грађанин; Дете као грађанин; Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура; Власт; Ниво и гране власти; Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација; Партиципација ученика на нивоу одељења и школе.</p> <p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона; Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона; Шта је дозвољено, а шта није на интернету; Утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца; Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона; Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета; Карактеристике и последице дигиталног насиља; Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља; Одговорности ученика и школе.</p> <p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона; Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем; Избор теме, узорка и инструмента истраживања; Спровођење истраживања; Обрада података; Тумачењерезултата; Припрема и презентација добијених резултата; Евалуација истраживања.</p>	<p>рачуна о редовном и прецизном саопштавању повратне информације одговарајућом техником.</p> <p>У раду се користе разноврсне методе, а ученици се максимално укључују у избор садржаја, метода и начина рада.</p> <p>Пројектна настава:</p> <p>Одвија се минимално једном у току школске године у оквиру самог предмета, а такође и у оквиру међупредметних пројеката. Продукти рада пласирају се у онлајн окружењу, непосредно, у самој школи, као и ван ње (изложбе, продајне изложбе, портфолио ученика, итд).</p> <p>Тематски дани:</p> <p>Ученици, уз помоћ наставника, обележавају пригодним активностима (рецитали, приредбе, тематски часови, пројекти) следеће тематске дане:</p> <p>20. 02.– Дан ненасилног отпора 08.03. Међународни дан жена 22.04. Дан планете Земље 1.06. Међународни дан деце 21.09. Међународни дан мира 01.-05. 10 Дечија недеља 16.11. Међународни дан толеранције 5.12. Међународни дан волонтера 11. 12 Дан УНИЦЕФа</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Индивидуализација задатака, захтева и домаћих задатака подразумева да сваки ученик буде подржан у складу са сопственим способностима, могућностима и интересовањима. При томе се посебна пажња</p>
---	--

<p>7. разред:</p> <p>ЉУДСКА ПРАВА</p> <p>Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, нео- туђивост, недељивост; Опште добро; Права појединца и опште добро; Сукоб појединачних права и општег добра; Права и правда; Социјална правда.</p> <p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе; Народна скупштина – сврха и надлежности; Народни посланици, посланичке групе; Процедуре у раду Народне скупштине; Скупштинске дебате; Предлагање и доношење закона.</p> <p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Припадност групи; Групни идентитет као део идентитета младих; Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца; Вршњачки притисак. Конформизам; Приватност – обим и границе; Понашање људи у маси и угроженост права појединца.</p> <p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група; Избор председника скупштине; Формулисање предлога закона; Скупштинске дебате; Гласање. Евалуација симулације.</p> <p>8. разред:</p> <p>ЉУДСКА ПРАВА</p> <p>Заједница припадника различитих</p>	<p>поклања ученицима из осетљивих друштвених група (ученици из материјално угрожених породица, ученици из сеоских домаћинстава, ученици са инвалидитетом, а нарочито ромска популација), којима се, поред индивидуализације, редовно обезбеђује и штампани материјал за рад због нередовног похађања наставе и/или ограниченог приступа интернету.</p> <p>Такође, настоји се да се, у што већој мери, самим ученицима препусти иницијатива у избору наставних садржаја у складу са њиховим потребама и интересовањима.</p> <p>Као једна од специфичности школе издвајају се и двојезична одељења где се део наставе Грађанског васпитања у седмом и осмом разреду изводи на енглеском језику.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>У настави грађанског васпитања редовно се користе: школска библиотека, школско двориште,</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Најчешће коришћени ресурси локалне заједнице у настави грађанског васпитања су сарадња са Црвеним крстом, Извиђачком организацијом.</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>У настави Грађанског васпитања остварују се све опште међупредметне компетенције неопходне ученицима за лично остварење и развој јер оне чине основу за целоживотно учење. Кроз међупредметно повезивање у пројектима, угледним/огледним часовима, али и корелацију на сваком часу, негују се:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Компетенција за учење; – Одговорно учешће у демократском друштву;
---	--

<p>културних група Припадност држави и нацији; Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима; Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група; Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности; Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота; Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.</p> <p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Родна (не)равноправност Пол и род; Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца; Стереотипи и предрасуде о роду; Родна перспектива; Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...); Родна равноправност; Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...); Родно засновано насиље; Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља;</p> <p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Естетичка компетенција; – Комуникација; – Одговоран однос према околини; – Одговоран однос према здрављу; – Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; – Рад с подацима и информацијама; – Решавање проблема; – Сарадња; – Дигитална компетенција. <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методе и технике оцењивања – вредновање остварености исхода)</p> <p>Настава Грађанског васпитања не оцењује се бројчано, већ описно (истиче се, добар, задовољава). Наставник, у току образовно-васпитног рада, континуирано прати, подстиче, сагледава и бележи развој, напредовање и ангажовање ученика на сваком часу</p> <p>Методе и технике које се користе за оцењивање су</p> <p>Усмено испитивање</p> <p>Писмено оцењивање (тест)</p> <p>Праћење понашања и ангажовања ученика</p> <p>Домаћи рад</p>
--	---

<p>Медији: Медији; Врсте и функције медија; Слобода медија и њихов допринос развоју демократије; Медији као извор информација и дезинформација; Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...);</p> <p>Медијска писменост: Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја;</p> <p>Кодекс у медијима: Кодекс деца и медији; Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.</p> <p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМВредности грађанског друштва; Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва; Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија; Подела задатака; Евалуација.</p>	
---	--

Назив предмета: Немачки језик

Разред: од 5. до 8. разреда

Правилник о плану наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83)

Правилник о програму наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања ("Сл. Гласник РС - Просветни гласник", 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 5/2019-61)

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије - Просветни гласник“ 11/2019-61)

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
<ol style="list-style-type: none"> 1. Лични идентитет 2. Породица и уже друштвено окружење 	<p>Годишњи план рада израђује се полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама,</p>

<p>3. Географске особености</p> <p>4. Становање - форме и навике</p> <p>5. Живи свет - природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест</p> <p>6. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост, садашњост, будућност)</p> <p>7. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање</p> <p>8. Професионални живот, планови везани за будућност</p> <p>9. Млади - деца и омладина</p> <p>10. Животни циклуси</p> <p>11. Здравље, хигијена</p> <p>12. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи</p> <p>13. Транспорт и превозна средства</p> <p>14. Клима и временске прилике</p> <p>15. Наука и истраживања</p> <p>16. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)</p> <p>17. Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи,</p>	<p>операционализују се на нивоу једне или више наставних јединица.</p> <p>Остваривање наставе и учења:</p> <p>Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и настава усмерена ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика заснива се на следећим принципима:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике ● усвајање језичког садржаја одвија се кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; ● наставник омогућава приступ и прихватање нових идеја; ● ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину; ● учбеници представљају извор активности и праћени суупотребом додатних аутентичних материјала; ● рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад; ● за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто. <p>Модел (облици) наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● редовна настава, ● хибридна настава, ● онлајн настава, ако одређене околности то захтевају, ● допунска, додатна <p>Хибридна настава која комбинује непосредни рад у школи и онлајн наставу (користи се Гугл учионица - одабрана од стране наставника и ученика, са истим школским налозима) користи се за часове редовне наставе и/или часове допунске наставе и додатне наставе.</p> <p>Методе и облици рада:</p> <p>Током часа динамично се смењују технике/активности: слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа, рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игре по улогма, симулације..), мануелне активности (израда паноя и сл.), игре примерене</p>
--	---

<p>предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме</p> <p>18. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)</p> <p>19. Слободно време - забава, разонода, хобији</p> <p>20. Исхрана и гастромомске навике</p> <p>21. Путовања</p> <p>22. Мода и облачење</p> <p>23. Спорт</p> <p>24. Вербална и невербална комуникација, конвенције у понашању и опхођењу</p> <p>25. Медији и масмедији, интернет и друштвене мреже</p> <p>26. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија</p>	<p>узрсту, вежбе слушања, израда илустрованих и писаних материјала. Користе се различите активне методе: метода станица, олуја идеја, метода асоцијација, метода игра речи, игра улога, ланац знања, дебата, мапе ума.</p> <p>У настави немачког језика ученици развијају и социокултурну компетенцију. Она представља веома сложену категорију која је присутна у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.</p> <p>Социокултурна компетенција представља скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Посебан аспект социокултурне компетенције представља <i>интеркултурна компетенција</i>, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће.</p> <p>Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.</p> <p>Граматички садржаји имају посебно место у настави и дати су са двоструким циљем: да би ученици могли да унапреде своју комуникативну компетенцију, али и да би стекли основна знања о језику као сложенем систему. Како овладавање граматичким садржајима није само себи циљ, наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● охрабривати ученике да посматрањем сами покушају да открију граматичка правила; ● откривена граматичка правила прикажу на шематизован начин; ● у примерима и вежбањима користити што је могуће више познату лексику; ● примере и вежбања контекстуализовати; ● додатна објашњења- само најнеопходнија- заснивати на најчешћим граматичким грешкама својих ученика;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● указати ученицима на неразумевanje или неспоразум као могуће последице граматичке непрецизности/нетачности <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Наставник пружа свим ученицима могућност да буду успешни знајући да успех најбоље мотивише. То постиже различитим облицима рада и задатака где ученици имају прилику да покажу различите способности. Ученицима се, такође, пружа могућност избора (начин реализовања неког садржаја или активности), уважавају се њихови предлози и идеје, користе се иновативне технологије.</p> <p>Пројектна настава:</p> <p>У свим разредима реализују су мини-пројекти на крају одређене области, а у договору са ученицима. У седмом разреду реализује се интернационални дописни пројекат Das Bild der Anderen.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Наставник у раду са ученицима ромске националности примењује индивидуализовани приступ на часовима редовне и допунске наставе јер већина ученика не познаје довољно ни српски језик. Наставник израђује посебне материјале за ученике ромске националности.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја:</p> <p>Школска библиотека</p> <p>Ресурси локалне заједнице који ће се користити за реализацију садржаја:</p> <p>Библиотека Гете института у Гимназији “Бора Станковић”</p> <p>Међупредметне компетенције које се остварују:</p> <p>У настави немачког језика остварују се следеће компетенције: компетенција за учење, комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, сарадња</p> <p>Начини и поступци праћења напредовање ученика: (методe и технике оцењивања-вредновање остварености исхода)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● сумативно (писмени задаци, тестови језичког нивоа, писмене вежбе)
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● формативно (дијагностички тестови, самоевалуација, пројектни задаци и др.) <p>Елементи који се вреднују су различити и треба да пруже потпуну слику о напредовању ученика. Оцењују се језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност језичких садржаја и граматичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социоллингвистичких норми.</p>
--	--

ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Слободне наставне активности, као један од облика образовно-васпитног рада, као и програми и садржају рада планирају се Школским програмом.

Слободне наставне активности организују се за све ученике петог до осмог разреда. Ученик обавезно бира једну слободну наставну активност, са листе од три слободне наставне активности, које школа нуди.

Школа је ученицима понудила листу слободних наставних активности: *Чувари природе, Цртање, сликање и вајање, Хор и оркестар, Свакодневни живот у прошлости, Животне вештине, Вежбањем до здравља, Енглески кутак, Чувам моју планету, Предузетништво и Домаћинство.*

Програм слободних наставних активности реализоваће наставници предметне наставе. Програм и наставне садржаје појединих слободних наставних активности реализоваће тимским радом више наставнике.

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

разред	Назив слободне наставне активности	Фонд часова
пети		
	Животне вештине	36
	Вежбањем до здравља	36
	Чувари природе	36
шести		
	Енглески кутак	36
	Животне вештине	36
	Хор и оркестар	36
седми		
	Предузетништво	36
	Цртање, сликање, вајање	36
	Свакодневни живот у прошлости	36
осми		
	Предузетништво	36
	Чувам моју планету	36
	Домаћинство	36

Назив слободне наставне активности: Животне вештине

Правилнику о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20)

Фонд часова: 36

Разред: пети и шести

Циљ слободне наставне активности је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околина и понаша се у складу са културом безбедности.

Програм садржи две тематске целине:

-вештине значајне за учење, рад и друштвени живот (то су вештине које светска здравствена организација идентификује као неопходне за успешан и здрав живот и које имају велику примену у различитим животним ситуацијама од области школовања, рада до живота у заједници и успостављање односа са другим људима).

-вештине значајне за изградњу културе безбедности (то су вештине које долазе до изражаја у ванредним животним ситуацијама као што су поплаве, пожари, екстремни климатски услови или саобраћајне незгоде а фокус је изградња културе безбедности.

Садржаји из овог програма су уско повезани са програмима Географије у петом разреду, физичког и здравственог васпитања, Биологије у шестом разреду, Технике и технологије, Српског језика и Грађанског васпитања.

Назив слободне наставне активности: Вежбањем до здравља

Правилнику о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20)

Фонд часова: 36

Разред: пети

Циљ слободне наставне активности је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим физичким навикама.

Тематске целине: програм садржи четири теме

1. Вежбање, здравље и физичка средина
2. Исхрана и вежбање
3. Вежбање и физички изглед
4. У вежбању једнаки

Програм се надовезује на садржај програма предмета физичко и здравствено васпитање.

Назив слободне наставне активности: Чуvari природе

Правилнику о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20)

Фонд часова: 36

Разред: пети

Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

Тематске целине и кључни појмови садржаја

ПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ

Биодиверзитет и његов значај.

Истраживање биодиверзитета непосредне околине.

Мапирање врста.

ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА

Лековите биљке.

Самоникле јестиве биљке.

Зачинске биљке

Аутохтоне расе и сорте.

Значај биљног покривача.

Утицај климатских промена на живи свет.

ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ

Угроженост врста.

Значај опрашивача.

Утицај пестицида на живи свет.

ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ

Природни ресурси.

Рационална употреба енергије.

Рационална употреба воде.

Понашање у природи.

Заштићене природне вредности.

Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.

Назив слободне наставне активности: Енглески кутак

Разред: шести

Школа је у складу са потребама развоја билингвалне наставе израдила програм за слободну наставну активност Енглески кутак.

Циљ слободне наставне активности	Подизање нивоа и квалитета језичких компетенција ученика петог и шестог разреда из енглеског језика у циљу подршке и припреме ученика за двојезичну наставу; развијање позитивног односа према учењу енглеског језика кроз занимљиве и узрасту прилагођене наставне садржаје; могућност активног учења и креативног изражавања у складу са интересовањима и потребама ученика што ће условно поспешити вештину разумевања и комуницирања на
---	---

	енглеском језику; неговање афирмативног става према енглеском језику, културној баштини земаља енглеског говорног подручја, обичајима, географији, знаменитостима, историји; развијање вештина усмене и писане комуникације као услов за додатни развој ученичких компетенција.
Наставне теме: (оријентационо 9 часова по теми)	1. Уједињено Краљевство 2. Америка 3. Аустралија 4. Канада
Опис активности	Ученици раде на упознавању са историјским, географским, културолошким и другим особеностима различитих земаља енглеског говорног подручја. Кроз истраживачки рад прикупљају информације о изабраним земљама, појединачно, у пару или у мањим групама, уз координацију наставника, раде на припреми материјала који обрађује изабрану земљу, укључујући приказ свих битних одлика одређене државе по различитим аспектима (географски, историјски, економски, културолошки, уметнички, особености исхране, језик итд). Користећи различита средстава (мултимедијална, драмска, сценска, визуелна...) ученици на креативан и занимљив консолидују постојећа и усвајају нова знања. Према унапред утврђеном плану, свако тромесечје посвећено је једној земљи и завршава се часом на коме ученици представљају своје продукте свог истраживачког рада.
Активности ученика	Посматрају, запажају, закључују, тумаче, износе запажања, дискутују, промишљају, описују, слушају, читају, понављају, увежбавају правилан изговор, глуме, негују дијалог кроз интеракцију у пару и групи, израђују презентације на задату тему, самопроцењују напредак, практично примењују стечена знања, баве се истраживачким радом, повезују оно што учи са свакодневним животом и налазе примену стеченог знања, израђује паное, користи ИКТ у раду, самовреднују свој рад.
Активности наставника	Мотивише, подстиче и иницира учествовање ученика у језичким интеракцијама, негује правилан изговор, подстиче закључивање, усмено и писано излагање ученика, прати ток активности и залагање ученика на часу, охрабрује, помаже и подстиче ученике на самосталан рад, упућује ученике на различите изворе информација, развија код ученика афирмативан став према другим народима, културама, обичајима, процењује и вреднује степен усвојености знања, ставова и вештина.

Наставне методе	Метода усменог излагања, дискусија, истраживачка метода, ИКТ метода, дијалогска, метода практичних радова, истраживачка метода, текст метода, мапа уме, пантомима, драматизација, хеуристички разговор итд.
Наставна средства	Сликовне и лексичке картице, постери, енциклопедије, географски и историјски атлас, речник енглеског језика,
Начин праћења и вредновања:	Продукти рада ученика: презентације, квизови, постери, панои, мапе ума, есеји, вршњачка промоција...
Напомена:	Наставник у складу са интересовањима и афинитетима ученика прилагођава и програмира наставне садржаје и број часова по темама.
Наставник:	Наставник енглеског језика

Назив слободне наставне активности: Хор и оркестар

Просветни гласник 009/2017, стр. 133

Фонд часова: 36**Разред: шести**

Општи циљ слободне наставне активности хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задаци су:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем /певањем и суделовањем у школским ансамблима;
- да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање;
- да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука;
- да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- да развија критичко мишљење.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ**

а) Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста) различитог садржаја и расположења традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).

б) Свирање

- Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху и нотног текста на инструментима Орфовог инструментарија.
- На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама.

в) Основе музичке писмености

Кроз обраду песама информативно стећи појам це-дур и а-мол лествице, разлике између дура и мола, појам предзнака - повисилица, појам узмах и предтакт, такт 6/8, шеснаестина ноте у групи.

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

Слушање вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора, уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.

У слушаним примерима препознати различите тонске боје (гласове и инструменте), различит темпо, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка.

Оспособљавати ученике да уоче вредности и улогу музике у свакодневном животу.

СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ

Ритмичким и звучним ефектима креирање пратње за песме, стихова, користећи при том различите изворе звука.

Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици.

Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених двотактних мотива.

Импровизација мелодије на задани текст.

Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија.

Назив слободне наставне активности: Свакодневни живот у прошлости

Просветни гласник, бр.6/2009, 3/2011-др.правилник, 8/2013, 11/2016 и 12/2018)

Фонд часова: 36

Разред: седми

УВОД

Прошлост (појам прошлости).

Време (хронологија, оријентација у времену). Значај проучавања прошлости.

Појам свакодневног живота (односи у породици, исхрана, становање, одевање, школовање, лечење, производња, забава, разлика између политичке историје и историје свакодневног живота...).

Значај проучавања свакодневног живота у прошлости (прошлост не припада само владарима, војсковођама и државницима, већ и обичним људима, којима се можемо приближити једино истраживањем њихове свакодневице).

ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ

Појам и феномен игре (место и улога игре у развоју појединца и друштва). Играчке (врсте и значај).

Дечје игре у садашњости (карактеристике и функције).

Дечје игре у прошлости (врсте и функција - од нашег времена до праисторије).

Традиционалне игре у Србији (Жмурке, Скакање у цаковима, Труле кобиле, Јањине,

Ђушкање, Клис или Пинцике, Потезање конопца, Бацање камена с рамена, Рвање, Ходање на штулама, Дери-гаће, Сардине, Мотање, Тутумиш, Штапоња, Шуге, Радибаба, Цар

говедар, Јелечкиње, барјачкиње, Дајем ти талир, Елем, белем, цедило, Стари чика, Газда и пчеле, Пошто, секо, млеко, Коларићу, панићу, Ринге, ринге, раја...).

Играчке у прошлости (врсте и функција - од нашег времена до праисторије). Дечје игре и игре одраслих (сличности и разлике).

Олимпијске игре у античкој Грчкој (основ спортских игара савременог доба).

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И СТАРОМ ВЕКУ

Свакодневни живот људи у праисторији

Свакодневни живот праисторијских заједница (археолошки локалитети, утицај појаве риболова, земљорадње, сточарства и коришћења метала на промене у свакодневном животу).

Начин исхране и одевања у праисторији (врсте хране, њена припрема и чување, одевни материјали, алатке...).

Становање у праисторији (насеља и стамбени објекти: пећине, земунце, надземни објекти, сојенице...).

Употребни предмети и накит (оруђе, оружје, посуђе, намештај, огњишта, пећи, начин обраде, умеће израде...).

Изуми (ватра, једро, точак, удица, лук и стрела...).

Веровања (загробни живот, култ предака и плодности и култни предмети: жртвеници, ритони, зооморфне и антропоморфне фигурине...).

Најзанимљивији археолошки налази и локалитети (Оци - ледени човек, Пазирик - човек с тетоважама, Костјенки - куће од кљова мамута, Сунгир - покојник прекривен перлама, мегалити, Стоунхенџ, архитектура на Лепенском виру, фигурине из Винче, организација насеља у Чатал Хијуку...).

Свакодневни живот народа Старог истока

Начин исхране у старом Египту и Месопотамији (сакупљање и припремање намирница, лов и риболов, јеловник, земљорадња, виноградарство, пића).

Одевање у старом Египту и Месопотамији (материјали, сировине и начини обраде, накит, бојење, шминка и лична хигијена).

Становање у старом Египту и Месопотамији (грађевински материјали, начин градње, оруђа за рад, изглед објеката и организација простора).

Породични односи у старом Египту и Месопотамији (положај мушкарца, жене и детета). Образовање у старом Египту и Месопотамији (писмо, техника писања, школе...).Обавезе становништва (порез, присилни рад - изградња путева, канала за наводњавање, насипа, утврђења, храмова, пирамида...).Друштвени живот у старом Египту и Месопотамији (игре на табли - сенет, плес уз музику, музички инструменти - флаута, харфа, ударалке, фрула, систрум...).Употребни предмети у старом Египту и Месопотамији (оруђе, оружје ратника, посуђе, кућни инвентар, печати, новац, техника и умеће израде).Лечење (болести и лековите биљке). Путовања и трговина код народа Старог истока. Изуми у старом Египту и Месопотамији (сунчани и водени часовник, стакло, систем за наводњавање, шадуф...).Веровања у старом Египту и Месопотамији (загробни живот, балсмовање, хороскопи, астрологија, ритуални обреди и предмети).

Најзанимљивији археолошки налази и локалитети (Гутанкамонова гробница и њен инвентар, бродови поред пирамида, краљевска гробница у Уру, библиотека у Ниниви...).Свакодневни живот старих Грка. Начин исхране старих Грка (експлоатација природних ресурса, узгајање биљака и животиња, припремање и чување хране, јеловник...). Одевање код старих Грка (материјали - лан и овчија вуна, начин обраде и бојење, накит, парфеми...).Становање у старој Грчкој (материјали од којих се градило, зидови од ћерпича,

кровови покривени глиненим цреповима, прозори с дрвеним капцима...).Породични односи у старој Грчкој (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, однос према старијима...). Образовање у старој Грчкој (школовање дечака - улога граматиста, китариста, софиста, педотриба, значај физичке културе и музике, абакус, спартанско васпитање...). Друштвени живот у старој Грчкој (игра котабос, трке двоколица, гозбе, хетере, позоришта...). Употребни предмети у старој Грчкој (оруђе, посуђе, оружје ратника, новац, занати...). Путовања и трговина. Медицина и наука у старој Грчкој (болести и лечење, Хипократ са Коса...). Веровања старих Грка (пророчишта, загробни живот, подземни свет...).

Најзанимљивији археолошки налази и локалитети (атински Акропољ, Делфи, Ефес, Микена...).Свакодневни живот старих Римљана. Начин исхране у старом Риму (експлоатација природних ресурса, узгајање биљака и животиња, припремање и чување хране, јеловник...).

Одевање у старом Риму (материјали, тога, пурпурна боја - боја царевог одела, козметика, фризура, лична хигијена, латрине...).

Становање у старом Риму (грађевински материјал, начин градње, изглед објеката и организација простора, инсуле, аквадукти, купатила...).

Породични односи у старом Риму (положај мушкарца, жене и детета, свадбени обичаји, адопција - усвајање као прилика за социјалну афирмацију, слављење рођендана оца породице у част његовог духа заштитника - генија).

Образовање у старом Риму (школовање дечака - улога "дојкиње", "педагога" и "граматичара", значај беседништва...).

Друштвени живот у старом Риму (забава, гозбе, позориште, колске трке, борбе гладијатора, плес, музика, музички инструменти...). Употребни предмети и накит (оруђе, оружје, новац, прстење, наруквице, огрлице...). Римска војска (легије и опрема легионара).

Путовања и трговина (изградња путева, поморска трговина...).

Веровања и ритуални обреди у старом Риму (свештеници и свештенице, приношење жртве боговима, као и кућним божанствима - ларима и пенатима, ношење хране на гробље, апотеоза...).

Лечење у старом Риму (медицински инструменти и лековито биље - жалфија, рузмарин, слачица, морач, бели лук...).

Најзанимљивији археолошки налази и локалитети (Сирмијум, Сингидунум, Наисус, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Трајанов мост, римски Форум, Колосеум, Картагина, Помпеји...).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм је концепцијски тако постављен да представља смисаону целину која истовремено отвара могућности за даљи развој и надоградњу садржаја у програмима. Састоји се из три тематске целине.

Прва целина се може одредити као базична, јер сви програми за овај предмет од петог до осмог разреда њоме започињу. Садржаји у оквиру ове теме намењени су прецизнијем одређивању битних појмова као што су прошлост, хронологија, свакодневни живот, као и објашњавању значаја проучавања свакодневног живота људи у прошлости.

Друга је фокусирана на само један садржај свакодневног живота.

У садржају програма дате су основне тематске целине, а наставник има слободу да креира коначну верзију програма за сваку групу са којом ради, уважавајући интересовања ученика и циљеве и задатке предмета. Тако добијени материјал основ је за даљи рад

наставника, планирање активности и припрему за час. Пожељно је да наставник постигне да планиране активности имају дефинисану структуру, коју одликују флексибилност и адаптивност. У припремној фази наставник треба да прикупи довољан број информација о садржајима на којима ће радити са ученицима, али ће коначни обим информација бити одређен ученичким потребама и могућностима да их припреме и приме. Наставник је тај који не дозвољава да доминира претерана фактографија, а да се постигне функционалност знања и повезаност чињеница у смисаоне целине. Он на различите начине подстиче осамостаљивање ученика у прикупљању и сређивању историјских података, усмерава их на различите изворе информација и подучава их како да се према њима критички односе. На тај начин се негује истраживачки дух, љубав према науци и подстиче мишљење засновано на провереним чињеницама и аргументима

Основни приступ у раду је интердисциплинарност и савлађивање нових и непознатих чињеница уз помоћ блиских и познатих. У оквиру овог предмета постоје велике могућности за интеграцију школског и ваншколског знања ученика, за излазак из оквира школских уџбеника и учионице, укључивање родитеља и суграђана који поседују знања, колекције, књиге, филмове и друго што може да помогне у реализацији програма.

У извођењу наставе, активност ученика је најважнија, без обзира на изабране методе рада. У току свих активности требало би подстицати сталну размену информација, како између ученика и наставника, тако и између самих ученика.

Наставу би требало обогатити различитим наставним средствима као што су илустрације (сlike, дијапозитиви, шеме, графикони), документарни и играни видео и дигитални материјали, археолошки материјал или копије налаза, посете културно-историјским споменицима, компјутерске игре које се заснивају на реконструкцији друштва из прошлости и др.

Назив слободне наставне активности: Цртање, сликање, вајање

Просветни гласник, бр.6/2009, 3/2011-др.правилник, 8/2013, 11/2016 и 12/2018)

Фонд часова: 36

Разред: седми

Циљ васпитно-образовног рада овог предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ЦРТАЊЕ (12)

Врсте и својства линије (2)

Стварање различитих вредности линија.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2)

Перцепција, стварање различитих вредности квалитета површина.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Естетско процењивање (1)

Односи величина (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика.

Цртање, цртачки материјали, меке оловке, креде, перо, трска, разни цртачки материјали.

Лепо писање са калиграфијом (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика.

Цртање, цртачки материјали, обичне оловке са ознаком "Б" плjosнато заoштрене оловке, метално перо, туш и перо и пенкало, разни цртачки материјали.

Компоновање више ритмичких целина у простору (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика. Цртање, сликање и вајање.

Естетско процењивање (1)

СЛИКАЊЕ (12)

Својства сликарских материјала и подлога (2)

Перцепција.

Сликање и цртање разним сликарским и цртачким материјалима.

Ритмичко компоновање боја и облика (2)

Перцепција, опажање ритма линија, боја, облика.

Сликање, цртање и вајање, одговарајућа средства

и материјали. **Коришћење разних материјала**

за компоновање (2) Перцепција.

Сликање, цртање и колаж; одговарајућа средства и материјали.

Визуелно споразумевање (2)

Перцепција линија, боја и облика.

Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.

Временски и просторни низови (цртани филм, стрип) (2+1)

Аперцепција, перцепција - асоцијације у низу покретне слике; боје, мрље, цртежи, облици. Сликање, цртање и вајање; одговарајућа средства и материјали.

Сликање, естетско процењивање (1)

ВАЈАЊЕ (12)

Вајање, врсте вајарског материјала (4)

Перцепција и аперцепција, стварање различитих вредности форме (конвексно, конкавно; отворено, затворено) и чврсти материјали.

Вајање, глина, гипс и остала одговарајућа средства и чврсти материјали.

Везивање тродимензионалних облика у простору (2)

Перцепција и аперцепција.

Вајање, глина, керамичка глина и остала одговарајућа средства и материјали.

Слободно компоновање (2)

Перцепција и аперцепција.

Вајање, глина, керамичка глина, гипс и остала одговарајућа средства и материјали.

Обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) (2+1)

Аперцепција, перцепција.

Вајање, глина, керамичка глина, пластелин, гипс и остала одговарајућа средства и материјали. Вајање, естетска анализа (1).

Назив слободне наставне активности: Предузетништво

Правилник о програму наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 5/19, 1/20, 6/20, 8/20 и 5/21)

Фонд часова: 36

Разред: седми и осми

Циљ слободне наставне активности је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.

Тематске целине:

1. Заштита права потрошача
2. Свет рада
3. Покрени себе и друге
4. Ученичка предузећа

Корелација: техника и технологија, информатика, грађанско васпитање

Назив слободне наставне активности: Чувам моју планету

Фонд часова: 36

Разред: осми

Циљ учења слободне наставне активности Чувам моју планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка	наведе основне појмове о животној средини; наведе примере утицаја човека на животну средину; уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; препозна проблеме у околној средини на основу концепта одрживог развоја; активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; емоционално реагује на проблеме локалног окружења;	<p>ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p> Основни појмови из области животне средине. Утицај човека на животну средину. Концепт одрживог развоја. Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).
		<p>ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ</p> Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај. Обновљиви и необновљиви природни ресурси. Жива бића као природни ресурс (мали пројекти).

<p>предузетништву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p>	<p>схвати и разуме поделу и значај природних ресурса</p> <p>разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса;</p> <p>критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса; наведе изворе и последице загађења природне средине</p> <p>разликује изворе и врсте загађења; анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; разврстава изворе загађења; истражи изворе загађења у локалној средини;</p> <p>наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине;</p> <p>уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; користи методе и алате истраживања на терену;</p> <p>прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка;</p> <p>разликује биодиверзитет од геодиверзитета;</p> <p>идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; креира истраживачке задатке; користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине;</p> <p>објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и</p>	<p>Одрживо коришћење ресурса.</p> <p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p> <p>Појам, извори и врсте загађивања. Глобалне промене и глобалне последице. Озонске рупе и последице на животну средину. Смањење загађења од отпада.</p>
		<p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ</p> <p>Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета. Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета. Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.</p>

биодиверзитета.	
-----------------	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Све су чешћи захтеви да процес наставе буде иновирани на такав начин да боље и успешније припреми младе људе за активан живот у друштву знања и рад у непосредном окружењу. У том смислу, кроз наставу се све више потенцира стицање процедуралних, контекстуалних и функционалних знања и развијање истраживачких вештина, ставова и вредности о околини, који су засновани на принципима одрживог развоја и одрживог образовања. Усредсређеност на исходе образовања и промене парадигме са бихевиоралног ка конструктивистичком и контекстуалном приступу у настави доприноси конструисању компетенција ученика, развијању критичког мишљења, флексибилности, предузетничких вештина, креативности, процени ризика, доношењу одлука, што се одражава на квалитет живота појединца и друштва у целини. Компетенцијски приступ захтева превазилажење оквира традиционалног предметног приступа и концепције преношења знања ка концепцији конструкције знања и захтева оријентацију образовног процеса ка већој партиципацији ученика у васпитно-образовном процесу, са посебним акцентом ка динамичнијем и ангажованијем интегрисању знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену. Наведени садржаји програма поседују теоријски приступ и приступ који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката. Овако конципиран програм даје велике могућности наставницима и ученицима да га на креативан начин реализују сходно условима, могућностима и времену. Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовање и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину. Оперативна разрада програмских садржаја препуштена је наставницима који сами креирају место извођења и број часова за одређене теме.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ

Човек има двоструку улогу у природи, јавља се као њен део, али и као фактор који утиче на њу и мења је. У првим фазама развоја људског друштва промене природе под утицајем човека сведене су на локалну средину. Са развојем друштва промене природе су све дубље и трајније, да би данас достигле глобалне размере. Те промене у природи настају под утицајем посредних или непосредних човекових активности и изазивају одговарајуће последице. Ту спадају: промене физичких услова и изгледа животне средине, промене састава живог света, стварање нових обрадивих површина, гајење биљака и животиња, уношење нових врста у крајеве у којима их није било, урбанизација, индустријализација, загађивање животне средине итд. Ученици у групама кроз истраживачке задатке анализирају по један од утицаја човека на природну средину као и последице тих утицаја на живот људи. Такође, могу да праве промотивне материјале који се односе на заштиту и очување природе и да осмишљавају различите активности везане за ту сврху.

ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ

Природни ресурси могу се дефинисати као разноврсна тела, материје и појаве које човек користи за задовољавање својих потреба. Функционисање савремених друштава у потпуности зависи од ресурса чије су основне карактеристике необновљивост и исцрпљивост, при чему потреба за њима рапидно расте док се њихове доступне количине смањују. С обзиром на то, решавање питања недостатка ових ресурса у будућности биће једно од најважнијих за читаво човечанство. Један од начина превазилажења датог проблема је свакако одрживи развој. Он подразумева коришћење ресурса у оквиру дугорочних ограничења планете уз максимално умањивање утицаја који коришћење једног ресурса може да има на друге ресурсе, односно, коришћење ресурса од стране данашњих генерација на начин који неће угрозити могућности будућних генерација да располажу ресурсима. Стога је инсистирање на ефикасном коришћењу ресурса од суштинске важности за спречавање њиховог прекомерног коришћења. Ученици се деле у две групе тако да једна група ради истраживачки задатак везан за предности и недостатке коришћења обновљивих, а друга за коришћење необновљивих извора енергије, а своје резултате приказују путем паноа, ппт и сл.

ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Загађење животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину изазвано људском делатношћу, или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. Загађење можемо поделити на оно које смањује квантитет и оно које смањује квалитет животне средине и природних ресурса. У прву групу спадају: појава киселих киша, хемијско загађење вода, емисија гасова стаклене баште итд. У другу групу спадају сва загађења која смањују биодиверзитет, здравље живог света, квалитет ваздуха, воде и земљишта итд. Загађење се још може поделити према компонентама животне средине, према начину загађивања, природи загађења и зони утицаја. Извори загађења животне средине могу се поделити према следећим критеријумима: начину постанка, мобилности, просторној расподели, итд. Загађујуће материје се деле према природи загађујућих материја, према могућности смањења загађења и физичком стању. Постојање великог броја различитих извора загађења као и великог броја и врста загађујућих материја, захтева препознавање, класификацију и систематизацију врста и извора загађења на једној територији, односно држави. Из тог разлога се саставља Интегрални катастар загађивача животне средине, који представља регистар систематизованих информација и података о загађивачима животне средине. То је јавна књига у којој се региструју све врсте загађивача са подацима неопходним за праћење стања, планирање и пројектовање и предузимање мера за заштиту животне средине. Из Интегралног катастра загађивача Републике Србије пронаћи податке о загађењу животне средине на локалном нивоу и након тога обавезно са ученицима разговарати како они виде проблем и што је још важније, како виде решење проблема загађења. С обзиром на то да се као глобалне последице загађења животне средине издвајају ефекат стаклене баште, киселе кише, озонске рупе, ученици у групама путем паноа, стрипа или филма представљају њихове узроке.

БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ

Према Конвенцији о биолошкој разноврсности донетој на Конференцији УН о животној средини и развоју у Рио де Жанеиру 1992. године, биодиверзитет је дефинисан као

„варијабилност међу живим организмима, укључујући између осталог копнене, морске, и друге водене екосистеме чији су они део; ово укључује диверзитет унутар врста, између врста и између екосистема“. Геодиверзитет је географска разноврсност предела која је исказана геолошком грађом и морфолошким елементима и процесима. Осим стена, геоморфолошких облика и земљишта, у геодиверзитет се укључују и разни хидролошки и климатолошки процеси, под чијим утицајем се они модификују. Појаве и облици од изузетног значаја који су издвојени из геодиверзитета, чине геонаслеђе, због чега се штите као природна добра. Ту спадају геолошке, геоморфолошке, хидролошке, педолошке и посебне археолошке вредности које су настале у току формирања литосфере, њеног морфолошког уобличавања и међузависности природе и људских култура. Уколико постоји могућност требало би организовати посету Заводу за заштиту природе Србије или организовати предавања, презентације, креативне радионице, еко-играонице, прилагођена истраживања на терену, излете у природна добра, изложбе цртежа и фотографија, пројекције филмова и слично, чиме се код ученика развија свест о вредностима и значају природних ресурса, њиховом очувању у циљу изграђивања знања и вештина еколошки активних и одговорних грађана.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа се темељи на целовитом (холистичком) приступу и подстицању индивидуалног развоја и развијање свих потенцијала ученика (когнитивни, афективни и психомоторички домен).

Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како предвиђају последице, како критички промишљају, чиме се руководе у процесу доношења одлука, како комуницирају. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, а успех се изражава описно (*истиче се, добар и задовољава*). Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Ученик је активни субјект у процесу учења, вредновања и самовредновања сопствених постигнућа. Сама природа и концепција предмета и потенцирање на активном, пројектном и истраживачком приступу у стицању ученичких компетенција наглашава формативно оцењивање. Оно се исказује кроз: опис постигнућа ученика, опис ангажовања ученика у настави и препоруке за даље напредовање.

Назив слободне наставне активности: Домаћинство

Фонд часова: 36

Разред: осми

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 11/19, 2/20, 6/20, 8/20 и 5/21),

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма наставе и учење
	Програм слободне наставне активности Домаћинство намењен је ученицима седмог или осмог разреда основне школе.

<p>САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА Домаћинство. Организација домаћинства. Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање. Формирање здраве породице. Фазе породичног живота. Култура као начин живота и културно наслеђе.</p> <p>КУЛТУРА СТАНОВАЊА Породично домаћинство на селу и у граду. Породица и домаћинство. Функционалне целине домаћинства и њихове улоге. Технички апарати у домаћинству. Безбедност у домаћинству. Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини. Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству. Уштеда енергије у домаћинству. Хемијска и микробиолошка исправност воде. Отпадне воде у домаћинству. Основни хигијенски захтеви домаћинства. Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству.</p> <p>КУЛТУРА ОДЕВАЊА Улога одеће и обуће у животу човека.</p>	<p>Циљ ове слободне наставне активности је да се интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексти свакодневног живота, да се унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.</p> <p>САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА У оквиру ове теме ученици би требало да направе план активно-сти своје породице на дневном, недељном или месечном нивоу, ида истраже културно наслеђе своје породице.</p> <p>КУЛТУРА СТАНОВАЊА Кроз дискусију са ученицима треба размотрити безбедност у домаћинству, на одржавање и безбедну употребу кућних апарата, ученике упутити да истражују и презентују уштеду топлотне енергије у домаћинству (правилна употреба кућних апарата, топлотна изолација стана, грејање стамбених простора). Организовати посету водоводу, хемијској и микробиолошкој лабораторији у истом, организовати дебату са ученицима на тему употреба воде у градском и сеоском домаћинству, зашто је неопходно економична употреба воде, да ли користити флаширану или „чесменску воду“ и проблему отпадних вода. Кроз искуства деце треба указати на значај савремених апарата у домаћинству. У оквиру ове теме ученици се обучавају за њихову безбедну примену и разумевање конвенционалних ознака на апаратима у домаћинству. Такође, уче и о важности правилног избора и примене прибора и средстава за одржавање стамбеног простора и околине као и о селективном прикупљању отпада у домаћинству (класификација, рециклирање, разградивост отпада). У овом делу, ученици би могли и да покрену сакупљачку акцију секундарних сировина, да је прошире на целу школу и/или локалну заједницу. Такође, ученици могу да направе изложбу од кућног отпада: пластиних флаша, лименки, старе хартије, стаклене амбалаже. Изложба би могла бити и продајна, а зарађен новац ученици би могли да употребе за хуманитарну акцију или за опремање кабинета/учионице (кутка) за домаћинство. У оквиру ове теме препоручује се употреба апликација, софтвера, нпр. Sweet home или неке друге, уз помоћ које ученици могу да планирају, пројектују и уређују виртуални простор за живот. Ученици у паровима могу да направе пано, или кратки филм којим приказују класификацију, рециклирање и разградивост отпада у домаћинству. Овај део наставе ученици би могли да употпуне практичним радом, компостирањем биоразградивог отпада из домаћинства. У оквиру ове теме</p>
---	--

<p>Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству. Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству. Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала. Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће. Рециклажа кућног текстила и одеће.</p> <p>КУЛТУРА ПОНАШАЊА Планирање и расподела буџета. План набавке и избор артикала. План и припреме за путовање. Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању. Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација.</p> <p>СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА Значај воде за одржавање хигијене. Средства за личну хигијену. Козметичка средства. Кућна апотека. Материјали за опремање домаћинства Одржавање домаћинства Отпадни материјали у домаћинству.</p>	<p>реализовати и вежбу пречишћавање воде. Било би упутно ученике упутити у прављење филтера за воду од природних материјала, у слојевима (за преживљавање у природи и измењеним условима живота).</p> <p>КУЛТУРА ОДЕВАЊА У овом делу наставе ученици могу да направе презентацију на тему Рециклирани памук и његова употреба. Такође, могу организовати прикупљачку акцију старе, памучне гардеробе, пронаћи која текстилна трговина откупљује стару гардеробу или организује акцију старо за ново. Нову гардеробу, зарађену тим путем, донирати прихватилишту за младе или сигурним кућама.</p> <p>КУЛТУРА ПОНАШАЊА Ученици треба да кроз практичне примере и реализацију науче о употреби (техничкој примени) ових средстава, али и о састављању сажетка разговора, писма, поруке, тако да не изоставе суштину (зашто некога зову или шта је предмет поруке или писма, е-маил-а). У оквиру ове теме ученици треба да овладају вештином писања и упућивања једноставних писаних форми биографије, захтева, молби и жалби. Ово подразумева податке: коме је намењено, истицање предмета, неопходних/релевантних информација и потребне податке о подносиоцу (име и презиме, адреса, контакт телефон и други биографски подаци). Како би наведено увежбали, ученици могу да покрену неку иницијативу у школи и да дозволу и мишљење траже електронским путем од директора, Наставничког већа и сл. У оквиру ове теме ученици у групама треба да направе план буџета и набавки, направе избор артикала на основу података о квалитету и цени артикала, планирају путовање, направе буџет и план обиласка културно-историјских знаменитости. Одрде вежбу званичне кореспонденције као: писање биографије, упућивање захтева, молби, жалби и сл.</p> <p>СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА Ова тема ће омогућити ученицима да разврставају хемикалије на козметику, личну хигијену, кућну хемију, правилно употребљавају исте и укажу на важност познавања и правилног читања ознака на истим. Ученици треба да истраже и да направе план набавке кућне апотеке и апотеке за путовање. Како и чиме могу</p>
--	--

<p>ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ Хранљиви састојци и животне намирнице. Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу. Енергетска вредност намирница. Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма. Рационална исхрана човека. Принципи рационалне исхране. Законски прописи, правилници о намирницама и квалитету хране. Последице неправилне исхране. Припремање хране, начини обраде намирница. Хигијенски услови приликом припремања хране. Одлагање, чување и конзервација намирница. Апарати и машине за припремање, чување и обраду хране и намирница Загађујуће супстанце хране и мере заштите Адитиви Органска и ГМО храна Култура исхране и понашање за трпезом: послуживање и узимање хране, стоно посуђе и прибор. Национална кухиња и кухиње у свету.</p>	<p>да заштите дрво, метал и зидове од атмосферског утицаја, такође треба да истраже како да уклоне мрље са стакла, намештаја, металних предмета, одеће и обуће у домаћинству. Ученици могу да истражују у групама и резултате презентују на панелу, Power Point презентацијом, кратком анимацијом или усмено.</p> <p>ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ Наставна тема Исхрана у домаћинству ће омогућити ученицима да истражују и упознају се са „органском производњом хране”. Да истраже планирају буџет и за исхрану свог домаћинства ако користе „органску храну” и храну која није органска, са посебним освртом на ГМО. Ученици треба да се упознају са термином „правилна исхрана” и да испланирају потрошачку корпу за једнодомаћинство. Ученици треба да истраже и презентују потребе за градивним, енергетским и заштитно регулаторним састојцима хране, у зависности од узраста, врсте занимања, пола, климатских услова, здравог и физиолошког стања организма. Шта су последице неправилне исхране? Ученици би требало да упознају прописе и правилнике који се односе на храну. Такође, овде се учи о мерма заштите хране од загађивања, правилном одлагању, чувању и конзервацији намирница (физичке, хемијске и биолошке методе), како се припрема храна, који су начини обраде намирница како да намирнице током припремања не изгубе хранљиве вредности, који су хигијенски услови приликом припремања хране, како се правилно рукује и како се одржавају машине за обраду намирница и апарата за чување хране. Култура понашања за трпезом и култура исхране се демонстрирају. Такође, ученици презентују националну и светске кухиње (ово се може реализовати и кроз школску манифестацију Међународни дан језика, где ће у једном сегменту бити приказане гастрономије земаља чији се језици и култура презентују). У оквиру ове теме планиране су вежбе које се могу изводити у групама: састављање јеловника (расподела укупних енергетских потреба по појединим оброцима у току дана (кроз симулацију ситуације одласка код нутриционисте по савет: детета спортисте, потхрањене особе, особе са вишком килограма, труднице, детета у пубертету). Ученици могу да истражују навике у исхрани код нас и у свету, као и последице тих навика. Увежбавају припрему хране у сировом стању, као што су: салате и сокови од воћа и поврћа, припремају млечне напитке, воћни јогурт, као и дезерт..</p>
--	---

Назив слободне наставне активности: ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I
Разред: пети и шести
Годишњи фонд: 36 часова

Опште међупредметне компетенције	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама.	<ul style="list-style-type: none"> - наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе; - идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; - препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму; - покаже саосећање са другим људима, препозна примере бриге за друге и покаже спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима; - препозна и именује сопствена и туђа осећања; - разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне; - образложи значај дружења и наведе како се другарство негује; 	ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ
		Живот. Породица. Здравље. Љубав. образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост.
		ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ
		Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија. Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност.

	<ul style="list-style-type: none"> - препозна примере негативног понашања где је лична добробит испред општег добра; - наведе неколико техника самоконтроле осећања; - прихвати одговорност за сопствено понашање; - образложи карактеристике конструктивног решавања конфликта; - наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом; - искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; - у дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу; - сарађује и буде члан тима. 	СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ
		Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликта. Одређивање приоритета. Критичко мишљење.
		ДОБРОЧИНСТВО
		Филантропија -појам и значај. Добročинитељи некад и сад. Црвени крст. Институт за трансфузију крви. Хуманитарне невладине организације. Добротворне фондације. Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма на
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ Живот. Породица. Здравље. Љубав. Образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост. ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Увод – Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге. Модел (облици) наставе: стратегија

<p>Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија. Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност. СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликта. Одређивање приоритета. Критичко мишљење. ДОБРОЧИНСТВО Филантропија -појам и значај. Добročинитељи некад и сад. Црвени крст. Институт за трансфузију крви. Хуманитарне невладине организације. Добротворне фондације. Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.</p>	<p>интерактивног учења и рада на пројекту, настава усмерена на деловање, стратегија учења откривањем и решавањем проблема, различити облици искуственог учења.</p> <p>Методe и облици рада: метода демонстрације и презентовања, игре улога, дебате, рад у групама, рад на пројектима, мапе ума, драматизација Драматизација – ученици драматизују изабрани текст који у себи има неки вредносни проблем – на тај начин се стимулише разумевање како изгледају ствари из туђег угла, како се проблем може решавати и сл.</p> <p>Разговори о људима који су пуно учинили за заједницу – ове активности имају за циљ да ученици увиде да се иза сваког великог достигнућа крије стрпљење, издржљивост и вежбање, а иза подршке заједници и поседовање одређених вредности и спремност да се особа посвети њиховом остваривању. Пример такве особе може бити Михајло Пупин.</p> <p>Разговор са гостима који су учинили добро дело – организовање посете особа које су урадиле нешто што се уклапа у концепт програма. То може бити нпр. ватрогасац који је спасао особу из пожара али и неки ученик који је видео да гори кућа и јавио ватрогасцима. Уколико има услова наставник може организовати гостовање особе која је жива зато што је неко за њу учинио велико дело нпр. дао бубрег и пуно крви. Уколико је то изводљиво гост може бити и особа која је донирала бубрег (може се контактирати Удружење деце бубрежних болесника и трансплантираних особа http://svezaosmeh.org.rs). Пре гостовања ученике треба упознати са животом бубрежних болесника и поступком дијализе и заједнички припремити питања која ће им поставити.</p> <p>Моделирање кроз лични пример или пример појединаца из школе – када ученици виде да се наставник труди да помаже другима или се у школи високо вреднује такво понашање то представља моћан начин подучавања вредностима.</p> <p>Подстицање самоиницијативе – охрабрити ученике</p>
--	---

	<p>да сами проналазе начине како могу самостално помоћи другима у свакодневном животу с тим да то не треба да буде ништа велико нпр. помоћ старијим особама у комшилуку, брига о млађој браћи и сестрама или једноставно пружање подршке пријатељима у школи.</p> <p>Награђивање позитивног понашања - истицање и похваљивање ученика који помажу другима и испољавају другарско понашање. Награђивање позитивног понашања подстиче ученике да буду пажљив и корисни у заједници.,.</p> <p>Наставна средства: визуелна помагала, сарадња са локалним окружењем, новински текстови, слике и филмови.</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Подстицање ученика на откривање, истраживање, доживљавање, проучавање, вредновање, креирање у процесу учења.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Припрема различитих материјалакоји имају за функцију подстицај и мотивисање ученика за рад, гостовање особа или посета установама које одговарају теми и интересовањима ученика.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: рачунарска опрема, визуелна средства, двориште школе</p>
--	---

Назив слободне наставне активности: ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II**Разред: седми и осми****Годишњи фонд 36 часова
часова**

Опште међупредметне компетенције	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Сарадња Комуникација Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Дигитална компетенција Рад с подацима и информацијама	<ul style="list-style-type: none"> - доведе у везу вредности, врлине и осећања са понашањем људи; - критички разматра систем вредности у друштву; - препозна активности којима се промовишу људске врлине и вредности и изражава позитиван став према томе; - се одупре притиску вршњака да се понаша супротно сопственом систему вредности; - препозна примере бриге за друге и позитивно се о томе изјасни; - покаже саосећање са другим људима и спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима; - идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; 	ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ
		Живот. Породица. Здравље. Љубав. образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост.
		ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ
Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија. Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност.		

	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и именује врлине код блиских особа и у примерима из живота, књижевности, филма; - препозна и именује сопствена и туђа осећања; - користи асертивну комуникацију; - образложи значај дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; - препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и искаже свој негативни став према томе; - користи технике самоконтроле осећања; - прихвати одговорност за сопствено понашање; - конструктивно решава конфликте; - наведе неколико глобалних и локалних организација које се баве хуманитарним радом и исказује позитиван став према волонтирању; - искаже поштовање и захвалност према људима који чине добра дела за опште добро; - у дискусији покаже вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, напада проблем а не особу; - сарађује и буде члан тима. 	СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ
		Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликта. Одређивање приоритета. Критичко мишљење.
		ДОБРОЧИНСТВО
		Филантропија -појам и значај. Добročинитељи некад и сад. Црвени крст. Институт за трансфузију крви. Хуманитарне невладине организације. Добротворне фондације. Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.

Област/тема:	Начини и поступци остваривања програма на
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ Живот. Породица. Здравље. Љубав. Образовање. Мир.	Увод – Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој

<p>Другарство. Заједништво. Опште добро.</p> <p>Социјална правда или једнакост.</p> <p>ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ</p> <p>Праведност. Истинољубивост. Одговорност.</p> <p>Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија.</p> <p>Поверење. Солидарност. Самоприхватање.</p> <p>Одмереност.</p> <p>СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ</p> <p>Просоцијално понашање. Брига за себе и друге.</p> <p>Сарадња.</p> <p>Асертивна комуникација.</p> <p>Препознавање сопствених и туђих осећања.</p> <p>Самоконтрола. Волонтирање.</p> <p>Конструктивно решавање конфликта.</p> <p>Одређивање приоритета. Критичко мишљење.</p> <p>ДОБРОЧИНСТВО</p> <p>Филантропија -појам и значај.</p> <p>Добročинитељи некад и сад.</p> <p>Црвени крст.</p> <p>Институт за трансфузију крви.</p> <p>Хуманитарне невладине организације.</p> <p>Добротворне фондације.</p> <p>Осмишљавање и реализација мање акције за добробит неког појединца, групе или заједнице.</p>	<p>социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.</p> <p>Модел (облици) наставе: стратегија интерактивног учења и рада на пројекту, настава усмерена на деловање, стратегија учења откривањем и решавањем проблема, различити облици искуственог учења.</p> <p>Метод и облици рада: метода демонстрације и презентовања, игре улога, дебате, рад у групама, рад на пројектима, мапе ума.</p> <p>Драматизација – ученици драматизују изабрани текст који у себи има неки вредносни проблем – на тај начин се стимулише разумевање како изгледају ствари из туђег угла, како се проблем може решавати и сл.</p> <p>Разговори о људима који су пуно учинили за заједницу – ове активности имају за циљ да ученици увиде да се иза сваког великог достигнућа крије стрпљење, издржљивост и вежбање, а иза подршке заједници и поседовање одређених вредности и спремност да се особа посвети њиховом остваривању. Пример такве особе може бити Михајло Пупин.</p> <p>Разговор са гостима који су учинили добро дело – организовање посете особа које су урадиле нешто што се уклапа у концепт програма. То може бити нпр. ватрогасац који је спасао особу из пожара али и неки ученик који је видео да гори кућа и јавио ватрогасцима. Уколико има услова наставник може организовати гостовање особе која је жива зато што је неко за њу учинио велико дело нпр. дао бубрег и пуно крви. Уколико је то изводљиво гост може бити и особа која је донирала бубрег (може се контактирати Удружење деце бубрежних болесника и трансплантираних особа http://svezaosmeh.org.rs). Пре гостовања ученике треба упознати са животом бубрежних болесника и поступком дијализе и заједнички припремити питања која ће им поставити.</p> <p>Моделирање кроз лични пример или пример појединаца из школе – када ученици виде да се наставник труди да помаже другима или се у школи високо вреднује такво понашање то представља моћан начин подучавања вредностима.</p> <p>Подстицање самоиницијативе – охрабрити ученике</p>
---	--

	<p>да сами проналазе начине како могу самостално помоћи другима у свакодневном животу с тим да то не треба да буде ништа велико нпр. помоћ старијим особама у комшилуку, брига о млађој браћи и сестрама или једноставно пружање подршке пријатељима у школи.</p> <p>Награђивање позитивног понашања - истицање и похваљивање ученика који помажу другима и испољавају другарско понашање. Награђивање позитивног понашања подстиче ученике да буду пажљив и корисни у заједници.,.</p> <p>Наставна средства: визуелна помагала, сарадња са локалним окружењем, новински текстови, слике и филмови.</p> <p>Активности/стратегије за мотивисање ученика:</p> <p>Подстицање ученика на откривање, истраживање, доживљавање, проучавање, вредновање, креирање у процесу учења.</p> <p>Начин прилагођавања садржаја различитим образовним и васпитним потребама ученика:</p> <p>Припрема различитих материјала који имају за функцију подстицај и мотивисање ученика за рад, гостовање особа или посета установама које одговарају теми и интересовањима ученика.</p> <p>Ресурси школе који се користе за реализацију садржаја: рачунарска опрема, визуелна средства, двориште школе.</p>
--	---

6. Програм допунске наставе

Допунска настава је средство педагошке интервенције у ситуацијама у којима се кроз редовну наставу не могу постићи резултати код једног дела ученика. Програм допунске наставе предмета, сачињен је у циљу подршке ученицима да остваре образовне стандарде и исходе, на основу процене потреба ученика за подршком у процесу учења.

Програм допунске наставе предмета оствариваће се кроз групни и индивидуалан рад, применом различитих метода и техника рада, задатака различитог нивоа тежине и другим начинима провере остварености исхода. Праћењем постигнућа и напредовања ученика, уважавањем потреба ученика за подршком, сталним

мотивисањем ученика и уз припрему различитог дидактичног и наставног материјала за учење.

У раду са ученицима прилагођава се, сходно индивидуалним развојним и образовним потребама, приступ процесу учења, начин излагања, инструкција за рад, остварује се индивидуализација и рад у мањим групама, прилагођавање материјала уз потпуно поштовање индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања. Допунска настава подржава ученике на путу изградње самопоуздања и остваривања постигнућа у настави, подржава их да успешно реше настали проблем у усвајању знања. Праћење постигнућа и напредак у остваривању постављених образовних циљева допунске наставе, мотивишу ученике на даљи рад. Са ученицима се допунска настава реализује један час недељно а група ученика се формира на нивоу одељења или разреда. Програмски садржаји и начин остваривања програма допунске наставе операционализовани су у плановима рада наставника и повезани са остваривањем основног/средњег нивоа образовних стандарда ученика.

Разлоге због којих је допунска настава неопходана подршка ученицима школе који не успевају да одговоре привремено или континуирано на захтеве програма наставе и учења препознали смо у следећем:

- често и дуготрајно изостајање извесног броја ученика посебно из осетљивих друштвених група.
- социјални аспект проблема са посебним нагласком на недостатку услова за развој радних навика и позитивног везивања за учење и школу;
- изостанак образовне подршке породице због веома ниског образовног статуса родитеља.
- специфичне психомоторне и развојне сметње.

Области деловања	Начини реализације	Индикатори/показатељи промена
АНАЛИЗА	На крају школске године стручна већа утврђују кључне садржаје - теме у оквиру својих предметних области које је са тешкоћама савладавало више од 20% ученика	Систематичнији планови допунске наставе са јасно дефинисаним стратегијама деловања
ПЛАНИРАЊЕ	Наставници који предају исте предмете заједно планирају допунску наставу са променом приступа и стратегија у односу на претходну годину, а везано за теме утврђене анализом	Посећеност часова допунске наставе повећана за више од 30% Смањен број негативних оцена у односу на претходну годину

<p align="center">ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА УКЉУЧЕНИМ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ</p>	<p>Рад са групом ученика истог одељења на областима утврђеним планом Индивидуални рад са учеником коме је потребно да методе учења буду посебно прилагођене Менторски рад са групом ученика који постижу добре резултате у припреми за вршњачку подршку у учењу</p>	<p>Формативне оцене се примењују у функцији мотивисања ученика Самопоуздање, мотивација, успех ученика за учење се повећава</p>
<p align="center">ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА УКЉУЧЕНИМ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ</p>	<p>Ангажовањем педагошког асистента омогућена је додатна подршка ученицима кроз: допунску наставу, посете породицама ученика који нередовно похађају наставу; индивидуализован рад са ученицима и материјалима који су наставници припремили У појединим ситуацијама присутан на часовима допунске наставе заједно са наставником</p>	<p>Повећана укљученост ученика у наставни процес из осетљивих друштвених група Рад на часовима допунске наставе са мањим групама ученика или индивидуализован рад. Повећан степен индивидуализације у допунском раду са ученицима са врло специфичним тешкоћама (емоционалне, социјалне, когнитивне природе)</p>
<p align="center">ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦЕ ПРАЋЕЊУ УЧЕНИКА УКЉУЧЕНИХ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ</p>	<p>Редовно информисање родитеља о напредовању ученика; Инструкције родитељима за додатна увежбавања код куће</p>	<p>Повећање процента родитеља који разумеју разлоге због којих је детету потребна подршка у учењу; Припремање и оснаживање родитеља да учествују у пружању подршке свом детету у учењу и напредовању.</p>

7. Програм додатне наставе

Додатна настава је посебан облик наставе организован за ученике који су успешно савладали програм у редовној настави и показују изразите склоности и интересовања за одређене области или предмете.

Програм додатне наставе предмета, сачињен је на основу процене интересовања и склоности ученика и њихових потреба за додатним радом. Програм додатне наставе предмета организује се за ученике који испољавају посебне склоности и интересовања

за поједине области. Групе се формирају на основу процене постигнућа и напредовања ученика као и исказаних интересовања и потреба ученика.

Начин остваривања програма усмерен је на коришћење различитих метода и техника рада, креативних садржаја који превазилазе садржај наставних предмета, кроз различите форме занимљивих задатака и задатака за такмичења, кроз наставу у различитим условима. Са ученицима се реализује један час недељно а група ученика се формира на нивоу одељења или разреда. Програмски садржаји и начин остваривања програма додатне наставе операционализују се у плановима рада и повезани су са остваривањем вишег нивоа образовних стандарда.

Рад са ученицима на додатној настави у пружа највеће могућности за развој свих компетенција и саморегулисано учење. Интердисциплинарни приступ даје посебан смисао додатној настави, развија унутрашњу мотивацију за учење, повезивање знања у логичке целине и откривање применљивости система знања у пракси и свакодневном животу.

Области деловања	Начини реализације	Индикатори/показатељи промена
<p align="center">АНАЛИЗА ИНТЕРЕСОВАЊА И ПОТРЕБА УЧЕНИКА</p>	<p>Стручна већа увидом у реализоване садржаје у протеклој школској години утврђују листу тема за које су ученици интересовања.</p>	<p>Планови додатне наставе у већој мери уважавају потребе и интересовања ученика.</p>
<p align="center">ПЛАНИРАЊЕ</p>	<p>Тематско интердисциплинарно планирање; Планирање припрема ученика за такмичење. Планирање истраживачких пројеката и пројеката учења. Планирање менторског индивидуалног рада са посебно даровитим ученицима.</p>	<p>–Развијање разноврсних метода и приступа у раду са ученицима укљученим у додатну наставу. Повећана унутрашња мотивација за рад ученика јер могу да изаберу стратегију, метод рада који одговара његовој личности, и интересовањима.</p>

<p>САМОРЕГУЛИСАНО УЧЕЊЕ У ОКВИРУ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ</p>	<p>подстицање развоја међупредметних компетенција код ученика -Дефинисање јасног циља учења и веза са животним ситуацијама -Подстицање сарадничког учења -Подстицање критичког мишљења -Задавање изазовних задатака који подстичу „учење путем открића“ -Подстицање на коришћење делотворних стратегија учења (мапе ума и сл.)</p>	<p>Активност и укљученост ученика се знатно повећава</p> <p>Активност наставника је консултативног – менторског типа</p> <p>Когнитивне и креативне стратегије у раду и ученика и наставника развијају се и квалитативно и квантитативно.</p>
<p>КОРИШЋЕЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ИЗВОРА ИНФОРМАЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ НА ДОДАТНОЈ НАСТАВИ</p>	<p>Омогућен приступ Интернету у кабинетима где се изводи додатна настава; Ученици на часовима користе лап-топ, таблет, мобилне телефоне Омогућено сликање записа на табли или са екрана како би се служили белешкама у самосталном раду Упућивање на методологију избора литературе за решавање конкретних пројектних или других задатака</p>	<p>Ученици укључени у додатни рад оспособљени су за коришћење ИКТ-а у учењу</p> <p>Ученици укључени у додатну наставу знају начине како могу да дођу до потребних информација</p>
<p>ДОДАТНА НАСТАВА НА ТЕРЕНУ – ВАН УЧИОНИЦЕ</p>	<p>Теренске посете ради: учења, решавања конкретних задатака, истраживања на терену, израде делова пројеката. Посете: музејима, позориштима, научним институтима, лабораторијама, трибинама, концертима., изложбама...</p>	<p>Подизање нивоа опште културе ученика, повезивање са традицијом, развијање смисла за иницијативу, развијање културне свести и експресије.</p>

<p>ПРОМОЦИЈА УСПЕХА</p>	<p>Јавни часови: Презентација успешних пројеката учења – примери „добре праксе“ Ученици се похваљују и награђују за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Успешно и истрајно учешће у пројектима • Постизање изузетних резултата на такмичењима <p>Промоција постигнућа ученика-огласне табле, сајт</p>	<p>Заинтересованост, активност и укљученост ученика се знатно повећава</p>
------------------------------------	---	--

Програм припремне наставе

Циљ припремне наставе је подршка ученицима да савладају наставне садржаје и да се адекватно припреме за испитне активности.

Припремна настава као облик образовно-васпитног рада организоваће се у складу са Законом о основном образовању за ученике који нису савладали програмске садржаје и који се упућују на поправне и разредне испите. Припремна настава организоваће се пре почетка испитног рока у трајању од најмање пет дана са по два часа дневно за сваки предмет.

Припремна настава за ученике VIII разреда, организоваће се у току наставне недеље, према дефинисаном распореду, до краја наставне године. Посебан распоред припремне наставе биће реализован након завршетка наставне године за ученике 8. разреда у трајању од десет дана тј. два часа по одељењу из сваког предмета. План припремне наставе биће прецизно дат у Годишњем плану рада школе.

8. Програм културних активности

Кроз културну и јавну делатност школа афирмише свој рад и своје образовно-васпитне резултате чини доступним јавности, обогаћује васпитно-образовни рад са ученицима и унапређује општи културни ниво средине у којој ради.

Општи циљ програма: Укључивање ученика у културне манифестације (школске, градске и окружне), проширивање утицаја Школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења.

Специфични циљеви културне делатности школе:

- Развој креативних потенцијала ученика
- Квалитетно и организовано провођење слободног времена ученика
- Развијање сарадње и повезивање са свим актерима школског живота (родитељи, институције са којима школа сарађује и целокупна локална

Програм културних активности на нивоу школе обухвата: прославу почетка и краја школске године, прославу дана школе, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, посете установама културе, заједничке активности школе и локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Задаци: Остваривање посета; реализација културних активности и манифестација; афирмација школе у локалној средини заједничким активностима ученика и родитеља.

Програмски садржаји		Начин остваривања програма
Школске свечаности	Почетак школске године - пријем првака и предшколаца	Првог наставног дана реализује се свечаност поводом пријема првака. Садржај обухвата прве дане у школи, другарство, упознавање са учитељем (учитељицом), васпитачицом.
	Прослава школске славе	Програмски садржај се реализује путем рецитала, драматизације и песме, а на тему живота и рада Светог Саве.
	Дан школе	Дан школе 24. фебруар Програм се тематски везује за назив школе и актуелна дешавања и специфичности саме школе.

		настава). Спортске манифестације и активности остварују се у оквиру школе али и са школама у окружењу. Дан школе прати и изложба ликовних и литерарних радова.
Смотре, изложбе, конкурси	Обележавање Дечје недеље	Обележавање Дечје недеље, ликовне и литерарне изложбе радова, хуманитарне акције, радионице на којима се израђују играчке, спортске манифестације, презентације на часовима одељењског старешине о Дечјим правима.
	Изложба за Ускрс	На часовима ликовне културе и верска наставе, у циљу обележавања ускршњих празника, разговара се о обичајима везаним за овај празник, црта се, слика, фарбају се јаја, праве панои. Изложбу ових радова моћи ће да погледају и родитељи.
Посете културним манифестацијама у граду у организацији Школе		Организовање културних активности у просторијама школе, едукативне трибине, књижевне вечери и сл.
		Упознавање знаменитости Ниша (полудневни излети са обиласком културних знаменитости)
		Посете позориштима (најмање једна током полугодишта)
		Спортски дан на излетишту у околини града
		Организовање прославе Нове године
		Весели крај школске године (пригодан простор са програмом

10. Програм школског спорта и спортских активности

Физичка активност за децу школског узраста представља један од најзначајнијих подстицаја раста и правилног развоја. Правилан развој и практиковање здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, малолетничке делинквенције, у школи се реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Циљ: Развој и практиковање здравих животних стилова, развој свести о важности сопственог здравља, потреби неговања и развоја физичких способности, развој и неговање такмичарског духа, интересовања за физичке активности и толерације међу ученицима; постизање вишег нивоа физичке спреме код ученика.

Циљ спортских активности и школског спорта је стицање навике за систематским вежбањем, развијање осећаја за фер-плеј, развијање љубави деце према трчању и припремање за такмичење.

У сарадњи са локалном самоуправом, организује се недеља школског спорта најмање једном у току полугодишта, које обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Задаци програма: Развијање такмичарског и тимског духа, омогућавање правилног раста ученика, развој и држање тела, неговање фер-плеј понашања.

Програмски садржаји	Начин остваривања програма
Недеља школског спорта	Спортске активности биће реализоване на нивоу такмичења у одељењу, међу одељењима и са школама у окружењу. Програм обухвата трчање на кратким стазама 30м, полигоне, елементарне игре, одбојку, крос. Спортска такмичења (мали фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, између две ватре...) Утакмице ученика и родитеља, ученика и наставника. Гостовање истакнутих спортиста Јавни час физичког васпитања Час одељењске заједнице о значају спорта и физичке активности Израда паноа и материјала за сајт школе о одржаним такмичењима резултатима
Крос	Јесењи и пролећни крос
Школски турнири	Турнир у малом фудбалу Турнир у одбојци Турнир у кошарци Турнир у рукомету
Здравствено васпитање	Важни датуми који се обележавају путем радионица на часовима одељењског старешине: Дан здраве исхране - 16. октобар; Светски дан здравља: 7. април и сл. Промоција спорта, такмичења и фер- плеја
Превенција деформитета	Предавање за ученике Израда паноа о деформитетима тела и последицама физичке неактивности

11. Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања, остварују се кроз различите наставне и ваннаставне активности са ученицима, родитељима/старатељима, у сарадњи са локалном заједницом, у складу са утврђеним потребама. Значајно је и укључивање физичких и правних лица са територије локалне самоуправе, установе у области културе и спорта, вршњачких посредника, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и других облика ризичног понашања, за остваривање програма.

Циљ програма

Стварање и развој безбедног окружења у коме ће бити остварено право сваког детета да буде заштићено од свих облика дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања и осталих облика ризичног понашања.

Школа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено дискриминацији, насиљу, злостављању или занемаривању.

Специфични циљеви:

Подизање нивоа свести свих, а посебно ученика, о проблему насиља и формирање ставова о неприхватљивости насиља. Развијање толеранције разумевањем и прихватањем различитости и неговање насилних видова комуникације. Подршка и постицање учешћа ученика у развоју и спровођењу програма за превенцију и заштиту од дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања и осталих облика ризичног понашања. Достицање поменутих циљева, оствариће се кроз реализацију низа мера и активности, које треба да осигурају примену стандарда у превенцији и интервенцији дискриминације, насиља злостављања, занемаривања и осталих облика ризичног понашања.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање може да се јави од стране: запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно старатељу или другом лицу које је преузело бригу о детету и ученику/детета и ученика према другом детету и ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику и према запосленом.

Насиље и злостављање може да јави као физичко, психичко (емоционално) и социјално.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, експлоатацију детета и ученика, електронско насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно институција чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Електронско насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

У циљу успостављања и реализације програма заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања предвиђеног посебним протоколом, у школи је формиран Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Дефинисана је структура, улога и одговорност чланова тима.

Превентивне активности школа креира у складу са анализом стања и увидом уприсутност насиља у својој средини, а на основу: учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља, заступљености различитих облика насиља, броја повреда, сигурности објекта, дворишта и сл.

Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у школи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Превентивним активностима се:

- 1) подиже ниво свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- 2) негује атмосфера сарадње и толеранције, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за конструктивно реаговање на насиље;
- 4) обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања .

Деца и ученици, родитељи и запослени заједнички планирају, осмишљавају и спроводе превентивне активности, начине информисања о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.

У оквиру превенције насиља и злостављања установа остварује васпитни рад, појачан васпитни рад и васпитни рад који је у интензитету примерен потребама, самостално или у сарадњи са другим надлежним органима, организацијама и службама.

Интервентне активности

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: деце или ученика (вршњачко насиље); запосленог и детета, односно ученика; родитеља и детета, односно ученика; родитеља и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, запосленог или родитеља.

Установа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Полазну основу за израду плана активности Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања представља извештај о спољашњем вредновању рада школе и резултати самовредновања у овој области.

Програмски садржаји предвиђени са ученицима, реализују се тематски на часовима одељењског старешине, на часовима грађанског васпитања, кроз пројектне и ваннаставне активности. Програм обезбеђују развијање способности и вештина ученика за међусобно поштовање и прихватање, али и конструктивно реаговање у случајевима када се догоди било која врста неприхватљивог понашања. Укљученост свих актера школе у креирање сигурног и безбедног окружења за ученике, један је од приоритета школе.

Превентивне активности са ученицима:

Примена радионичарског рада на ЧОС-у из области: уважавања индивидуалних разлика, препознавања предрасуда, ненасилне комуникације, пружања отпора притисцима вршњака, конструктивног решавање сукоба, управљања бесом; обележавање Дечје недеље, тематске изложбе ликовних радова; израда атрактивних плаката, писање афирмативних порука и сл. информисање о начину поступања у

насилним ситуацијама, обраћања за помоћ у ситуацијама насиља, пријави уочених насилних ситуација и непримереног понашања сл.

ЧОС врсте и нивои насиља-радионице, ЧОС- програм превенције насиља и упознавања ученика са школским правилима и шемом интервентних активности постављеним у холу школе, дискусија/радионица на тему конструктивног решавања сукоба; како избећи насилништво (препоруча:књига "Силеције су прави гњаватори, „Конфликти и шта са њима“, „Учионица без насилништва“), ЧОС-филм о насилништву, Безбедност на интернету - вршњачка едукација, Спортски дан посвећен безбедном и сигурном окружењу (спортско прихватање неуспеха и развој самоконтроле, поштовање фер-плеј игре), коришћење садржаја и часова грађанског васпитања у превенцији насилништва, "Недеља лепих порука" уз изложбу на панелу у учионици - холу школе, Кутија поверења, промоција ученичких достигнућа, радова ученика о пријатељству, толеранцији, емпатији.

отварање странице на сајту школе за сваки разред „Стоп електронском насиљу“, формирање вршњачких тимова за безбедност.

Превентивне активности са наставницима:

Упознавање наставника са законским актима који регулишу заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, стручно усавршавање наставника из ове области, подршка наставницима у раду са ученицима који су обухваћени појачаним васпитним радом, дежурство наставника-доследно поштовање и одговорност наставника у спровођењу дежурства.

Превентивне активности са родитељима:

Информисање родитеља о Протоколу за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; упознавање са правилима понашања у Школи; информисање о активностима Школе у овој области, укључивање родитеља у реализацију појединих превентивних активности са ученицима

Превентивне активности на нивоу школе:

Примена и поштовање Општег и Посебног протокола за заштиту ученика од НЗЗ, примена интерне и екстерне заштитне мреже, континуирано праћење безбедности у школи-видео-надзор, стални обиласци школе од стране школског полицајца, извештавање одељењских старешина на класификационом периоду о насиљу које је евидентирано на нивоу одељењске заједнице, истраживање повезаности појачаног васпитног рада са појавом свих облика НЗЗ, презентација резултата истраживања Наставничком већу, Школском одбору, родитељима, ученицима, праћење реализације предвиђених активности, израда мини акционих планова на основу уочених пропуста а са циљем повећања нивоа безбедности.

Под **дискриминацијом**, односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа односно врши прошустање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групе лице, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а које се заснива на раси, боји кожи, прецима, држављанству, статус мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним односно предпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним Законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насиље и злостављање јесте сваки облик једанпут учињеног односно поновљеног вербалног или невербалног понашања који има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља. Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно али свако дискриминаторно јесте насиље.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лице које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава понашање се квалификује као **дискриминација**.

Превенција дискриминације јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица односно установу. Превентивним мерама и активностима у установи ствара се сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације и развија позитиван систем вредности.

Програмом превенције одређују се мере и активности којима се обезбеђује остваривање циљева превенције свих облика дискриминације и дискриминаторног поступања. Програм превенције садржи:

- *начине на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима и у свим облицима рада;

- *начине на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њихових родитеља из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоће, језичких баријера итд.

- *стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција у препознавању и реаговању у ситуацијама дискриминације

- *начини информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације

- *облике и садржаје рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, толеранције, интеркултуралности, поштовања различитости и сл.

- *облици и садржаји рада са учесницима у образовању који трпе, чине или су сведоци дискриминаторног понашања

- *начине и облике сарадње са родитељима, локалном самоуправом, надлежним органима и др.

- *начинима поступања у случајевима подношења пријаве установи у случају дискриминаторног понашања

- *начинима праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације.

Превентивне активности са ученицима:

Обележавање Дана толеранције, ЧОС- Речник толеранције, ЧОС- Дискриминација није шала, причајмо о равноправности, на часу грађанског васпитања или верске наставе организовати дискусију на тему превазилажења предрасуда и стереотипа, као и повећавању осетљивости на повреду осећања других лица и група по неком од личних својстава, на часу српског језика организовати разговор на тему упознавања са културом и историјом Рома.

Превентивне активности са наставницима:

Презентација/приказ Правилника о дискриминацији наставницима на Наставничком већу,

стручно усавршавање наставника у установи: едукација запослених у образовању о болестима и о лицима чије здравствено стање може бити основ дискриминације.

Превентивне активности са родитељима:

Презентација/приказ Правилника о дискриминацији Савету родитеља, презентација/приказ Правилника о дискриминацији, родитељима на родитељском састанку, „Речник толеранције“, радионица са родитељима, ученицима и наставницима и израда паноа у оквиру активности поводом Дана школе.

Превентивне активности на нивоу школе:

Доследна примена интерне и екстерне заштитне мреже, примена формулара за евиденцију непримереног и дискриминаторног понашања у школи, истраживање повезаности појачаног васпитног рада са појавом свих облика насиља и дискриминације, истраживање повезаности појачаног васпитног рада са појавом свих облика насиља и дискриминације, презентација резултата истраживања Наставничком већу, Школском одбору, родитељима, ученицима.

Интервенција у установи се спроводи у случају сумње или утврђеног вређања угледа части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких, или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју или инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже итд.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање зауставља, осигурава безбедност учесника о у образовном и васпитном процесу, смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

12. Програм ваннаставних активности школе

Школа је у обавези Школским програмом планира разноврсне ваннаставне активности у складу са својим ресурсима и просторним могућностима. Поред организације излета, посета изложбама и сарадње са локалном самоуправом, ученицима ће се понудити већи број друштвених, техничких, хуманитарних, спортских и културних активности.

Циљ ових активности је задовољавање/проширивање интересовања ученика свих разреда, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго. Активности ће се организовати тако да ученици имају што више могућности за активно учешће, за креативно испољавање, за интеракцију са другим ученицима, коришћење различитих извора информација и савремених технологија.

Резултати рада ученика у оквиру ваннаставних активности ће бити видљиви јер се на тај начин обезбеђује мотивација и задовољство учесника активности. Бројни су начини на које је могуће то остварити као што су: организовање представа, изложби, базара, објављивање на сајту школе, кроз смотре стваралаштва, спортске сусрете и друго.

Ваннаставне активности ученици бирају према својим интересовањима а не према таленту. Листа ваннаставних активности допуњаваће се у складу са потребама и интересовањима ученика.

НАЗИВ	НАСТАВНИК/ПРЕДМЕТ
Креативне радионице	Наставник разредне наставе
Математичка авантура	Наставник разредне наставе, математика
Ликовна ствараоница	Наставник разредне наставе
Лепо писање	Наставник разредне наставе
Примењена математика	Математика
Читалачки клуб	Српски језик. страни језици
Оригами	ТИТ, ликовна култура
Шта знаш о саобраћају	Наставници ТИТ
Новинарска секција	Српски језик
Моделарство и макетарство	Наставници ТИТ
Клуб за програмирање	Информатика и рачунарство
Е-башта	Биологија, хемија, ТИТ, енглески језик
Рецитатори	Српски језик
Ћирилична калиграфија	Српски језик, ликовна култура
Млади англисти	Наставник енглеског језика
Кутак здравља	Биологија
Истажи, закључи, научи	Историја, географија
Знаменити Срби	Веронаука
Музичка радионица	Музичка култура
Одбојка	Физичко и здравство васпитање
Наш мали оркестар	Музичка култура

Мали фудбал	Физичко и здравство васпитање
Шах	Наставник предметне наставе
Кошарка	Физичко и здравство васпитање
Иконопис	Наставник веронауе
НТЦ секција	Наставник разредне наставе

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
<p>Напомена: У септембру се ради анкетирање ученика ради испитивања њихових склоности и афинитета. Ученици и родитељи се упознају са начином рада. На месечном нивоу саопштавају се активности које ће се реализовати, а ученици се самостално прикључују у складу са својим областима интересовања. Са реализацијом ових часова се не почиње одмах у септембру. Остављамо могућност да за неки од значајних датума које обележавамо ове радионице буду одржане и два пута недељно (Дан школе, Дечија недеља, Дан планете Земље, Вукова недеља и сл.)</p>			
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Негујемо наш језик и писмо	<p>Ученик ће бити свестан својих склоности и афинитета, као и потенцијала и могућности.</p> <p>Ученик ће моћи да:</p> <p>Гаји позитивна осећања према уметности и спорту.</p> <p>Има свест шта значи одговоран однос према себи, другима и културном наслеђу.</p>	7	септембар, новембар, јануар, фебруар, мај
Негујемо здрав живот и здраве навике	<p>Има основна сазнања о здравим стилевима живота и здравим навикама.</p> <p>Има свест о томе да учење може да буде занимљиво и продуктивно.</p> <p>Прикупља, анализира, организује и критички процењује информације.</p>	8	октобар, новембар, децембар, мај, јун
Негујемо живи свет око нас	<p>Ради ефикасно са другима као члан тима.</p> <p>Увиди значај уместности као средства изражавања.</p> <p>Уважава значај креативног изражавања идеја, искуства и осећања путем извођачке уметности.</p> <p>Разуме да наставни предмети у основној школи представљају</p>	7	октобар, март, април, мај, јун

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

Негујемо игру, плес и песму	слику реалног живота а не постоје изоловано сами за себе. Разуме важност појединих наставних предмета и њихов допринос квалитетнијем животу.	6	септембар, октобар, март, април, мај
Негујемо ликовно изражавање		8	септембар, октобар, март, април, мај
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Ученици слушају, разговарају, пишу, цртају, боје, певају, играју, критички размишљају, анализирају, уопштавају, истражују, примењују стечена знања, процењују, закључују, вреднују.		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Дефинише активности и садржаје, креира и реализује час, учествује у разговору, даје објашњења, прати и подстиче рад ученика, припрема наставна средства за рад.		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	дијалогска метода, текст метода, метода писаних радова, демонстративна метода, илустративна метода		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Приручници у штампаном и пдф облику за реализацију ваннаставних активности, презентације, припремљени штампани материјали, папири у боји, хамер, направљени дечији музички инструменти, реквизити за спортске активности (направљени и оне које школа већ има), простор у школском дворишту за амбијентално учење (авантура парк, школице, башта са лековитим биљкама) .		
КОРЕЛАЦИЈА	српски језик, свет око нас, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, музичка култура, ликовна култура.		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ		
БРОЈ ЧАСОВА	IV разред		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ: Ученик ће бити свестан својих склоности, афинитета, могућности и потенцијала		
<p>Језик</p> <p>Негујемо наш језик и писмо</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <p>Ради самостално и у тиму;</p> <p>Доприноси раду као члан тима;</p> <p>Разуме да наставни садржаји у школи представљају реалну слику живота ;</p> <p>Усвоји наћа о здравим стиловиа живота и здравим навикама;</p> <p>Формира свест да је учење занимљиво и продуктивно;</p> <p>Схвати уметност као средство и начин изражавања;</p> <p>Прикупља информације, анализира их, селекује, организује и критички процењује;</p> <p>богати свој речник;</p> <p>негује наш језик и писмо;</p> <p>Гаји позитивна осећања према спорту;</p> <p>има свест шта значи одговоран однос према себи, другима и културном наслеђу;</p> <p>има основна сазнања о здравим стиловима живота и здравим навикама.</p> <p>развија креативност у раду;</p> <p>развија љубав према народном колу, плесу и песми;</p> <p>цени могућности других;</p> <p>гаји и развија позитивна осећања према уметности и спорту;</p>	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

	развија сопствене стваралачке способности; овладава појмом естетичка вредност; , језичком културом у уметничком домену, показује позитиван однос према ликовној култури ; негује ликовни и музички изражај		
Ликовна култура Негујемо ликовно изражавање	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Ради самостално и у тиму; Доприноси раду као члан тима; Разуме да наставни садржаји у школи представљају реалну слику живота ; Усвоји наћа о здравим стиловиа живота и здравим навикама; Формира свест да је учење занимљиво и продуктивно;	16	IX, X,XI,XII,I,II,III,VI,V,VI
Физичко и здравствено васпитање Негујемо здрав живот и здраве навике	Схвати уметност као средство и начин изражавања; Прикупља информације, анализира их, селекује, организује и критички процењује;	11	IX,X,XI,I,II,V,VI
Музичка култура Негујемо игру, плес и песму	богати свој речник; негује наш језик и писмо;	7	IX,XII,I,II,V,VI
	Гаји позитивна осећања према спорту;	2	V,VI
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	има свест шта значи одговоран однос према себи, другима и културном наслеђу; има основна сазнања о здравим стиловима живота и здравим навикама. развија креативност у раду; развија љубав према народном колу,плесу и песми; цени могућности других;	36	

	<p>гаји и развија позитивна осећања према уметности и спорту; развија сопствене стваралачке способности; овладава појмом естетичка вредност; , језичком културом у уметничком домену, показује позитиван однос према ликовној култури ; негује ликовни и музички изражај Истражују, цртају, боје, лепе, сецкају, проналазе идејно и дизајнерско решење, пишу, анализирају, дискутују, вреднују, певају, играју, вежбају, договарају се, излажу, формирају паное, проналазе креативно решење, подстиче на рад остале чалнове тима,</p>		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	<p>Даје упутства, надгледа рад, дефинише активности и садржаје, креира и реализује час објашњава, помаже, дискутује са ученицима, предлаже, упућује, процењује, сугерише, саветује, истражује припрема материјале за рад и проналази потребне информације,</p>		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	<p>Вербално-текстуалне: (монолог, дијалог, објашњавање, дискусија, квиз, читање, писање:...) Илустративно-демонстративне (илустрација, графикони, метода демонстрације, модели) Лабораторијско-експерименталне (вежбе, практичан рад)</p>		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	<p>Папир, оловке, фломастери, бојице, маказе, украсни папир, реквизити за физичке активности, припремљени штампани материјали, компјутер, приручници, интернет,</p>		
КОРЕЛАЦИЈА	<p>Српски језик, математика, природа и друштво, физичко и здравствено васпитање, ликовна култура, музичка култура, грађанско васпитање, веронаука, пројектна настава</p>		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	МАТЕМАТИЧКА АВАНТУРА		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:		
<p>У свету бројева и слика</p> <p>Магикологика (сабирање и одузимање, једначине, римске цифре)</p> <p>Магично множење (множење)</p> <p>Пут до звезда (дељење)</p> <p>Чаробне послатице (разломци)</p> <p>Зачарана сабирања и одузимања (изрази, састављање израза, изрази са променљивом)</p> <p>Комбинаторика, Мудролије, Досетке</p>	<p>На крају теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; – одреди делове (облика) дате величине; – прочита број записан римским цифрама и напише; – прикаже мањи број података у табlici и стубичастим дијаграмом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; 	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<p>У свету геометријских фигура и тела</p> <p>Чаробни штапић (тачка, дуж, права, полуправа, надовезивање дужи)</p> <p>Изградња дворца (цртање геометријских фигура, симетричност)</p>	<p>На крају теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре; – допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде 	27	од септембра до јуна

	симетрична у односу на дату праву;		
У свету времена и простора Путокази (јединице мере за дужину, мерење дужине) Време је за магију (мерење времена)	На крају теме ученик ће моћи да: - изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине – чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама	6	децембар, јануар, фебруар, април
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Ученици слушају, анализирају, откривају, решавају проблеме, пишу, дешифрирају слике, рачунају, процењују, проверавају и вреднују,	3	новембар, јун
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Планира и организује часове, припрема презентације, објашњава. припрема различите штампане материјале, дидактичко игровна средства, организује квиз, демонстрира, мотивише, прати, води ученике кроз процес доласка до решења, дискутује, процењује и планира даље на основу заинтересованости ученика, припрема и укључује се са ученицима у обележавање неких значајних датума (Дан интелигенције, Математика у мају и сл.)		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	дијалогска метода, текст метода, метода писаних радова, демонстративна метода, израда табела и графикона, илустративна метода, метода станица КОРЕЛАЦИЈА: српски језик, ликовна култура, дигитални свет, свет око нас		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	МАТЕМАТИЧКА АВАНТУРА		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Бројеви до 1000	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; ✓ прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); ✓ изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); ✓ подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; ✓ процени вредност израза са једном рачунском операцијом; ✓ израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; ✓ одреди десетице и стотине најближе датом броју.</p>	13	септембар , октобар и фебруар и јун
Геометрија	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да ✓ црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; ✓ конструише троугао и круг; ✓ именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; ✓ разликује врсте углова и троуглова; ✓ одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; ✓ опише особине правоугаоника и квадрата; ✓ преслика геометријску фигуру у квадратној или</p>	8	децембар , јануар и април

	тачкастој мрежи на основу задатог упутства; ✓ користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање.		
Проблемски задаци	На крају сваке теме ученик ће моћи да_ : ✓ да реши задатке методом дужи , методом, квадрата или правоугаоника ✓ да открије број који се крије испод дешифрованих знакова, ✓ да израчуна бројеве који се крију у магичном квадрату.	8	новембар , децембар и мај
Једначине	На крају сваке теме ученик ће моћи да: реши једначину са једном рачунском операцијом; ✓ одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; ✓ реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;	3	март
Мерење и мере	На крају сваке теме ученик ће моћи да: чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; ✓ упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); ✓ измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	4	април
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици су заинтересовани за рад на часу. - Ученици активно учествују у раду на часу. - Радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу. - Ученици користе доступне изворе знања - Ученици користе повратну информацију да реше задатак. - Ученици процењују тачност решења. 		

	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.
	<ul style="list-style-type: none"> - Наставник ефикасно структурира и повезује делове часа. - Наставник ефикасно користи време на часу.
НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	Ликовна ствараоница
	<ul style="list-style-type: none"> - Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу). - Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Монолошка, дијалогска, демонстративна, игровне активности, квиз , мапе ума.
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Збирке задатака, наставни лист , приручник за наставнике, дигитални уџбеник...
КОРЕЛАЦИЈА	<p>Српски језик- језичка култура</p> <p>Ликовна култура- линије и облици</p> <p>Свет око нас- оријентација у простору и времену</p> <p>Музичка култура- певање и свирање</p> <p>Природа и друштво –мерење времена</p>

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Башта у боји јесени	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може да употреби -црта, слика и обликује разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; -разликује боје: основне и изведене, топле и хладне; -поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора. -разуме појмове симбол и знак; 	10	септембар, октобар,
Ледена краљица		9	новембар, децембар
Светац и учитељ		2	јануар
Срце на дар		3	фебруар, март
Обуци ме зелено		4	март, април
Ускршње радости		4	мај
Боје и мириси		4	јун

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	слуша, посматра, опажа, уочава, анализира, упоређује, разговара, пита, чита, износи своје мишљење, сарађује са другим ученицима, црта, боји, слика, ваја, сече, цепа, лепи, обликује
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	води разговор, излаже, демонстрира, поставља питања отвореног типа, подстиче ученике да постављају питања, чита, објашњава.
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Монолошка, дијалoшка, демонстративна, посматрање, анализирање, комбиновање, групна размена игровне активности, практичан рад, истраживање
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Бојице, фломастери, водене боје, темпере, пластелин, папир у боји и други ликовни материјали
КОРЕЛАЦИЈА	Српски језик - Лектира, Природа и друштво - Потребни смо једни другима, Математика – Линије и облици, Музичка култура - Певање и слушање музике.

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		Лепо писање	
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ
1. ПИСАЊЕ		<p>На крају теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Пише ћириличним словима према калиграфским правилима; -развија моторичке способности; -користи различите материјале и подлоге при писању; -да обједињује линије у слова; -повезује слова у речи и реченице; 	18
2 ОБЛИЦИ И ЊИХОВИ КВАЛИТЕТИ		<p>На крају теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -разликује и упоређује различите облике и уочава односе међу њима: Велико – мало; обло – рогљасто; уско – широко; ниско - високо 	6
3.ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ		<p>На крају теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -уочава односе у простору: лево – десно; положено – усправно; горе – доле – између; испред – иза; 	6
4. КОНТРАСТ		<p>На крају теме ученик ће бити оспособљен да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -уочава једноставне и сложене облике; испупчене – удубљене; праве - криве 	6
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	<p>- пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - спаја више реченица у краћу целину; - разликује слово, реч и реченицу - правилно употребљава велико слово - примењује основна правописна правила - пише читко и уредно</p>		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	<p>Планира, припрема, организује, реализује наставни процес, процењује, упућује, мотивише...</p>		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	<p>Дијалогска, демонстративна, илустративна, метода писаних радова, метода рада на тексту...</p>		

НАСТАВНА СРЕДСТВА	Свеска за лепо писање, оловке меког графита, Буквар, Читанка...
КОРЕЛАЦИЈА	Српски језик, Ликовна култура...

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ПРИМЕЊЕНА МАТЕМАТИКА		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Бројеви(све о нули, јединици, велики и мали бројеви, бројевни системи)	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Прикупља, анализира, организује и критички процењује информације; Ради ефикасно са другима као члан тима; Ефикасно и критички користи ИКТ технологије у циљу прикупљања и обраде података на дату тему; Има свест о томе да је математика саставни део живота а не изоловани ентитет; Има свест о повезаности математике и других научних дисциплина; Примени стечена знања у конкретним животним ситуацијама.	10	Прво полугође
Нека значајна древна открића у математици (Ератостеново мерење меридијана земље, Талесово мерење висине пирамиде, Египатско трасирање правог угла, Питагорини бројеви, итд.)	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Прикупља, анализира, организује и критички процењује информације; Ради ефикасно са другима као члан тима; Ефикасно и критички користи ИКТ технологије у циљу прикупљања и обраде података на дату тему; Уважава значај математичких открића за развој појединца и заједнице; Има свест о повезаности математике и	12	Друго полугође

	других научних дисциплина; Примени стечена знања у конкретним животним ситуацијама;		
Дидактичке игре и средства у примењеној учионици	На крају сваке теме ученик ће моћи да: – Сам креира математичка дидактичка наставна средства, игре, које ће примењивати за остваривање исхода одређене наставне јединице са посебним освртом на ученике који теже савладавају градиво; уме да стечено знање примени у свакодневним активностима	14	Прво и друго полугође
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Одређују облике, методе и садржаје рада (тематика у оквиру дате програмске орјентације); посвећује се теми (задатку)- прикупља, анализира, организује и критички процењује информације (ефикасно и критички користи ИКТ технологије); обраћа пажњу на друге, међусобно се слушају, поштују, прихватају другачије мишљење, свако учествује најбоље што може, помажу једни другима, придржавају се договорених правила; симулирају ситуације, јачају компетенције за сналажење и активно учешће у свакодневном животу.		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Наставник даје стручну помоћ и сугестију за рад, проверава како активности ученика теку, прати ученичка интересовања и у складу са тим прилагођава теме и садржаје		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Групни рад, индивидуална, истраживачка, игровна, употреба ИКТ,		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Рачунар, геометријски прибор, метар, папир, шпер плоча		
КОРЕЛАЦИЈА	Историја, географија, ликовно, информатика, српски, музичко, техника и технологија		

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ВАННАСТАВНЕ	ЧИТАЛАЧКИ КЛУБ		
БРОЈ ЧАСОВА	36			
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
I КУЛТУРА ИЗРАЖАВАЊА <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање секције 2. Упознавање са циљевима и начином рада 3. Читалачке навике и афинитети 4. Читалачке навике и афинитети 5. Интерпретативно и истраживачко читање 6. Како се води Дневник читања? 7. Моја омиљена књига 8. Моја омиљена књига 9. Моја омиљена књига 10. Предлог књига за читање 11. Предлог књига за читање 12. Упутства за рад на примерима 	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подстицање интелектуалног развоја (стваралачко и критичко мишљење, целоживотно учење и сл.); • Развој социјалних вештина (комуникација, доношење одлука и сл.); • Подршка личном и националном идентитету; • Ученик уме да тражи, процени, преради и користи информације доступне путем различитих медија (књиге, новине, интернет, друштвене мреже...); • Ученик уме да изрази ставове на демократичан начин а у складу с личним, друштвеним, образовним и др. релевантним циљевима); • Ученик обогаћује сопствени унутрашњи живот и способан је да процени своје и туђе поступке; • Ученик развија осећање припадности сопственој породици, нацији и 	12	ОКТОБАР - ДЕЦЕМБАР	
			109	

	<p>култури уз поштовање традиције, идентитета и културе других заједница;</p> <ul style="list-style-type: none"> Ученик је способан да ефикасно и конструктивно ради као члан тима, групе, организације и заједнице; Ученик/ развија дигиталне, друштвене и грађанске компетенције. 		
<p>II ЧИТАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ</p> <p>13-24. Креативна радионица (рад на одабраним књижевним делима)</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> Подстицање интелектуалног развоја (стваралачко и критичко мишљење, целоживотно учење и сл.); Развој социјалних вештина (комуникација, доношење одлука и сл.); Подршка личном и националном идентитету; Ученик уме да тражи, процени, преради и користи информације доступне путем различитих медија (књиге, новине, интернет, друштвене мреже...); Ученик уме да изрази ставове на демократичан начин а у складу с личним, друштвеним, образовним и др. релевантним циљевима); Ученик обогаћује сопствени унутрашњи живот и 	<p>12</p>	<p>ЈАНУАР - МАРТ</p>

	<p>способан је да процени своје и туђе поступке;</p> <ul style="list-style-type: none"> Ученик/ развија дигиталне, друштвене и грађанске компетенције. 		
<p>III КЊИЖЕВНОСТ И ДРУГЕ УМЕТНОСТИ</p> <p>25. Књижевност и филм 26. Књижевност и филм 27. Књижевност и позориште 28. Књижевност и позориште 29. Књижевност и музика 30. Књижевност и музика 31. Књижевност и сликарство 32. Књижевност и сликарство 33. Рад на изложби (пано писаца и књижевних дела) 34. Рад на изложби (пано писаца и књижевних дела) 35. Изложба радова насталих у оквиру Читалачког клуба 36. Анализа рада</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> Подстицање интелектуалног развоја (стваралачко и критичко мишљење, целоживотно учење и сл.); Ученик уме да тражи, процени, преради и користи информације доступне путем различитих медија (књиге, новине, интернет, друштвене мреже...); Ученик уме да изрази ставове на демократичан начин а у складу с личним, друштвеним, образовним и др. релевантним циљевима); Ученик обогаћује сопствени унутрашњи живот и способан је да процени своје и туђе поступке; Ученик развија осећање припадности сопственој породици, нацији и култури уз поштовање традиције, идентитета и културе других заједница; Ученик је способан да ефикасно и конструктивно ради као члан тима, групе, организације и заједнице; Ученик/ развија дигиталне, 	<p>12</p>	<p>АПРИЛ - ЈУН</p>

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

	друштвене и грађанске компетенције.		
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	слуша, разговара, истражује, пита, даје предлоге, чита, анализира, уочава, тумачи, упоређује, исказује, сагледава, закључује, практично примењује стечено знање		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	организатор и реализатор наставе, усмерава ученике, подстиче на размишљање, развија код ученика аналитичко, синтетичко индуктивно и дедуктивно мишљење, наводи ученике на одговарајуће закључке, наводи на размишљање и извођење закључака, подстиче на размену искустава		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	монолошка, дијалогска, текстовна, демонстративна, истраживачки и стваралачки рад.		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	књиге различитих аутора, интернет, звучне читанке, компјутер, свеске, папири...		
КОРЕЛАЦИЈА	Српски језик и књижевност, Историја, Ликовна култура, Музичка култура, Грађанско васпитање, Информатика и рачунарство.		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ОРИГАМИ		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Упознавање са предметом и читање дијаграма	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Препозна оригами предмет и зна принципе цртања дијаграма.	6	Октобар

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

Израда једноставнијих предмета на основу задатог дијаграма	На крају сваке теме ученик ће моћи да на основу дијаграма направи протији предмет	13	Октобар, Јануар
Израда сложених предмета на основу задатог дијаграма	На крају сваке теме ученик ће моћи да:на основу дијаграма направи сложени предмет	17	Јануар јун
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Слуша, црта, израђује предмет на основу задатог дијаграма		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Обајшњава, демострира		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Графичка метода, практичан рад		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Презентације, дијаграми		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ШТА ЗНАШ О САОБРАЋАЈУ		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:		
Друмски саобраћај	На крају сваке теме ученик ће моћи да: - познаје све врсте саобраћајних система - познаје саобраћајне изразе и појмове	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Саобраћајни знаци, врсте, облици и карактеристике	На крају сваке теме ученик ће моћи да: - познаје све врсте саобраћајних знакова; - зна значење саобраћајних знакова - разликује групе саобраћајних знакова, ознака и сигнала које уочава као учесник у саобраћају	6	септембар
Саобраћајна правила	На крају сваке теме ученик ће моћи да: - поштује основна правила и прописе кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају; - издвоји учеснике у саобраћају по праву првенства - зна правила кретања пешака и бициклисте у саобраћају	6	октобар

Решавање саобраћајних ситуација	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - решавањем саобраћајних ситуација на штампаним и дигиталним тестовима ученици надограђују своје знање о познавању саобраћајних правила и прописа - стичу сазнања о важности познавања саобраћајних правила за њихову безбедност као улесника у саобраћају 	13	<p>новембар децембар јануар</p>
Саобраћајни полигон	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - савлада препреке на полигону спретности 	11	<p>фебруар март април</p>
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, посматрају, причају - упознају са општим саобраћајним прописима као и да стекну знања и вештине за учествовање на такмичењу "Шта знаш о Саобраћају" које се организује на нивоу више институција (Министарство просвете, Министарство унутрашњих послова и Ауто Мото Савез Србије) - решавају саобраћајне тестове у штампаној форми и дигиталној односно тестирање кроз прилагођене рачунарске софтвере, - допуњују претходно стечена знања о саобраћајним знацима (врсте, облици и карактеристике) користећи школски сајт и интернет, - упознају се са саобраћајним правилима кретања пешака, бициклисте и моторног возила, - користећи елементе полигона оспособљавају се да успешно савладају препреке на полигону спретности; - учествује у такмичењу 		<p>март април мај јун</p>

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - даје упутства и објашњења саобраћајних израза и појмова; - презентује наставни садржај - подстиче на размишљање, повезивање, закључивање и примену знања - повезује наставне садржаје са примерима из свакодневног живота; - користе савремена наставна средства у виду презентација, симулација и електронских квизова знања - подстиче развој свести о значају примене мера безбедности у саобраћају - подстиче развој свести о значају познавања прописа друмског саобраћаја,
----------------------------------	--

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА		
БРОЈ ЧАСОВА		36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:		
Новинарски облици вест, извештај, интервју, репортажа		Накрајусвакете теме ученик ћемоћида:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Ученици-репортери		Накрајусвакете теме ученик ћемоћида	8	Октобар, новембар
Ученици - новинари		Накрајусвакете теме ученик ћемоћида:	14	Децембар, јануар- фебруар,
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА		Анализа текстова, писање текстова, уочавање карактеристика новинарског текста, препознају улогу насловова, учили о основама интернет новинарства, интервјуишу итд.	14	Март, април, мај,
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Упућују ученике, дају асоцијацију за одређене теме и идеје које су актуелне, мотивишу и охрабрују у раду....			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Рад у групи, индивидуални рад, монолог, дијалог....			
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Интернет, компјутер, микрофон... видео и аудио запис			
КОРЕЛАЦИЈА	информатика			

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	МАКЕТАРСТВО И МОДЕЛАРСТВО		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Материјали и алати за израду макета	На крају сваке теме ученик ће моћи да: - познавати материјале који се користе у макетарству и како их употребити - познаје алате и њихову примену у макетарству -зна да изабере потребан материјал за израду макете	2	септембар
Техничка документација	На крају сваке теме ученик ће моћи да: -зна која се техничко – технолошка документација користи у макетарству - зна да користи- чита техничку документацију	6	октобар
Техничко цртање	На крају сваке теме ученик ће моћи да: -зна да нацрта план на основу кога ће израдити макету - познаје специфичности техничких цртежа - зна како се објекти приказују просторно	8	новембар децембар
Израда макета	На крају сваке теме ученик ће моћи да: - самостално изради макету користећи одговарајући материјал и алат за рад -зна правилно да користи алат и прибор при изради макете -зна да изабере одговарајући материјал за рад -зна да користи техничку документацију при изради макете	20	јануар фебруар март април мај

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - упознају се са основним техничким законитостима на којима почива израда макета, - проширују теоријска знања о материјалима и техничко технолошким поступцима израде макета, - користи се техничким цртежима и шемама, - своје замисли претвора у технички цртеж, - израђује макете, - развија колективни и тимски дух.
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	<ul style="list-style-type: none"> -надгледа и коригује рад ученика док практично примењују одговарајуће материјале (дрво, папир, текстил, кожу) -разговара о начину израде макете прилагођене основним захтевима задатка предвиђеним програмом такмичења.
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Фронтална, индивидуална, групн рад
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Модели и макете, интернет, алат за израду макета

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		КЛУБ ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ (ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, ОСМИ РАЗРЕД)		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:		
		БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
Увод	На крају ове теме ученик ће моћи да: рукује микробитом, зна основне делове микробита и инсталира Мју окружење			
Основне функције	На крају ове теме ученик ће моћи да: напише једноставан програм који укључује коришћење екрана, тастера, звук, bluetooth-а, компас	1	45 мин.	
Повезивање додатних компоненти	На крају ове теме ученик ће моћи да: напише једноставан програм и користи пинове како би успешно повезао додатне компоненте са микробитом (нпр. звучнике)	2	2x45 мин	
Разни задаци	На крају ове теме ученик ће моћи да: напише једноставан програм комбиновањем различитих компоненти и повезивањем микробитова	1	45 мин	
Идеје за пројекте	На крају ове теме ученик ће моћи да: уз помоћ наставника осмисли и програмира микробит уређај за различите намене.	1	45 мин	
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Програмира, истражује, повезује, примењује разне вештине, сарађује са осталим ученицима и са наставником, решава проблеме	2	2x45 мин	
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Пружа подршку и помоћ ученицима, бодри их и мотивише да сами дођу до решења проблема, подстиче сарадњу и вршњачко учење			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Демонстративна, дијалошка, хеуристичка			

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ:		Е-БАШТА		
БРОЈ ЧАСОВА:		36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Брање биљака из баште припрема за паковање и сушење (биологија) 2. Презентација о лековитим моћима чајева са наших поднебља (биологија) 3. Лековите биљке примена и контраиндикације (биологија) 4. Припрема земљишта за пролећну садњу, органски пестициди - активност (биологија) 5. Сарадња нових лековитих биљака (биологија) 6. Биљне мешавине њихова примена и трајање (биологија) <ol style="list-style-type: none"> Одређивање боје, мириса и укуса лековитог биља-физичка својства (хем) Одређивање киселости земљишта (хем) мерење влажности код различитих делова баште-упоређивање (хем) зачинске и лековите биљке-разлике и сличности (хем) екстракција биљака за чај (хем) употреба биља у козметици (хем) 1. Значај светлости за биљни свет и сву живу материју на Земљи (физика) 2. Претварање светлосне енергије у хемијску-процес фотосинтезе (физика)		На крају сваке теме ученик ће моћи да: <ul style="list-style-type: none"> препозна врсте биљака и њихове делове именује препозна врсте земљишта зна да одреди киселост земљишта зна како да употреби биљке уме да осуши биљке правилно уме да направи призводе од биљака зна шта је фотосинтеза разликује боје и уочава преламање светлости препознаје боје и уме да сликом представи биљке уме да прави скице кутија уме да направи кутије од чврстог материјала 	по 6 часова по теми за сваки предмет у току школске године	септембар октобар новембар март април/мај јун

<p>3. Како биљке осећају гравитацију(физика) 4. Како биљке чувају своју влажност(физика) 5. Чаробни свет дугиних боја у нашој башти (физика) 6. Биоенергија - енергија будућности(физика) 1. Израда идејног решења - скице кутијице за креме (ТИТ) 2. Израда идејног решења - скице кутијице за креме (ТИТ) 3. Израда радионичког цртежа кутијице (ТИТ) 4. Израда радионичког цртежа кутијице (ТИТ) 5. Израда кутијице (ТИТ) 6. Израда кутијице (ТИТ) 1. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака 2. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака 3. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака 4. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака 5. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака 6. Ликовна решења зачинских и лековитих биљака</p>	<ul style="list-style-type: none"> • уме да повеже потребе простора и облике • уме да наслика природу у башти 		
--	---	--	--

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:		
Ученик- рецитатор	Накрајусвакете меученикћемоћида: казују лепе речи, развију тимски рад, задовољство у рецитовању и казивању лепих речи	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Ученик- водитељ	Накрајусвакете меученикћемоћида Развију способности и смисао за креативно испољавање и развијање младих идеја и речи.	12	Октобар, новембар, децембар,
Ученик- глумец	Накрајусвакете меученикћемоћида: Развија а машту, мисли, осећања, усваја на сцени карактер лика и његове особине	12	Јануар, фебруар, март,
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Говорне вежбе, развијајање маште и флексибилности, воде програм, глуме, учешће у мањим видовима сценских презентација.	12	Април, мај,
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Припрема и извођење приредби, рад на ослобађању у времену и простору, богаћење и култивисање говора		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Дијалог, монолог, рад у групи, индивидуални рад		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Пројектор, интернет, стручна литература, компјутер		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ЋИРИЛИЧНА КАЛИГРАФИЈА		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:		
1. О калиграфији -уводни час -материјал и прибор -одржавање прибора	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Препозна калиграфско писање; Користи прибор и да га одржава.	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
2. Историјат ћирилице -од 10 до 18. века -од 19. века до данас -најзначајнији споменици -најзначајнији калиграфи -обележавање Вукове недеље (изложба радова)	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Говори о ћирилици кроз векове; Препозна најважније типове; ћирилице(србица, вуковица, Орфелинова ћирилица...); Изради слова ћирилице од различитих материјала;	6	октобар
3. Почетне вежбе - калиграфским маркерима - вежбе пером и тушем	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Користи калиграфски маркер; Користи перо и туш	10	новембар
4. Како се ради калиграфски рад: -припрема подлоге за израду калиграфских радова; - израда скице; -преношење скице на подлогу; - исписивање слова српскословенске ћирилице(штампана и сва исте величине) - израда радова за изложбу у оквиру школске славе „Светог Саве“ - изложба посвећена Светом Сави	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Припреми подлогу за израду калиграфског рада; Изради скицу; Пренесе скицу на подлогу; Исписује слова; Припреми рад према својим могућностима за изложбу.	8	децембар
4. Вежбе -вежбање потеза (линија) у	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Изради линије потребне за исписивање;	14	јануар-фебруар

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

различитим правцима -вежбаће исписивања слова под нагибом, усправна... - учешће на конкурсима -радионица „Наша ћирилица“ у част <u>Светског дана матерњег језика</u>	Испише различите типове слова; Испише слова под нагибом; Учествује на конкурсима; Изради рад за радионицу.		
5. Вежбе -различитих потеза маркером (кружних, кривудавих, линије под различитим нагибима...) - израда скица -учешће на конкурсима: „Светосавље и наше доба“, „Дани ћирилице“, „Читај лепо пиши“, „Никола Тесла“...	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Уради компликованије потезе маркером; Изради своју скицу; Уради рад за конкурс.	10	март
6. Изложба на крају школске године Припрема радова	На крају сваке теме ученик ће моћи да: Уради рад за изложбу или скицу рада.	24	април-јун
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Слушају, вежбају, траже помоћ од наставника, сарађују са осталим ученицима, израђују скице, преносе их, израђују радове, износе идеје и решења...	4	јун
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Припрема материјал за часове, обучава ученике, показује, исписује, даје све потребне информације, објашњава, сарађује са ученицима, приказује радове, презентације...		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Дијалогска, демонстративна, истраживачка, стваралачка...		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	маркери, пера, четкице, тушеви, картон различите грамаже...		
КОРЕЛАЦИЈА	Историја, Верска настава, Музичка култура.		

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	МЛАДИ АНГЛИСТИ		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
<p>Напомена: Ваннаставна активност „Млади англисти“ се реализује у првом циклусу основног образовања, у складу са планом и програмом за одговарајући разред. Распоред тема је дат оквирно, и подложен је промени. Са реализацијом часова се не почиње одмах у септембру, а часови се могу реализовати и путем платформе за учење на даљину. Часови, а нарочито тематски часови везани за празнике: Божић, Васкрс, итд, се, по потреби, могу реализовати динамиком од више од једног часа недељно.</p>			
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Me (бројеви, боје, слова)	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; • представи себе и другог; • разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; • разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; • упуту кратке и једноставне молбе; • исказе и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; • опише бића, предмете и места из непосредног окружења користећи једноставна језичка средства; • тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору; • даје кратка и једноставна упутства и налоге; • упуту позив на заједничку активност; • изрази основне потребе, осете и осећања кратким и 	3	<p>Часови се распоређују по месецима у складу са узрастом и интересовањима ученика, потребама наставе и концепције уџбеника.</p>
My Family (чланови породице)		2	
Pets / Animals (домаће и дивље животиње)		4	
Face (делови лица)		3	
Body (делови тела)		3	
Sports / Activities (спортови и активности)		2	
Food (називи намирница; здрава и нездрава храна)		4	
Home / Clothes (делови намештаја и гардеробе)		3	

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ВАННАСТАВНЕ	Кутак здравља	
Weather (временске прилике)	<p>једноставним језичким средствима;</p> <ul style="list-style-type: none"> • тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; • упути једноставне честитке; • тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима; • разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време. 	2	
Festivals (прослава празника код нас и у земљама енглеског говорног подручја)		10	
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Ученици слушају, усвајају нови вокабулар, утврђују, обнављају, систематизују, персонализују садржаје, препричавају, прате, запажају, закључују, памте, одговарају на питања, читају, посматрају, глуме, пантомимом и покретом дочаравају, процењују, дискутују, износе своје мишљење и образлажу, селектују, обележавају, преписују, цртају, боје, израђују практичне радове, врше (само)евалуацију, дају повратну информацију, учествују у избору садржаја, метода и материјала.		
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Дефинише активности и садржаје, креира и реализује час, прати и вреднује рад ученика и свој рад, припрема наставна средства за рад.		
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	дијалогска, демонстративна, илустративна, вербално-текстуална, аудитивна, метода практичних радова, глума и пантомима, <i>brainstorming</i> и сродне методе, мапе ума, ланац знања, пример-непример, чек-листа, упитник, излазна карта, рибарска мрежа, АБВ метода, метода учења по станицама, изокренута учионица, итд.		
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Материјали у штампаном и пдф облику за реализацију ваннаставних активности, презентације, дигитални уџбеник, видео и аудио записи, креирани и понуђени онлајн материјали, постери, штампане и дигиталне флеш-карте.		
КОРЕЛАЦИЈА	Српски језик, математика, свет око нас, природа и друштво, верска настава, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање, музичка култура, ликовна култура, дигитални свет.		

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

БРОЈ ЧАСОВА		12		
		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ТЕМА : Човек и здравље САДРЖАЈИ : Болести које изазивају бактерије и животиње Бактерије и антибиотици Детективска прича о бактеријама Повреде и прва помоћ Вируси и вирусне болести Имунитет и вакцине Вируси и вирусне болести; Имунитет и вакцине		На крају сваке теме ученик ће моћи да: <ul style="list-style-type: none"> - прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; - аргументује предности вакцинације. 	12	Септембар – Јун
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	-Истражује , повезује , демонстрира , приказује			
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	- Даје упутства , координира ,			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	- вербално-текстуална:- усмено излагање,- демонстративн,-илустративна - истраживачка			
НАСТАВНА СРЕДСТВА	- рачунар , папир за пано , фломастери , свеска			
КОРЕЛАЦИЈА	- физичко и здравствено васпитање			

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		Истажи, закључи, научи		
БРОЈ ЧАСОВА		8		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Буди метеоролог		На крају сваке теме ученик ће моћи да: Самостално објашњава како се прикупљају подаци за временску прогнозу и како се она израђује	5	Друго полугође
Излет „Коритњак“		На крају сваке теме ученик ће моћи да: описује положај своје општине и округа описује природне одлике свог краја објашњава одлике геопростора у којима живе	1	пролеће
Посета Тврђави		На крају сваке теме ученик ће моћи да: Уочи и одговарајуће разврста пронађене историјске изворе	2	пролеће
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Ученици посећују метеоролошку станицу у Тврђави; имају прилику да виде инструменте на којима се врше мерења		Излет са истраживачком станицом Јелашница	
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Упознаје ученике са непознатим чињеницама; Реализује посету Метеоролошкој станици			
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Ученици са наставником посећују Тврђаву у Нишу и на терену проналазе, а затим правилно разврставају историјске изворе			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	монолошки, дијалогски, демонстративни, рад на тексту, писмени радови, илустративно-демонстративна			
НАСТАВНА СРЕДСТВА	дигитални уџбеник, средства ИКТ			
КОРЕЛАЦИЈА	Историја, географија, биоплогија, хемија, физика			

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ВАННАСТАВНЕ	СЕКЦИЈА - ЗНАМЕНИТИ СРБИ		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
НЕМАЊИЋИ	Накрајусвакетемеученикћемоћида: Препича житије светитеља из светорodne лозе Немањића	5	октобар	
КАРАЂОРЂЕВИЋИ	Накрајусвакетемеученикћемоћида Преприча биографију поједних личности из династије Карађорђевића и да из угла православља расветли неке важне догађаје из њиховог живота	5	новембар	
ПИСЦИ	Накрајусвакетемеученикћемоћида: Да преприча називе њихових дела	5	децембар	
НАУЧНИЦИ	Да наведе имена познатих научника и њихова достигнућа из области науке	5	јануар	
СВЕТ БИБЛИЈЕ	Да се упозна са старозаветним и новозаветним догађајима	10	Феблар март	
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Проучи потребан материјал, да прикупи потребне информације из одговарајућих извора			
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Да усмери ученике на одговарајуће изворе, мотивисање ученика на рад			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Дијалoшка, демонстративна, рад на тексту			

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	Музичка радионица		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Тело као инструмент Самостално и у групама осмишљају ритичку пратњу за одабрану композицију. Увежбавају је и изводе уз помоћ тела: гласом, прстима, рукама, стопалима.	На крају сваке теме ученик ће моћи да: 1. разуме повезаност мелодије и ритма, 2. осмисли и иведе одговарајућу ритмичку пратњу за одређену композицију, 3. примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	10 (2) 7	Септембар Октобар
Савремена технологија Ученици се упознају са апликацијама и програмима за записивање нота. Записују аранжман у једном од програма.	На крају сваке теме ученик ће моћи да: 1. користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина, 2. користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	8 9 2 6	Новембар Децембар Јануар Фебруар
Музичка критика и интервју Ученици припремају критике концерата и представљају одређене личности из света музике. Проналазе на интернету већ постојеће или сами организују интервју.	На крају сваке теме ученик ће моћи да: 1. прикупља, анализира, организује и критички процењује информације. 2. учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; 3. користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	10 6	Март Април

<p>Маркетинг и музика Ученици посећују концерте, гледају туторијале преко интернета, шаљу обавештења путем интернета о раду секције и концертима.</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефикасно и конструктивно учествује у различитим облицима друштвеног живота. 2. Користи интернет и друштвене мреже ради личне афирмације и усавршавања. 	<p>8 6 (4)</p>	<p>Мај Јун</p>
<p>АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА</p>	<p>Ученици:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. припремају ритмичку пратњу за одабране композиције, 2. изводе ритмичку пратњу за одабране композиције, 3. сарађују и помажу једни другима (старији ученици млађима), 4. користе програме за записивање нота, 5. посећују концерте, 6. упознају личности из света музике, 7. гледају туторијале и музичке филмове преко интернета, 8. шаљу обавештења путем интернета о раду и концертима. 		
<p>АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА</p>	<p>Наставник:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. мотивише, 2. координира рад, 3. усмерава рад група, 4. теме прилагођава интересу ученика, 5. подстиче сарадњу базирану на вршњачком учењу, 6. организује посету концеру, 7. припрема туторијале. 		
<p>НАСТАВНЕ МЕТОДЕ</p>	<p>Метода:</p> <ul style="list-style-type: none"> • демонстрације 		

	<ul style="list-style-type: none"> • проблемска • практичних радова • писмених радова • илустративних радова • примене ИКТ технологије
--	---

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ВАННАСТАВНЕ	Одбојка		
БРОЈ ЧАСОВА	36			
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
Техника <ul style="list-style-type: none"> - Одигравање лопте прстима - Одигравање лопте „чекићем“ - Сервис - Смечирање - Блокирање 	На крају сваке теме ученик ће моћи да: <ul style="list-style-type: none"> - Изведе елементе одбојкашке технике 	12	Септембар -Јун	
Тактика <ul style="list-style-type: none"> - Игра у фази одбране - Игра у фази напада 	На крају сваке теме ученик ће моћи да: <ul style="list-style-type: none"> - Примени основне тактичке елементе спортске игре 	6	Децембар Јануар	
Игра и правила игре	На крају сваке теме ученик ће моћи да: <ul style="list-style-type: none"> - Примени основна правила одбојке - Користи елементе технике у игри - Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама 	18	У току школске године	
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуални рад - Групни рад 			
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрира 			

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАСТАВНИКА	<ul style="list-style-type: none"> - Асистира - Указује на грешке - Мотивише
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Аналитичка метода, Синтетичка метода, Комбинована метода, Вербална метода, Метода демонстрације - Илустративна метода
НАСТАВНА СРЕДСТВА	<ul style="list-style-type: none"> - Чуњеви - Одбојкашке лопте - Струњаче
КОРЕЛАЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Математика, Физика

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ЕКО ШКОЛА (ЕКО СЕКЦИЈА)	
САДРЖАЈИ:	ИСХОДИ: <i>Након реализације садржаја , ученик ће бити у стању да:</i>	Време реализације
Обележавање Дана чистих руку	Ученици схватају значај одржавања личне хигијене и хигијене околине.	Октобар
Обележавање Светског Дана климатских промена	Ученици схватају значај озонског омотача у настанку климатских промена	Новембар
Обележавање Светског Дана планина	Ученици схватају значај дрвећа у обезбеђивању кисеоника	Децембар
Обележавање Националног Дана без дуванског дима	Ученици схватају штетно дејство дувана	Јануар – фебруар
Обележавање Дана заштите вода	Ученици схватају значај неконтаминиране воде	Март
Обележавање Светског Дана сунца	Ученици схватају значај сунчеве енергије за одржање екосистема	Април – мај
Обележавање Дана заштите животне средине	Ученици схватају значај здраве животне средине	Јун
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Истражују податке са интернета , групишу , бирају најважније , обједињују у оквиру презентације , презентују	
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Даје упутства , упућује на извор података и литературу , координира рад у групама , проверава тачност података	

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	Наш мали оркестар		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<p>Израда инструмената</p> <p>Ученици израђују инструменте појединачно или у мањим групама од различитих материјала доступних у свакодневном животу. Уз помоћ маште и креативности практично израђују инструменте од већ постојећих предмета и сировина доступних у свакодневној употреби.</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Изради сам ударачки музички инструмент. 5. Разуме повезаност величине, облика и материјала за израду инструмента са тоновима које инструмент производи. 6. Примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања проблема у свакодневним ситуацијама. 	<p>10 (2)</p> <p>7</p> <p>8</p>	<p>Септембар</p> <p>Октобар</p> <p>Новембар</p>
<p>Практична примена</p> <p>Ученици припремају музичке композиције и изводе их. Задаци су прилагођени узрасту ученика а сарадња се базира на вршњачком учењу и помоћи старијих ученика млађима.</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Разуме комплексност појма музичког извођења. 5. Самостално или у групи изводи предвиђене композиције. 6. Ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације или заједнице. 	<p>9</p> <p>2</p> <p>6</p> <p>10</p>	<p>Децембар</p> <p>Јануар</p> <p>Фебруар Март</p>
<p>Анализа и промоција</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p>	<p>6</p>	<p>Април</p>

<p>Ученици посећују концерте, гледају туторијале преко интернета, шаљу обавештења путем интернета о раду секције и концертима.</p>	<p>3. Прикупља, анализира, организује и критички процењује информације.</p> <p>4. Ефикасно и конструктивно учествује у различитим облицима друштвеног живота.</p> <p>5. Уважава значај музичке уметности за развој појединца и заједнице.</p> <p>6. Користи интернет и друштвене мреже ради личне афирмације и усавршавања.</p>	<p>8</p> <p>6</p>	<p>Мај</p> <p>Јун</p>
<p>АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА</p>	<p>Ученици:</p> <p>9. израђују ударачке музичке инструменте од различитих материјала доступних у свакодневном животу,</p> <p>10. мењају функцију предмета, дорађују или потуно од почетка праве инструменте, од сировина доступних у свакодневној употреби,</p> <p>11. припремају музичке композиције,</p> <p>12. изводе музичке композиције,</p> <p>13. сарађују и помажу једни другима (старији ученици млађима),</p> <p>14. посећују концерте,</p> <p>15. гледају туторијале преко интернета,</p> <p>16. шаљу обавештења путем интернета о раду и концертима.</p>		
<p>АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА</p>	<p>Наставник:</p> <p>8. мотивише,</p> <p>9. координира рад,</p>		

	<p>10. усмерава рад група, 11. теме прилагођава узрасту ученика, 12. подстиче сарадњу базирану на вршњачком учењу, 13. организује посету концеру, 14. припрема туторијале.</p>
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	<p>Метода:</p> <ul style="list-style-type: none"> • демонстрације • проблемска • практичних радова • писмених радова • илустративних радова • примене ИКТ технологије

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ШАХ		
БРОЈ ЧАСОВА	36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:	ИСХОДИ:		
<p>ОСНОВЕ ШАХОВСКЕ ИГРЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Геометрија шаховске табле • Фигуре, кретање, узимање противничких фигура <p>Шаховски сат</p>	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правилно одиграва и комплетира шаховски потез уз коришћење шаховског сата • Усвоји основно кретање фигура и уобичајено вредновање фигура • Усвоји посебност и значај краља, концепт шаха краљу и одбране од истог <p>Усвајање циља игре – појам мат</p>	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<p>ОТВАРАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отварање као почетни део игре Циљеви игре у отварању • Основне смернице игре у отварању. Општа правила игре у отварању • Подела отварања: <ul style="list-style-type: none"> – отворене игре – полуотворене игре – затворене игре • Рокада 	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разуме значај отварања за даљи ток партије • Правилно развије и отвори линије свим фигурама • Усвоји значај притиска на централна шаховска поља • Научи да користи и избегава замке у отварању • Усвоји правила и значај рокаде 	5	септембар - октобар

<p>СРЕДИШЊИЦА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основе средишњице и њен значај. • Основни начини мишљења у средишњици: <ul style="list-style-type: none"> – планирање (стратешко размишљање); – конкретна игра (тактичко размишљање). 	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разуме значај средишњег дела партије • Планира више потеза унапред и предвиди потезе противника • Увиди равнотежу материјала и позиције • Рационално користи време предвиђено за одигравање партије • Жртвовање фигура, мат у средишњици 	<p>7</p>	<p>децембар – јануар - фебруар</p>
<p>ЗАВРШНИЦА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мат „тешким“ фигурама • Мат са два ловца • Мат ловцем и скакачем • Немогућност матирања због недостатка „материјала“ • Пат – реми – предаја партије • Губитак партије „ пад заставице“ 	<p>На крају сваке теме ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Матира противничког краља у приказаним ситуацијама • Корист грешке противника да не изгуби партију • Користи мањак времена противника • Брзо одиграва у недостатку времена 	<p>8</p>	<p>март - април</p>

<p>АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА</p>	<p>Прате инструкције, користе шаховску таблу, шаховски сат, одигравају шаховске партије. Решавају проблеме у датим шаховским позицијама.</p>
<p>АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА</p>	<p>Даје инструкције, показује примере добре игре и учестале грешке. Објашњава и решава спорне ситуације. Одиграва партије са ученицима и указује на добро одигране потезе и потенцијалне грешке. Анализира партије.</p>
<p>НАСТАВНЕ МЕТОДЕ</p>	<p>Монолошка, дијалогска, илустративно – демонстративна, хеуристички разговор</p>
<p>НАСТАВНА СРЕДСТВА</p>	<p>Шаховска табла, шаховски сат, видео пројектор, листићи за записивање партије</p>
<p>КОРЕЛАЦИЈА</p>	<p>Математика, Српски језик, Историја</p>

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ		СЕКЦИЈА - ИКОНОПИС		
ЗАДУЖЕНИ НАСТАВНИК		Наставник веронауке		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Уводни час		На крају сваке теме ученик ће моћи да: Преприча шта су иконе, ко их израђује као и све што се тиче технике саме израде	2	октобар
Израда иконе на дрвету		На крају сваке теме ученик ће моћи да: објасни у којим етапама се израђује икона на дасци, преприча њене карактеристике, учествује у изради иконе самостално или уз помоћ наставника	10	октобар новембар децембар
Израда иконе на платну		На крају ове теме ученик ће моћи да: разликује начин израде иконе на дрвету и платну, изради своју икону на платну	10	Јануар фебруар март април
Израда иконе на камену		Да наведе основне карактеристике израде иконе на камену као и да направи разлику између израде иконе на дрвету, платну и камену; моћи да самостално или уз помоћ наставника изради икону на камену	10	Април мај
Припремање изложбе		Да се упозна са организацијом припремања изложбе, као и да учествује у истој	4	јун
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Проучи потребан материјал, да прикупи потребан материјал, учествује у изради иконе			
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	Да усмери ученике на одговарајуће изворе, мотивисање ученика на рад			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	Дијалoшка, демонстратив			

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања

НАЗИВ АКТИВНОСТИ		ВАННАСТАВНЕ Мали фудбал		
БРОЈ ЧАСОВА		36		
ТЕМЕ СА САДРЖАЈИМА:		ИСХОДИ:	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Техника		На крају сваке теме ученик ће моћи да: - Изведе елементе технике у малом фудбалу	13	Септембар -Јун
Тактика - Игра у фази одбране - Игра у фази напада		На крају сваке теме ученик ће моћи да - Примени основне тактичке елементе спортске игре	4	Децембар Јануар
Игра и правила игре		На крају сваке теме ученик ће моћи да: - Примени основна правила у малом фудбалу - Користи елементе технике у игри - Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама - Учествоје на међудодељенским такмичењима	19	У току школске године
АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	- Индивидуални рад - Групни рад			
АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	- Демонстрира Асистира Указује на грешке Мотивише			
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	- Аналитичка метода ,Синтетичка метода, Комбинована метода, Вербална метода , Метода демонстрације, Илустративна метода			
НАСТАВНА СРЕДСТВА	- Лопте за мали фудбал - Чуњеви			

13. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Програм професионалне оријентације треба да подучи ученике како се доносе професионалне одлуке и праве изборе приликом избора будућег занимања.

Циљ професионалне оријентације, као пружања помоћи појединцу, јесте да појединачно добије целовиту и реалну слику о себи и сагледа своју улогу у свету рада, да успешније планира и остварује свој професионални развој како би се потпуније и стваралачки испољавао кроз рад, постизао лично задовољство и био друштвено користан. Циљ програма професионалне оријентације је и освешћивање и јачање личних афинитета и капацитета ученика у оквиру стицања реалне слике о себи.

Задаци професионалне оријентације:

- *уознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика који су значајни за усмеравање њиховог професионалног развоја,
- *проширивање знања и појмова о раду и занимању,
- *формирање ставова о индивидуалној и друштвеној вредности људског рада,
- *подстицање испитивачког понашања према себи и свету рада и занимања,
- *пружање помоћи родитељима у подстицању и усмеравању професионалног развоја своје деце,
- *омогућавање ученицима да стекну непосредна искуства у вези са радом и занимањима.

У досадашњем раду у овој области, посебност школе видимо кроз: примену делова програма „Професионална оријентација на прелазу у средњу школу“ са ученицима у седмом и осмом разреду, који је усклађен са савременим схватањем професионалне оријентације; стручна знања из ове области- психолога и педагога школе; јасноћу и реалност наших ученика приликом попуњавања листе жеља и пролазност на упису.

Узимајући у обзир тренутно стање на тржишту рада (незапосленост, неусклађеност националне стратегије запошљавања са образовним системом), у наредном периоду, рад у овој области унапредићемо у оним сегментима где реално можемо помоћи ученицима у професионалној оријентацији, обзиром на њихов узраст и социјалну и образовну структуру породица из којих долазе.

Фокус у раду са ученицима у овој области биће на информисању, док у седмом и осмом разреду на реализацији активности из петофазног програма.

Плански оквир реализације програма професионалне оријентације од првог до шестог разреда

Област рада деловања	Начин реализације	Индикатори/показатељи промена
ПЛАНИРАЊЕ	наставни садржаји усмеренији на практичну примену знања и повезани су са светом рада	<ul style="list-style-type: none"> • ученици стичу функционално знање • систематичнији рад

ИНФОРМИСАЊЕ	<p>*кроз реализацију програма редовне наставе</p> <p>* кроз наставне активности акцентоване на област рада</p> <p>*кроз реализацију ваннаставних активности</p> <p>*сусрети са реалним занимањима- ко све ради у школи и у окружењу школе</p> <p>*радионице са практичним радом</p> <p>*сусрети са родитељима експертима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ученици јасније увиђају повезаност знања,вештина, способности са занимањима • ученици су заинтересованији да се сами истражују у овој области • укљученост родитеља као партнера • искуства тимског рада и
--------------------	--	---

Плански оквир реализације програма професионалне оријентације у седмом и осмом разреду

Садржај и програм	Начин и поступак остваривања програма	Индикатори/показатељи промена
<i>Самоспознаја</i>	Ученици кроз радионице, тестове, интроспекцију и саветовање препознају своје таленте, интересовања, вредности, склоности и могућности.	Ученици имају реалнију слику о себи и својим интересовањима, талентима,
<i>Информисање о занимањима</i>	Ученици истражују свет занимања и професија, која су знања, вештине и особине потребне за успешно бављење занимањем, какве могућности постоје на тржишту рада.	Ученици информисани о понудама у конкретној школи и занимању; оспособљени да самостално користе расположиве
<i>Могућности школовања</i>	Ученици треба да се упознају са могућностима за школовање - школама, факултетима и другим образовним установама и сазнају како изгледа школовање за њихово жељено занимање (Сајам образовања, отворена врата школе...)	Ученици упознати са начинима информисања о могућностима школовања.
<i>Реални сусрети</i>	Ученици треба да се упознају са представницима жељених занимања и радним окружењем, испробавају поједине радне задатке и распитују се о занимањима и потребном школовању (сусрети са експерима у школи и/или одласци у друге школе или организације)	Ученици упознати са светом рада, спремни за опробавање у аутентичним ситуацијама у свету рада.
<i>Одлука о избору занимања</i>	Ученици треба да боље познају себе, имају потребне информације и да су сигурнији у доношењу одлука (радионице, саветодавни разговори).	Ученици оснажени да самостално донесу одлуке

Носиоци активности професионалне оријентације

Одељењски старешина: обезбеђује што потпуније информисање, развија активност ученика према избору занимања, сарађује са родитељима кроз индивидуалне групне разговоре, омогућује сарадњу ученика и родитеља с педагогом, психологом и другим сарадницима.

Предметни наставници ће професионалну оријентацију са ученицима реализовати кроз програмске садржаје, посебно оне који омогућују стицање знања кроз практичан рад. Ученици ће моћи да упознају занимања и подручја рада из различитих области.

Школски психолог/педагог у складу са својим задацима испитује опште и посебне способности и интересовања ученика у циљу професионалног праћења и развоја, пружа стручну помоћ осталим носиоцима делатности професионалне оријентације, одељењским старешинама, наставницима у планирању њихових задатака.

Библиотекар ће пружати стручне услуге наставницима, ученицима и деци у избору литературе и других средстава како би добили све потребне информације у области професионалне оријентације.

Остали носиоци активности професионалне оријентације су: директор, који обезбеђује услове у реализацији програма; наставничко веће, које утврђује програм професионалне оријентације, основне методе и облике рада и практичну примену у школским условима; стручни активи, који сагледавају могућности примене садржаја одређених предмета у професионалној оријентацији ученика.

14. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ програма здравствене заштите је развијање свести о важности превенције и заштите здравља. Неопходно је ученици овладају основним знањима, вештинама, ставовима и вредностима у области здравственог васпитања и заштите, који представљају основу за формирање одговорног односа према сопственом здрављу, као и здрављу других.

Задаци програма здравствене заштите су:

Усвајање знања, умења, ставова и вредности у циљу очувања и унапређивања здравља;
Развијање здраве личности, одговорне према сопственом и туђем здрављу;
Подстицање позитивног односа према здравом начину живљења и здравстеној култури;
Мотивисање и оспособљавање ученика као активних учесника у очувању свог и туђег здравља;
Препознавање штетних утицаја по здравље и овладавање вештинама заштите.

Садржаји програма здравствене заштите реализоваће се на часовима редовне и изборне наставе, часу одељењског старешине, секција и слободних наставних и ваннаставних активности, повремено и по потреби у сарадњи са родитељима, стручним сарадницима и локалном заједницом.

Тема/Садржаји	Начин и поступци остваривања програма
Израђивање самопоштовања	Дискусије и игровне активности са фокусом на: <i>Сазнању о себи. Правилном вредновању властитог понашања. Препознавању властитих осећања.</i>
Здрава храна	У оквиру предмета организовање дебата, паноа, презентација на теме: <i>Разноврсна исхрана. Препознавање различитих физичких способности у вези са исхраном. Правилан ритам исхране. Формирање навика у вези са правилном исхраном.</i>
Брига о телу	У сарадњи са партнерским институцијама реализација едукативних трибина и презентација на теме: <i>Стицање основних хигијенских навика. Хигијена тела и уста. Хигијена одевања. Хигијена становања. Промене телесне шеме у пубертету. Ментално здравље</i>
Физичка активност и здравље	Физичка активност = задовољство+ здравље. Упознавање правилног ритма обавеза, рекреације и одмора.
Безбедно понашање	У сарадњи са партнерским институцијама, родитељима, на часовима редовне наставе и посебно организованим едукативним трибинама и радионицама обрадити: <i>Упознати основна правила безбедног понашања у кући, школи, окружењу.</i>
Правилно коришћење здравствених служби	Сарадња са Домом здравља и родитељима ученика. Индивидуални разговори са ученицима и родитељима, едукативна предавања на теме: <i>Формирање навика у вези са одласком код лекара и зубара Превентивно саветодавни рад у здравственим уставовама</i>

Школа остварује сарадњу са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика:

Редовно праћење здравственог стања ученика;

Организовање систематских прегледа и вакцинације;

Редовни стоматолошки прегледи ученика;

Редовни систематски прегледи ученика;

Извештаји са редовних прегледа патронажне службе;

Идентификација сметњи у развоју полазника у предшколско и први разред.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Програм социјалне заштите је креиран као посебан вид подршке и помоћи ученицима којима је то потребно.

Раду у овој области у школи неопходан је јер: незанемарљив број ученика наше школе потиче из економски најугроженијих структура и нестимулативних средина, ученици наше школе у складу са својим могућностима већ традиционално се укључују у хуманитарне акције како на нивоу школе, општине, града, важна подршка школе у остваривању социјалних права породицама којима је то потребно, довољан број ромске деце/ученика којима је овај вид подршке неопходан.

Циљ програма у школи је снимање социјалних потреба деце у циљу пружања адекватне социјалне подршке у стварању услова ученицима да се осећају равноправно у односу на остале ученике.

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група.

Области деловања	Начини реализације	Индикатори-показатељи промена
АНАЛИЗА	*на нивоу одељења прикупљање података о социјалном статусу	*прецизнији и систематичнији увид у социјални стаутус ученика
ПОДРШКА РОДИТЕЉИМА	*у прикупљање документације потребне за остваривање социјалне заштите *сарадња са надлежним институцијама : ЦСР, општином, интерресорном комисијом	*већи број породица који је успео да оствари своја социјална права и побољша свој стандард
ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ОБЛАСТИ УЧЕЊА И АДАПТАЦИЈЕ	*крз разне видове вршњачке подршке предметни наставници и одељењске старешине усмеравају ученике да препознају и помогну својим друговима у савладавању градива, прилагођавању на школску средину и превазилажењу потешкоћа	*атмосфера хуманости, прихваћености и емпатичности међу ученицима
МАТЕРИЈАЛНА ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА	*у организацији одељењских заједница, ученичког парламента, управе школе, акције прикупљања помоћи за ученике којима је то неопходно	*побољшан статус ученика којима је то потребно

Програмске активности са ученицима реализоваће се по месецима, према потреби, биће прилагођене конкретној деци/ученицима и њиховим потребама. Један од облика помоћи огледаће се кроз материјалну помоћ (књиге, прибор, одећа, обућа, новац...), стручну подршку (психолошка-педагошка, лекарска, подршка Центра за социјални рад, општине Палилула, донатора и других установа) и вршњачку подршку (дружење, учење, спорт, прославе, екскурзије, излети...). Уколико је потребно школа ће организовати прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

15. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ програма је да ученици изграде ставове, развијају знања и умења везана за заштиту животне средине, као и значај и потребу очувања природних ресурса. Важно је да ученици схвате улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине.

Унапређивање школске средине огледаће се у естетском уређењу учионица и свих просторија, хигијени и хуманизацији школског простора и еколошко-естетског изгледа школских просторија, школског дворишта и ширег простора.

Задаци програма: Ученици кроз реализацију овог програма треба да науче да ограничени природни ресурси, нарочито биолошки, брзо и неповратно се губе и треба да одговоре на питање могу ли се, и колико дуго, природа и биосфера опирати агресивној амбицији човека да њима потпуно овлада и да их максимално искоришћава, уместо да их рационално користи.

Кроз акције на нивоу школе оствариваваће се најважнији задатак – развијање љубави деце и ученика према природи и уверења о неопходности њеног очувања. Неке од акција ученика су: озелењавање ентеријера школе, брига о биљкама и животињама, прикупљање секундарних сировина и учествовање на ликовним и литералним конкурсима.

Локалне еколошке акције (прикупљање старог папира, рециклажног материјала), еколошка секција, еколошки кутак, Обележавање важних датума, уређење школског простора и окружења, заједничке активности школе и родитеља само су део програмских активности које ће бити реализоване кроз програм заштите животне средине.

Тема/садржај	Начин остваривања програма
Еколошке разгледнице	Сликање на тему заштите животне средине, изложба фотографија, посета ботаничкој башти
Како живети здраво и у складу с природом	Радионичарски рад у оквиру еколошке секције, вршњачка едукација, израда постера
Естетско уређење школских простора	Заједничке акције уређења, израде паноа, постера, еко кутак

Рециклажа	Сакупљање и 10 рециклирање старог папира, пластике, лименке...
Укључивање и сарадња са родитељима и локалном заједницом	Заједничке еколошке акције, уређење школског дворишта и осталог школског простора
Биљке и брига о њима	Садња собног, лековитог, баштенског биља у школском дворишту
Обележавање важнијих датума из подручја екологије	Радионичарски раду оквиру еколошке секције; вршњачка едукација, изложбе
Обележавање Дана здраве хране	Округли сто на тему „Здрава храна“.
Обележавање Светског дана чистог ваздуха и Дана науке	Радионичарски рад у оквиру еколошке секције, посета Фестивалу науке
Обележавање Светског дана очувања енергије	Радионичарски рад у оквиру еколошке секције, изложба

16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ СРЕДИНОМ

Локална самоуправа има посебан значај у развоју школе. Школа прати и укључује се у догађајима на територији локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње за одређену активност.

Циљ сарадње са локалном самоуправом је побољшање услова у школи, промоција и награђивање постигнутих резултата рада школе и ученика, као и јединственом деловање на културним и јавним манифестацијама. Циљ сарадње је и учешће у активностима локалне заједнице у развијању еколошке свести и повећању свести о безбедности у саобраћају.

Активности:	Начин реализације активности
Свечани пријем првака и предшколаца	Договор на седницама одељенских већа Припрема програма Извођење приредбе
Дечја недеља	Афирмација школе кроз рад Дечјег савеза, Обележавање Дечје недеље-тематски
Организовање свечаности поводом Дана школе	Договор на стручним, Одељењским и Наставничком већу о припреми програма
Организовање школске славе Свети Сава	Осмишљавање реализације и представљање програма
Спорт у школи	Организовање такмичењима, промотивних и пријатељских утакмица, фер плеј и сл.

Посете културним и историјским знаменитостима у локалној средини	Упознавање са културном баштином града и окружења, предавања, обилазак, информисање, повезивање са садржајима предмета: српски језик, свет око нас, природа и друштво, народна традиција, биологија, историја итд.
Сарадња са медијским кућама	Афирмисање школе кроз сарадњу са локалним медијским кућама -промовисање стваралаштва ученика -промовисање успеха и рада ученика
Културне и јавне манифестације које приређује јединица локалне самоуправе	Учешће ученика школе, реализација заједничких пројеката и активности на локалном и градском нивоу
Учешће локалне самоуправе у планирању и реализацији Развојног плана школе	Реализација заједничких пројектних активности и сарадње на релација Школа-локална самоуправа
Сарадња са министарством унутрашњих послова	Организовање предавања за ученике на тему безбедност ученика у саобраћају
Уређење школе и школског дворишта	Еколошке акције

17. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Сарадња породице и школе представља једну од битних претпоставки успешности у реализацији програмских задатака школе. Посебна пажња биће посвећена овом облику рада и укључивања родитеља у живот и рад школе у обиму и квалитету који је законски дозвољен.

Циљ програма је остваривање партнерског односа са родитељима односно старатељима ученика заснованог на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Специфичности у раду у овој области за Школу су:

поред стандардних начина, родитељи се о раду школе информишу путем сајта и фејсбука, поред недељног термина за пријем родитеља сваког наставника, у полугодишту, организоваће се Отворена врата школе, када ће родитељи могу партиципирају у раду школе, учешће у пројектима школе, трибине за родитеље на теме карактеристичне за одређене узрасте.

Задаци: детаљно информисање и саветовање родитеља, укључивање родитеља у активности школе, консултовање у доношењу одлука у вези са безбедносним, наставним, ваннаставним, организационим и финансијским питањима у циљу унапређивања квалитета образовно-васпитног рада, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности образовно-васпитних утицаја.

Области деловања	Начин реализације	Индикатори/показатељи промена
ИНФОРМИСАЊЕ	<ul style="list-style-type: none"> *о раду школе кроз различите активности, разноврсним средствима оглашавања *о учешћу у раду Савета родитеља школе *о постигнућима свога детета на отвореним вратима, индивидуалним контактима са одељењским старешином и предметним наставником *о могућностима укључивања у рад школе преко одељењских старшина на родитељским састанцима, Савету родитеља 	<p>Родитељи су:</p> <ul style="list-style-type: none"> *реалнији у процењивању резултата рада и постигнућа свога детета, *обавештени о раду школе, *заинтересованији да се укључе у рад школе
ЕДУКАЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> *укључивање родитеља у реализацију пројеката, *организовање трибина, радионица и предавања 	<ul style="list-style-type: none"> *родитељи су заинтересованији да од школе сазнају више о родитељству и адекватном начину подршке свом детету и да то примењују *родитељи су укључени у живот школе
ПАРТИЦИПАЦИЈА У ОДЛУЧИВАЊУ	<ul style="list-style-type: none"> *испитивање потреба и степена задовољства радом школе *родитељи се подстичу да родитељске састанке искористе да заједнички разматрају, предлажу договарају се и доносе заједничке одлуке на нивоу одељења и износе предлоге кроз Савет родитеља 	<ul style="list-style-type: none"> *Савет родитеља врши своју функцију предлагачког тела, а управа школе на тај начин остварује увид у потребе и сугестије родитеља и поступа у складу са заједничким интересима
ПАРТИЦИПАЦИЈА У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ	<ul style="list-style-type: none"> *организовање наставног процеса у коме ће родитељи бити у улогама асистента, волонтера и експерата у раду са децом 	<ul style="list-style-type: none"> *родитељи стичу целовит увид у рад на часу, појачава се осећај припадности школи своје деце.

Програм сарадње школе са породицом подразумева и организовање отвореног дана школе, када ће родитељи односно старатељи моћи да присуствују образовно-васпитном раду.

18. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Излети се, кроз повезивање са наставним и ваннаставним садржајима, организују у циљу истраживања и упознавања ученика са знаменитостима и лепотама града и околине.

Излети су прилика за примену метода амбијенталног учења како би се неговао код ученика позитиван однос према националним, научним и културним вредностима, интересовање за природу и изграђивање еколошких навика; осећање одговорности и неговање другарства међу ученицима кроз заједничке доживљаје.

Програм екскурзија од I до IV разреда

Циљ реализације је: остваривање циљева и задатака образовања и васпитања, као и непосредно упознавање са појавама и односима у природној и друштвеној средини, са културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци:

проучавање објекта и феномена у природи;

учавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;

развијање интересовања за природу и еколошке навике;

упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;

развијање позитивног односа према:

националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада.

Дате релације су подложне промени, а план екскурзије биће дат у Годишњем плану рада школе за сваку школску годину.

Програм екскурзије од I до IV разреда

<p>Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије</p>	I разред	/
	II разред	<p>Посета Краљеву, манастиру Љубостиња, Врњачкој Бањи-уознавање са културним наслеђем и значајем манастира Љубостиња, природни феномен је постојање лековитих и термалних вода у народу познате као бања. Град Краљево се налази у централном делу Србије на ушћу Ибра у Мораву, у котлини између шумадијских и старовлашких и копаоничких планинских масива.</p>
	III разред	
	IV разред	<p>Посета језеру и најдужој клисури пробојници у Европи (Ђердап) – уочавање разлике у облику рељефа брдо – планина, клисура – котлина.</p>
<p>Развијање способности оријентације у простору и времену</p>	I разред	<p>Ученици се сналазе у простору помоћ у просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; Ученици одређују време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.</p>
	II разред	<p>Поштовањем плана посете током дана ученици усвајају правилан распоред и један од начина планирања времена током дана, могућност да сами на креативан начин осмисле свој део слободног времена у сарадњи са својим друговима; прате руту путовања и воде рачуна о времену.</p>

	III разред	Развијање оријентације у времену и простору: полазак на екскурзију и повратак у одређено време, обилазак појединих дестинација које је такође повезано са временом одредницом; оријентација у простору приликом обиласка одређених спомен обележја и упутстава вође пута...
	IV разред	Учење саобраћајних правила у циљу безбедности. Адекватно коришћење мапе насеља и географске карте (мапа града Неготина где је Мокрањчева кућа, географска карта источног дела Републике Србије)
Посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња)	I разред	Посматрање биљака које расту у Градском парку у Врању
	II разред	Посета Јапанском врту
	III разред	Обилазак брда Оплепац, надамак града Тополе; упознавање бројних биљних и животињских врста, нарочито храста и цера којима је ово
	IV разред	Посматрање карактеристика, пре свега, биљака у националном парку Ђердап (разноврстан и богат живи свет, преко 1 100 биљних врста – 35 шумских и жбунастих заједница реликтног карактера, 200 врста птица...)
Посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.)	II разред	Јапански врт у Врњачкој Бањи-поштовањем правила еколошког бонтона ученици стичу правилан однос према природном окружењу у коме се налазе, подижу ниво своје еколошке свести, учествују у заштити природе (правилно одлажу отпад током екскурзије, користе корпе за отпатке, воде рачуна о очувању биљних и животињских врста са којима се сусрећу током екскурзије)

	III разред	Посета Опленца и Шумарица
	IV разред	Посета националном парку Ђердап
Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине(обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.)	I разред	Посета: -Спомен кућа Боре Станковића -Градски музеј у Врању
	II разред	Упознавање са културним наслеђем и значајем манастира Љубостиња. Врњачка Бања је највећа бања у Срби Град Краљево се налази у централном делу Србије између шумадијских и старовлашких и копаоничких планинских масива. Краљево је центар Рашког округа.
	III разред	Спомен-парк "Крагујевачки октобар"; Карађорђевог конак у Тополи; Опленец (Храм Светог Ђорђа и маузолеј династије Карађорђевић);
	IV разред	Посета: Мокрањчевој кући у Неготину (етнолошка поставка са оригиналним предметима, фотографијама и документима). Лепенском виру, највећем и најзначајнијем мезолитском и неолитском археолошком налазишту.
Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.)	I разред	/
	II разред	Ученици се боравком у Врњачкој Бањи упознају са туристичком делатношћу становника бањским и спортским туризмом.
	III разред	Упознавање са Опленачким винским путем и Сабором нарадног стваралаштва
	IV разред	Обилазак хидроцентрале Ђердап

Припрема у првом циклусу:	Начини и поступци остваривања	
Припрема ученика	I - IV разред	<p>Ученици: се унапред упознају са местима која обилазе, начином превоза и понашања у току пута; активностима које ће тамо реализовати; припремају и пишу реферате (појединачно или у групи); праве презентације о местима која</p>
Припрема родитеља		<p>Родитељи: присуствују родитељским састанцима (установа припрема детаљна упутства о припреми ученика, упознаје родитеље са правилима понашања ученика); посебним састанцима, по потреби, ради сакупљања битних информација.</p>
Припрема наставника		<p>Наставници реализују заједничке и индивидуалне припреме. Заједничка припрема: Краћи састанци на нивоу школе (припрема плана екскурзије, организација, подела послова). Индивидуална припрема наставника: Прикупљање свих потребних информација о местима која се посећују (географске и геолошке карактеристике краја, фора и фауна, културни, привредни објекти, обичаји и сл.) Писање програма излета на основу постављених циљева и задатака, а у складу са програмом наставе и учења које треба остварити за одговарајући разред. Припрема наставног материјала који је прилагођен реализацији наставних садржаја на путу. Организација и реализација родитељских састанака.</p>

Програм екскурзије од V до VIII разреда

Садржаји у другом циклусу:	Начини и поступци остваривања	
<p>Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно – геограским и друштвено – географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.)</p>	V разред	<p>Смедерево - град и седиште Подунавског округа. Налази се на обалама Дунава у североисточном делу Србије, средњевековна престоница Србије од 1428. године до пада под отоманску власт;</p> <p>.</p> <p>Београд - престоница Републике Србије и привредно, културно и образовно средиште земље. Град лежи на ушћу Саве у Дунав, где се Панонска низија спаја са Балканским полуострвом. У саставу Београда су Нови Београд и Земун који су на левој обали реке Саве, па тиме и у средњој Европи. Град лежи на ушћу Саве у Дунав;</p> <p>Конак кнеза Милоша у Топчидеру - испред овог здања један је од најстаријих и најлепших платана у Европи, стар преко 160 година, заштићен као природна реткост.</p>
	VI разред	<p>Суботица – најсевернији град у Србији, са богатим културно-историјским наслеђем, мултинационални град у ком су, поред српског, у службеној употреби и мађарски и хрватски језик; Палић – језеро</p>

	<p>VII разред</p>	<p>Чачак–град који је сачувао архитектуру у старом градском језгру. У овом граду рођене су значајне личности: Надежда Петровић, Владислав Петковић Дис, Бранко В. Радичевић и велике војсковође као што су Војвода Степа Степановић, Јован Курсула, Танаско</p> <p>Овчарско - Кабларска клисура- прелепа природа, планине Овчар и Каблар, језера и меандри Западне Мораве, богата флора и фауна.</p> <p>Тара - национални парк</p> <p>Вишеград - град у источном делу Босне и Херцеговине, на реци Дрини. На месту где се планине које чине уски и дубоки кањон Дрине раздвајају у пространу котлину, стоји камени 500 година стар мост са 11 лукова, познат свима као “на Дрини ћуприја”</p> <p>Врњачка бања-краљица бањског туризма од давнина је позната по својим лековитим изворима.</p> <p>Мокра Гора- живописно планинско село које се простире између планина Таре и Златибора.</p> <p>Популарна атракција је стара пруга уског колосека, Шарганска осмица, која иде 300 метара узбрдо и формира савршену осмицу.</p>
	<p>VIII разред</p>	<p>Увац – река у Србији која протиче између планина Златибор и Златар где су изграђена три акумулациона језера: Увачко, Златарско и Радоињско. У кањону Увца живи белоглави суп.</p> <p>Златар – планина у југозападном делу Србије који припада Динарским планинама.</p> <p>Златибор – планина и парк природе у Србији са највишим врхом –Торник.</p> <p>Врњачка Бања – највећа бања у Србији, налази се у Рашком округу са дугом традицијом лечилишта које су изградили Римљани у периоду од 2. до 4. Века.</p> <p>Сирогојно – етно-село које се налази у источном делу Златибора.</p>

<p>Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба</p>	<p>V разред</p>	<p>Смедеревска тврђава је једна од највећих средњовековних тврђава у Европи и последње велико дело српске архитектуре из овог периода; Виминацијум је археолошко налазиште у близини Старог Костолца, 12 km од Пожаревца. Римски војни логор и град настао је у I и трајао до почетка VII века. Био је један од најзначајнијих легијских логора на Дунаву, а извесно време и главни град римске провинције Горње Мезије.</p> <p>Београдска тврђава представља градско утврђење око које се развио данашњи Београд. Подигнута је почетком 1. века, а данас је својеврстан музеј прошлости Београда и са Калемегданским пољем чини јединствену културно-историјску целину у оквиру Калемегданског парка.</p> <p>батаљона храбро су страдали у бици на Кадињачи 29. новембра 1941. године. бранећи ослобођену територију „Ужичке републике”</p> <p>Андрићград - град посвећен Нобеловцу изградили су филмски режисер Емир Кустурица и влада Републике Српске. Његов роман „На Дрини Туприја“ послужио је као инспирација за градњу Андрићграда.</p> <p>Дрвенград - етно село филмског режисера Емира Кустурице. које се налази на брду Међавник.</p>
	<p>VI разред</p>	<p>Сремски Карловци – богата ризница српске културе и духовности, са грађевинама од непроцењиве вредности, градић познат и по грожђу и вину али и поезији Бранка Радичевића;</p> <p>Петроварадинска тврђава – тврђава у Новом Саду на обали Дунава;</p> <p>Фрушка Гора – обилазак неког од манастира</p> <p>Љубићево брдо - једна од најзначајнијих битака у Другом српском устанку одиграла се на брду Љубић 1815. године</p> <p>Кадињача – спомен - комплекс који сведочи о новембарским данима 1941. године. Борци Радничког</p>

	<p>VII разред</p>	<p>Љубићево брдо - једна од најзначајнијих битака у Другом српском устанку одиграла се на брду Љубић 1815. године</p> <p>Кадињача – спомен - комплекс који сведочи о новембарским данима 1941. године. Борци Радничког батаљона храбро су страдали у бици на Кадињачи 29. новембра 1941. године. бранећи ослобођену територију „Ужичке републике”</p> <p>Андрићград - град посвећен Нобеловцу изградили су филмски режисер Емир Кустурица и влада Републике Српске. Његов роман „На Дрини Туприја“ послужио је као инспирација за градњу Андрићграда.</p> <p>Дрвенград - етно село филмског режисера Емира Кустурице. које се налази на брду Мећавник.</p>
	<p>VIII разред</p>	<p>Ђурђеви ступови - један од најстаријих српских манастира који је подигао Стефан Немања</p> <p>Сопоћани - задужбина краља Стефана Уроша I, увршћен на УНЕСКО-ву листу светске баштине.</p> <p>Студеница – задужбина Стефана Немање, увршћен на УНЕСКО-ву листу светске баштине.</p>

<p>Обилазак Београда, престонице Републике Србије</p>	<p>V разред</p>	<p>Београд - престоница и најнасељенији град Републике Србије и привредно, културно и образовно средиште земље. Град Панонска лежи на ушћу Саве у Дунав, где се низија спаја са Балканским полуострвом. Београд је управно средиште Града Београда, посебне територијалне јединице са својом месном самоуправом. По броју становника четврти је у југоисточној Европи после Истанбула, Атине и Букурешта;</p> <p>Саборна црква у Београду - непокретно културно добро, има статус споменика културе од изузетног значаја, одлуком из 1979. године. Својом архитектуром, уметничким делима и богатом ризницом представља изузетан споменик културе. У Саборној цркви су сахрањени кнез Милош Обреновић (1780—1860), кнез Михаило Обреновић (1823—1868). Грбови Вука Стефановића Караџића (1787—1864) и Доситеја Обрадовића (1744—1811) налазе се споља, у црквеној порти, испред главног портала;</p> <p>Храм Светог Саве у Београду - највећи српски православни храм, највећи православни храм на Балкану, подигнут је на месту за које се сматрало да је Коџа Синан-паша 1594. године спалио мошти Светог Саве, оснивача Српске православне цркве.</p> <p>Дворски комплекс на Дедињу-направљен за династију Карађорђевића у периоду од 1924. до 1929. године. У оквиру дворског комплекса налазе се две примарне резиденције: Краљевски двор и Бели двор, као и дворска капела Светог Андреја Првозваног; Калемегдан - највећи београдски парк. Истовремено је најзначајнији културно-историјски комплекс, у којем доминира Београдска тврђава изнад ушћа Саве у Дунав;</p> <p>Природњачки музеј у Београду - једна од најстаријих српских националних установа;</p> <p>Музеј Никола Тесла - јединствена институција код нас и у свету. Поседује највећу збирку докумената о животу и раду светског научника Николе Тесле.</p> <p>Конак кнеза Милоша у Топчидеру</p>
---	-----------------	--

	VI разред	/
	VII разред	/
	VIII разред	/
Обилазак установа културе у Републици Србији	V разред	Музеј у Смедереву - завичајна музејска установа комплексног типа, а у саставу музеја се налази природњачка, археолошка, нумизматичка, историјска, етнолошка, уметничка збирка, као и збирка савремене уметности
	VI разред	Нови Сад – главни град АП Војводина, дуго времена био центар српске културе, данас велики индустријски и финансијски центар српске економије, универзитетски град и школски центар, културни, научни, здравствени и политички центар Аутономне Покрајине Војводине, град домаћин многих међународних и домаћих привредних, културних, научних и спортских манифестација, као и град музеја, галерија, библиотека и позоришта; Дворац Дунђерски – дворац некада најимућније породице у Војводини Дунђерски, на 14 километара од Бечеја;
	VII разред	/
	VIII разред	/
Обилазак привредних друштава и јавних предузећа	V разред	/
	VI разред	/
	VII разред	/
	VIII разред	Нови Пазар – град у Рашком округу, на реци Рашки, у средишту Новопазарског поља или Старог Раса. Нова Варош – градско насеље у Србији, настало средином 16. века.

Припрема у другом циклусу:	Начини и поступци остваривања	
Припрема ученика	V - VIII разред	Ученици: се унапред упознају са местима која обилазе, начином превоза и понашања у току пута; активностима које ће тамо реализовати; припремају и пишу реферате (појединачно или у групи); праве презентације о местима која посећују.
Припрема родитеља		Родитељи: присуствују родитељским састанцима (установа припрема детаљна упутства о припреми ученика, упознаје родитеље са правилима понашања ученика); посебним састанцима, по потреби, ради сакупљања битних информација.
Припрема наставника		Наставници реализују заједничке и индивидуалне припреме. Заједничка припрема: Краћи састанци на нивоу школе (припрема плана екскурзије, организација, подела послова). Индивидуална припрема наставника: Прикупљање свих потребних информација о местима која се посећују (географске и геолошке карактеристике краја, фора и фауна, културни, привредни објекти, обичаји и сл.) Писање програма излета на основу постављених циљева и задатака, а у складу са програмом наставе и учења које треба остварити за одговарајући разред.

Настава у природи је посебан вид целодневне организације васпитно-образовне делатности школе који се остварује ван места становања и у условима природне средине, уз проширено педагошко деловање кроз активности у слободном времену. Васпитно-образовни рад повезује се психофизичком рекреацијом у природи. Реализација наставних садржаја, утврђених програмом наставе и учења, прилагођава се конкретним условима природне и локалне средине. Обрађују се они садржаји којима ти услови највише одговарају и у којима се они могу најуспешније остварити. План наставе у природи биће дат у Годишњем плану рада школе за сваку школску годину.

19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе, у којој се прикупља, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Библиотека као специфичан сегмент рада има и прикупљање уџбеника и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Циљ програма: Иновирање, богађење и осавремењивање школске праксе.

Специфични циљеви: Развијање читалачке писмености. Неговање позитивног става о улози писане речи у сазревању и формирању интегритета и идентитета појединца. Прикупљање, обрађивање, истраживање, чување и давање на коришћење библиотечке грађе и пружање приступа ученицима до свих врста информација.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.

Програмски садржаји	Начин остваривања програма
Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике	На Стручним већима планира се набавка потребне лектуре, белетристике, стручне литературе
Избор литературе	Одабирање и припремање литературе за разне образовно- васпитне активности (обавезна и изборна настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности и сл.)
Упознавање са могућностима коришћења литературе.	Организовање наставних часова из појединих предмета у школској библиотеци.
Посета Народне библиотеке „Стеван Сремац“	Посета Народне библиотеке, два пута годишње, у циљу упознавања ученика са истакнутим писцима и промоцији њихових дела.
Посета Сајма књига Обележавање међународног дана књиге Најчитанија књига месеца Учествовање на конкурсима на нивоу града и школе	Иницирање укључивања ученика, наставника и родитеља у активности предвиђене годишњим планом рада библиотекара.

Организовање тематских радионица у току школске године	На основу интересовања ученика у току школске године организовати креативне радионице које ће подстицати развој стваралачке маште ученика и културе читања.
--	---

Програм рада Ученичког парламента

Циљеви и задаци ученичког парламента

Ученички парламент има превасходно задатак да оснажи и подржи партиципацију ученика и развијање демократских односа у школи, као и остваривање и заштиту права ученика.

Циљеви Ученичког парламента су:

- * подстицање демократизације односа у школи и развијање демократске процедуре
- * стварање услова за партиципацију ученика у раду школе – активно учешће ученика у образовно-васпитним активностима Школе
- * развијање критичког односа према друштвеним феноменима
- * усмеравање ка правим друштвеним и цивилизацијским вредностима
- * развијање културе дијалога
- * подстицање толеранције
- * развијање свести о правима и одговорностима ученика
- * развијање сарадње са Наставничким већем, Школским одбором и Саветом родитеља
- * оспособљавање ученика за вођење омладинских организација.

Садржај рада	Начин и поступак остваривања
Организовање рада Парламента	На ЧОС-у избор ученика седмог и осмог разреда за ученички парламент. Упознавање чланова са процедуром рада Ученичког парламента.
Организовање јавних трибина и сарадња са невладиним организацијама и другим културним, здравственим и спортским установама	Решавање конфликта – модели ненасилне комуникације. Модели здравог начина исхране, бављења спортом. Модели учења и мотивација ученика. Спречавање трговине људима. Очување животне средине и природе.
Унапређење рада школских секција, друштава	Давање мишљења о постојећим школским секцијама и давање предлога о новим, могућим школским секцијама. Оспособљавање ученика за вођење омладинских организација.
Сарадња са управом школе, Наставничким и Одељењским већем, Саветом родитеља, Школским одбором	Развој колективног односа и изградња партнерства са наставницима, стручним сарадницима, директорима и органима школе.

	<p>Давање мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану.</p> <p>Разматрање односа и сарадње ученика и наставника односно стручних сарадника</p> <p>Подстицање активнијег учешћа родитеља у школском животу.</p> <p>Покретање реализације пројеката у сарадњи са органима школе и питања значајна за ученике у локалној заједници.</p>
Изјашњавање о најважнијим питањима везаним за Програм рада школе	<p>Давање мишљења о раду директора и стручних органа у школи, годишњем програму рада и школском развојном плану- битним актима и учествовање у евалуацији школе.</p>
Организовање акција (хуманитарних и добротворних)	<p>Прикупљање новчаних прилога за новогодишње пакетиће за децу, прикупљање новчаних прилога, одеће и обуће за ученике чији родитељи нису у завидној финансијској ситуацији.</p>
Рад на демократизацији и модернизацији школе	<p>Промовисање вредности људских права и демократије. Усвајање демократског знања и вредности кроз прихватање различитости, пружање могућности учешћа свих ученика без обзира на расну, верску, националну, имовинску или полну припадност.</p> <p>Подстицање доношења заједничких и прихватљивих одлука за све и развоја демократске културе.</p> <p>Праведније уређивање школског живота.</p> <p>Подстицање унапређења и спровођења квалитетнијег и модернијег образовања.</p>
Обележавање значајних датума	<p>Радионице, прављење паноа, конкурси, такмичења, посете, спортски и културни догађаји.</p>
Организовање спортских догађаја	<p>Учешће чланова парламента на спортским и другим такмичењима и организацији свих спортских манифестација ученика у школи и ван ње</p>
Сарадња са Ученичким парламентима у земљи и иностранству	<p>Различити пројекти, кроз које могу да се остваре жељене активности са парламентарцима из земље и света</p>
Промоција Ученичког парламента	<p>Гостовања на ТВ и радио станицама,</p>

	постављање видео снимака- активности парламентарца на Јутјуб каналу школе.
Функционисање Ученичког парламента	<p>Одржавање састанака, тимски рад, добра комуникација, планирање активности, јавно заступање и нове могућности деловања.</p> <p>Да би ученички парламент функционисао представници парламента треба да буду отворени, комуникативни, информисани, сигурни у себе, поседују лидерске способности, да су спремни да прихвате различитости, да имају могућност самоконтроле, објективности и реалности.</p> <p>Процена како ће одређене акције утицати на девојке, а како на младиће и обезбеђивање активности које унапређују положај и једних и других.</p> <p>Коришћење несексистичког језика, који ће учинити видљивим оба пола.</p> <p>Пропорционално заступљени број девојчица и дечака у односу на укупан број ученика/ца у школи.</p> <p>Пружање могућности удруживања и учествовање у доношењу одлука, а самим тим учење да права парламентарца имају ограничења и да приликом остваривања сопствених права не смеју да угрожавају права других.</p> <p>Изражавање сопственог мишљења и давање права да то имају и други.</p> <p>Заједничко одлучивање кроз размену и сарадњу, активно слушање, уважавање и поштовање..</p>

20. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ

Програм рада продуженог боравка

Продужени боравак је облик организованог рада са ученицима првог и другог разреда и представља могућност да деца, поред редовне наставе, буду у школи још један део дана, док су им родитељи на послу. Сам рад у продуженом боравку усклађен је са

васпитно-образовним задацима у редовној настави, организован је у две смене (прати смене на нивоу школе). Ученици који бораве у продуженом боравку чине хетерогену групу тј. укључује ученике из свих одељења првог или другог разреда основне школе.

Продужени боравак обухвата самостално учење, израду домаћих задатака, слободне активности и слободно време. У оквиру боравка за децу је обезбеђена исхрана (доручак, ручак и ужина) у организацији Пчелице.

У продуженом боравку планира се остваривање следећих активности:

- Усклађивање активности у продуженом боравку са наставним градивом, као и са распоредом часова редовне наставе одељења чији су ученици укључени у продужени боравак.

- Организовање индивидуалног рада ученика на изради домаћих задатака и савлађивању школског градива уз помоћ учитеља у продуженом боравку.

- Приликом рада неопходно је користити све познате облике рада што подразумева рад у пару, индивидуални и групни рад.

- Планирање самосталног рада ученика у зависности од узраста ученика, предмета, као и од брзине савладавања нових наставних области, односно психо – физичких могућности сваког појединца.

- Праћење и поштовање иницијативе од стране учитеља, кроз заједничке састанке ради континуираног међусобног информисања.

- Сарадња са стручном службом.

- Планирање што разноврснијих садржаја и облика слободних активности неопходних за развој свих компонената личности ученика (интелектуалне, моралне, физичке, радно-техничке, естетске...).

Слободне активности подразумевају: креативне радионице и музичке, ликовне, спортске, драмске активности као и активности по њиховом избору које када год можемо проводимо на чистом ваздуху.

- Укључивање ученика у друштвена збивања средине у којој се школа налази.

- Учешће у обележавању значајних датума које школа прославља.

- Сарадња са родитељима деце у продуженом боравку.

21. МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Међупредметне компетенције	Специфичности
Компетенција за учење	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са техникама, методама и стиловима учења на ЧОС-у, редовној настави, ваннаставним активностима, пројектној настави, предавањима, трибинама и др. -Планирање времена и организација процеса учења на радионицама. -Ученик развија вештине уочавања структуре градива; активно селекује познатог од непознатог, битно од небитног, резимира и елаборира основне идеје кроз наставни процес. -Учимо кроз практичну примену знања на отвореном, кроз учешће у акцијама и пројектима на свим нивоима. - Подстицање развоја критичког мишљења ученика дискусијама и дебатама. - Обуке наставника за примену метода активног учења и савремених наставних сретстава. - Примена различитих облика, метода и техника рада представљањем примера добре праксе. - Планирање и организовање угледних и огледних часова.
Решавање проблема	<ul style="list-style-type: none"> -Ученик препознаје проблемску ситуацију. Проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације на ЧОС-у или тематским радионицама. - Кроз наставни процес развија критичко мишљење, формира ставове и аргументује предности и слабе стране различитих решења. - Ученик на основу стечених знања и сазнања вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама. - Организовање обука за вршњачку медијацију кроз радионичарски рад. - Решавање проблема методом “Форум театар” - Радионичарски рад у оквиру школских пројекта
Комуникација	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик развија вештине различитих модалитета комуникације (усмена, писана, непосредна и посредована комуникација) кроз наставни процес, приредбе, предавања, јавне наступе. - Ненасилна комуникација, реализација на часовима одељењске заједнице. - Ученик уважава саговорника, формира личне и толерантан је на туђе ставове, уважава различитости кроз тимски рад, пројектне задатке, пројектну наставу, радионице, дискусије, дебате и др.

Међупредметне компетенције	Специфичности
Сарадња	<p>Кроз тимски рад, сарадњу на пројектима, хуманитарним акцијама, стручним посетама и другим групним активностима ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева током пројекне наставе, пројектних и тематских задатака. - Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада. - Ангажује се на реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. - Вршњаци уважавају индивидуалне способности појединаца и деце са посебним потребама у тимском раду. - У наставном процесу одлични резултати постижу се вршњачком едукацијом. - Наставник остварује сарадњу кроз сачињавање планова, организацију тематских дана, пројектне наставе, планирање слободних активности, учешће у пројектима и др. - Сарадња наставника у оквиру стручних органа. - Остваривање сарадње са родитељима анкетирањем, решавањем битних питања, уважавањем сугестија и предлога. - Сарадња са другим образовним и културним установама.
Рад са подацима и информацијама	<ul style="list-style-type: none"> - Обучавање ученика да проналази различите изворе и начине добијања података, да процењује њихову поузданост кроз наставни процес (учење, домаће задатке). - Кроз пројектне задатке и анализу ученик користи тебеларни и графички приказ података. - Упознавање ученика са информационом технологијама за чување, презентацију и основну обраду података на часовима информатике. - Наставник користи јавне и приватне податке у раду, зна које податке може да добије од надлежних институција и користи основна правила чувања приватности података.
Дигитална компетенција	<ul style="list-style-type: none"> - Обучавање ученика за коришћење ИКТ у настави. - Упознавање ученика са правилима понашања на интернету на ЧОС-у. - Развијање дигиталних компетенција истраживањем, обрадом и презентовањем података и ученичких радова изградом пројектних задатка. - Упућивање ученика на конкурсе, такмичења и смотре које се организују онлајн.

	<ul style="list-style-type: none"> - Обучавање ученика и родитеља за коришћење платформи за учење, есДневника и апликација за комуникацију. - Обука наставника за примену веб-алата у настави похађањем вебинара. - Обука наставника за реализацију наставе на даљину.
Одговоран однос према здрављу	<ul style="list-style-type: none"> -Развијање здравих стилова живота са акцентом на правилну исхрану и физичку активност на часовима физичког и здравственог образовања, биологије, пројекте, акције на нивоу школе, др. - Организовање разговора(трибина) за ученике и родитеље са нутриционистима, спортистима, лекарима о здравом начину живота. - Обележавање битних датума – “Светски дан здраве хране” - Сарадња са Домом здравља и “Црвеним крстом” - Указивање на могуће последице коришћења никотина, алкохола и других психоактивних супстанци у оквиру часова биологије, грађанског васпитања, на ЧОС-у, трибинама и тематским предавањима стручних организација. - Учешће на конкурсима и акцијама везаним за здраве стилове живота. - Сарадња са “Црвеним крстом” у едукацији и такмичењима из области пружања прве помоћи.

Међупредметне компетенције	Специфичности
Одговоран однос према окоolini	<ul style="list-style-type: none"> - Развијање еколошке свести на часовима биологије, технике и технологије, слободним активностима учешће у школским акцијама и пројектима. - Обележавање битних еколошких датума током школске године. - Практична примена знања кроз рециклажу, очување биодиверзитета и микроклиме школског простора. - Учешће ученика на конкурсима, такмичењима и смотрама из области екологије.

Одговорно учешће у демократском друштву	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са друштвено одговорним понашањем на часовима грађанског васпитања. - Активно учествовање ученика, родитеља и запослених у живот школе и заједнице. - Учешће ученика у вршњачким тимовима, Ђачком парламенту и др. - Сарадња са организацијама на локалном нивоу (образовним, културним, здравственим установама) активним учешћем у акцијама, пројектима, на конкурсима, спортским данима и др. - Покретање и активно учешће у хуманитарним акцијама. - Својим активностима у школи и заједници афирмишемо дух толеранције, равноправности, интеркултуралности, као и супротстављање насиљу и дискриминацији кроз трибине, ОПД пројекат.
Естетичка компетенција	<ul style="list-style-type: none"> -Развијање креативности ученика током наставног процеса, уметничко изражавање кроз изложбе, концерте, представе и приредбе у школи, на часовима за развој вештина. - Уређење школског простора. - Повезивање уметности са науком кроз тематске дане. - Посете галеријама, музејима, верским објектима и др.
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	<ul style="list-style-type: none"> - Оснаживање ученика за представљање личних идеја и покретања акција повезаних са предузетништвом на часовима разредне и предметне наставе. - Организовање хуманитарних продајних изложби за Нову годину и Ускрс. - Упознавање ученика са предузетничким активностима кроз професионалну оријентацију.

22. Индивидуални образовни планови ученика

Индивидуални образовни планови су део школског програма. С обзиром на то да индивидуални образовни планови садрже личне податке о ученику, иако се сматра саставним делом школског програма, овај прилог се не објављује, имајући у виду закон којим се уређује заштита података о личности.

Програм инклузивног образовања

Циљ: пружити додатну подршку ученицима којима је услед социјалне ускраћености, тешкоћа у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, подстицање развоја и интегрисаност деце са

тешкоћама у развоју у групу вршњака без развојних тешкоћа, као и ученицима који су због њихових изузетних способности постигли резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда.

Задаци: Континуирано праћење напредовања ученика;

Примена индивидуализације и ИОП-а (1,2 и 3)

Праћење остварености примене индивидуализације и ИОП-а

Садржаји програма	Начин и поступак остваривања садржаја програма	Исходи- показатељи промена
Упознавање стручних тела са специфичностима ученика са тешкоћама у развоју	Предавање на Стручним већима	Прецизан и систематичан увид у специфичности ученика са тешкоћама у развоју
Отклањање физичких и комуникацијских препрека	Прилагођавање простора и услова у којима се одвија активност у установи Прилагођавање метода рада, наставних средстава и помагала и дидактичког материјала у складу с препознатим потребама	Деци и ученицима са тешкоћама у развоју максимално је прилагођен простор, методе рада, наставна средства и дидактички материјал
Идентификовање ученика којима је потребна додатна подршка у образовању	Индивидуални разговори са предметним наставницима о ученицима код којих су препознали потребу за додатном подршком Разматрање на одељењским већима и Педагошком колегијуму	Идентификован прецизан број ученика којима је потребна додатна подршка у образовању
Формирање тимова за пружање додатне подршке ученику	На основу мишљења предметних наставника директор формира ИОП тим	Тимови за пружање додатне подршке функционишу у школи, по потреби се састају и врше евалуацију постигнутих резултата у раду

Прибављање сагласности родитеља за спровођење ИОП-а	Указивање на потребе и истицање користи од примене ИОП-а	За ученике за које је Стручни тим за инклузивно образовање дао препоруке да се образују по ИОП-у прибављене су сагласности
Остваривање сарадње са интересорном комисијом	Тражење њиховог мишљења и сарадња при изради измењеног програма	Прибављање мишљења ИРК за ученике којима је то неопходно
Остваривање сарадње са стручњацима из Специјалне школе са домом ученика „Бубањ“, континуирана логопедско-дефектолошка подршка ученицима са тешкоћама у развоју, као и подршка наставницима и стручним сарадницима у непосредном раду са њима	Долазак стручњака у школу по унапред утврђеној динамици и континуирано праћење напретка ученика који стварују право на додатну подршку мишљењем Интересорне комисије	Остварена сарадња са логопедско-дефектолошким тимом из специјалне школе
Буђење свести родитеља о праву све деце на редовно школовање и потребама ученика	Стручно предавање на родитељским састанцима, Савету родитеља Укључивање ученика којима је потребна додатна	Формирани позитивни ставови према интеграцији ученика у социјалну средину

Буђење свести ученика о потребама ученика који раде по ИОП-у	Стручно предавање на Ученичког парламенту	Развијена осетљивост за потребе ученика који теже напредују, толеранција на различитости, мотивисаност за помагање ученицима који имају развојне тешкоће
Примена ИОП-а у одељењима	Израда и припрема материјала које садрже задатке за ученике који раде по ИОП-у.	Постојање разноврсног дидактичког материјала
Реализација планираних активности	Анализа планираних и остварених задатака увидом у припреме наставника и радни материјал ученика. Посета часова у одељењима где се ради по ИОП-у	Наставници доследно у својим припремама бележе активности са ученицима са тешкоћама у развоју и реализују их на часовима
Процена напредовања ученика који су савладавали наставу по индивидуализованом начину рада или ИОП	Анализа постигнућа ученика који су савладавали наставу по индивидуализованом начину рада или ИОП Мишљење предметних наставника Заловољство ученика (анкета, интервју)	Постојање одговарајуће документације која се односи на процену напредовања ученика обухваћених инклузивним
Израда, измена и допуна ИОП-а на предлог Стручног тима за инклузивно образовање	Корекција ИОП-а (уколико ученик није савладао планирано) Израда новог ИОП-а (уколико је ученик напредовао)	Састанци тимова за додатну подршку се редовно састају и врше евалуацију рада
Обезбеђивање заштите података ученику у току школовања	Функционисање у складу са правилником о заштити података	Подаци се уредно воде и чувају у складу са правилником о заштити података
Стручно усавршавање наставника	Упознавање наставника са профилем ученика са посебним потребама, начином израде ИОП-а, процедуре у предлагању и усвајању ИОП-а Акредитовани семинари из ове области	Развијене компетенције и мотивисаност за рад са ученицима са тешкоћама у развоју

МЕРЕ И ВРСТЕ ПОДРШКЕ У ИНДИВИДУАЛИЗОВАНОМ НАЧИНУ РАДА

1. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ МЕТОДА, МАТЕРИЈАЛА И УЧИЛА (МЕРЕ ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈЕ)

Области мера	Кратак опис мере/врсте подршке и сврха тј. циљ пружања подршке
Предмети /у току реализације часова/	<ul style="list-style-type: none"> – поновити упутства ученику пошто су дата одељењу, затим тражити од њега или ње да их понове и објасне упутства наставнику – дати пример како би се помогло ученицима, поставити пример тако да могу често да га погледају – дати додатно време за завршавање задатака – поједноставити сложена упутства – тражити мање тачних одговора за завршавање (квалитет насупротквантитета) – скратити задатке, поделом рада на мање делове – користити контролне листе, шеме, картице за подсећање итд. – смањити задате домаће задатке, – обезбедити помоћ око организације учења – припремити унапред распоред учења/задатака са учеником – направити систем награђивања за завршавање рада у школи и домаћих задатака – родитеље редовно извештавати о напредовању – додатна прилагођавања (пр. одредити једног друга-добровољца који ће помагати око домаћих задатака) – ставити ученика близу наставника – ставити ученика близу позитивног узора – избегавати стимулације које одвлаче пажњу – поједноставити правила у учионици тако да су јасна и доступна за подсећање – похвалити одређена понашања – користити стратегије за само-контролу – дозволити кратке одморе између задатака – подсећати ученика да не прекида рад на задатку (различитим невербалним сигнаlima)

2. ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ПРОСТОРА/ УСЛОВА У КОЈИМА СЕ АКТИВНОСТИ ОДНОСНО УЧЕЊЕ ОДВИЈА (на пр. отклањање физичких баријера, специфична организација, распоред активности и сл.)

Области мера подршке	Кратак опис мере/врсте подршке и сврха тј. циљ пружања подршке
<p>Обавезни предмети Изборни предмети</p> <p>Друштвене, техничке, хуманитарне, културне, спортске активности</p>	<ul style="list-style-type: none"> – организација наставног простора, наставне опреме за групни и индивидуални радученика – припрема и коришћење аудио-визуелних наставних средстава ипомагала – у што већој мери онемогућити негативне утицаје који деконцентришу рад ученикаи одвлачење пажње приликом наставног рада – правовремена набавка материјала и потрошних средстава

3. ИЗМЕНА САДРЖАЈА АКТИВНОСТИ И ИСХОДА, ОДНОСНО САДРЖАЈА УЧЕЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА ОБРАЗОВАЊА

Области мера подршке	Кратак опис мере/врсте подршке и сврха тј. циљ пружања подршке
<p>Обавезни предмети Изборни предмети</p> <p>Друштвене, техничке, хуманитарне, културне, спортске активности</p>	<ul style="list-style-type: none"> – прилагођавање исхода учења и стандарда постигнућа одређеним категоријама ученика и појединим ученицима с обзиром на њихове развојне карактеристике и степен когнитивног, емоционалног, физичког и социјалног развоја – кроз оперативни наставни план и програм за сваки наставни предмет и ваннаставну активност – прилагођавање садржаја рада и социјалних облика рада ученика развојним карактеристикама ученика – прилагођавање система оцењивања сходно потребама развоја ученика са сметњама и тешкоћама у развоју - реализовати наставу на начин који ангажује више чула (визуелно, аудитивно, кинестетичко), уз коришћење адекватног материјала за учење (слике, постери, шарени папир, мааркери исл.)

23. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Циљ: Развијање свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Задаци: Утврђивање начина и мера за отклањање, смањење или ризика и препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном месту.

Садржај/Активности	Начин реализације
Обука запослених за безбедан и здрав рад	Презентација, израда теста
Периодични прегледи и контроле исправности пп апарата, електричних апарата и сл.	Провера исправности, мерења, редовно одржавање опреме, извештаји...
Управљање отпадом и смећем	Заједничке акције, презентације, панои, упутства...
Обука запослених за пружање прве помоћи и провера теоријске и практичне оспособљености	Усмено излагање, практичне вежбе
Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења	Реализација активности из програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Противпожарна обука	ПП презентација, усмена презентација, практична вежба
Испитивање услова радне околине: зрачења, физичка штетност, осветљеност, хемијска	Мерења, извештаји
Испитивање емисије штетних гасова у котларници	Мерења, извештаји

24. ПРОГРАМ ЗА СТИЦАЊЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ЗНАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Школа ће на основу програма за стицање елементарних знања из српског језика, у складу са потребама и интересовањима ученика израђивати план подршке ученицима.

Циљ програма је адекватна подршка ученицима у савладавању елементарних знања из српског језика.

Задаци програма:

Усвајање елементарних знања из српског језика у циљу постизања бољих постигнућа ученика.

Пружање додатне образовне подршке ученицима ромске националности у савладавању елементарних знања из српског језика.

Мотивисање ромске деце у предшколском разреду да кроз игровне активности усвајају елементарна знања из српског језика, у циљу што успешнијег укључивања у образовно-васпитни процес.

План стицања елементарних знања из српског језика ће се израђивати у складу са потребама деце и ученика и представљаће саставни део Годишњег плана рада школе.

Компензаторни програм

Под компензаторним програмом подразумевају се планом дефинисане активности чији је циљ да се спречи или надокнади интелектуално, социјално и емоционално заостајање деце и ученика из социо-економских и образовно депривираних средина.

Циљ компензаторних програма је да се обезбеди подршка учењу деци и ученицима из осетљивих група. Као примарни циљ поставља се интеграција деце и ученика, односно помоћ да наконаде пропусте у образовању и васпитању током школског периода. Организовање оваквог вида подршке допринеће бољим интелектуалним и школским постигнућима деце и ученика, јер подстицање интелектуалног развоја доводи до развоја осталих аспеката личности.

Из овако дефинисаног циља произилази неколико општих категорија циљева, који се односе на основне аспекте дечијег развоја. У компензаторном плану важност општих категорија циљева је следећи:

- развој мотивације код ученика, пре свега унутрашње, за учење и школовање;
- развој општих интелектуалних способности и интересовања;
- развој социјалне интелигенције, социјалног понашања и одређених особина личности,
- развој одређених школских знања и вештина (читање, писање, рачунање).

Компензаторни програми се могу остваривати као групно и индивидуално оријентисани програми, али и као њихове комбинације. Код индивидуално оријентисаних програма, активности и пажња се усмерава на појединачног ученика тј. наставник ради са индивидуално са учеником, док се кроз групни приступ формира група деце, ученика којима се пружа подршка. Компензаторни програми могу бити усмерени на различите узрастне групе деце, односно ученика.

- деца од 5-6 година- предшколски компензаторни програм;
- ученици од 7-10 година - школски компензаторни програм;
- ученици од 11-14 година - школски компензаторни програм;

Идентификација ученика којима је потребна помоћ предуслов је за израду адекватног компензаторног програма. Идентификацију деце и ученика врше и стручни сарадници приликом уписа ученика у школу. Идентификација ученика врши се у сарадњи са наставником, најчешће је то одељењски старешина или васпитач.

Компензаторни програм пре свега није намењен само ромској деци која похађају основну школу. Пожељно је да програмом буду обухваћена деца која имају потешкоћа у савладавању наставних садржаја а потичу из депривираних средина, повратници по реадмисији, ученици који су из здравствених разлога одсуствовали из школе и сл.

Свеобухватност подразумева свестрани приступ интеграцији. Компензаторни програм ће бити успешнији уколико се врши утицај на све делове социјалног и културног простора у коме се одвија дечији развој. Програм треба да активира све учеснике укључене у образовни васпитни процес: ученике, наставнике, стручне сараданике, родитеље и школско окружење (локалну заједницу) и одређене институције.

Редовно похађање наставе као и постизање адекватних исхода ученика кроз компензаторне програме само је један од задатака школе, наставника и стручних сарадника. Модели и активности подршке ученицима из социо-економски и образовно депривираних средина кроз компензаторне програме, оствариваће се у складу са реалним потребама деце и ученика кроз индивидуалне часове, адекватне часове допунске наставе, подршком педагошког асистента (пре свега у савладавању српског језика), променом намене и већом доступношћу школске библиотеке и ИТ кабинета.

Школа ће у оквиру компензаторног програма реализовати радионице за ученике петог и шестог разреда који нису савладали технике учења и памћења. Критеријум за укључивање ученика су три или више недовољних оцена на крају првог класификационог периода, а предуслов је сагласност родитеља да ученик похађа планиране активности.

Активности за остваривање компензаторног програма

У оквиру сваког наставног предмета а у односу на потребу која се буде указала, у току године организоваће се часови компензаторног програма, који ће ученицима омогућити надокнаду пропуштеног наставног садржаја. У односу на дужину трајања одсуствовања ученика са наставе и процене сваког предметног наставника у сарадњи са стручним сарадницима часови ће бити реализовани мимо редовне наставе. Посебан план рада са ученицима израђиваће се у зависности од потребе сваког ученика, и све активности биће евидентирание.

Активности у оквиру компензаторног програма

- * развијање групне хомогености у одељењу; подстицање ученика на сарадњу.
- * помоћ у изради домаћих задатака; помоћ у извршавању осталих школских обавеза (редовност похађања наставе, обављање редарских дужности и других ваннаставних активности)
- * индивидуализован приступ у раду са учеником на часовима редовне наставе
- * подршка у савладавању српског језика
- * допунска настава
- * радионице са ученицима (предуслови за учење, технике учења и сл.)
- * праћење напредовања и постигнућа ученика
- * рад у мањим групама, паровима
- * методологија рада прилагођена потребама ученика у оквиру компензаторног програма
- * постепено укључивање ученика у активности и манифестације које се организују у школи
- * сарадња са родитељима/старатељима у циљу упознавања са захтевима наставног плана и програма, важности подршке и рад са учеником код куће и сл.
- * сарадња са локалном заједницом/институцијама оствариваће се у зависности од потреба које налаже овај програм

Носиоци активности компензаторног програма: одељењске старешине, стручни сарадници, предметни наставници, педагошки асистент, родитељи/старатељи, локална заједница и друге институције у зависности од потреба.

Праћење остваривања школског програма

Циљ праћења је: утврђивање ваљаности планирања; праћење тока наставе – ваљаности наставних метода, садржаја; регистровање података о напредовању ученика; саопштавање повратних информација ученицима, родитељима, стручним телима.

Садржај праћења остваривања школског програма (постигнућа ученика, оствареност исхода, оствареност образовних стандарда, усклађеност циљева и задатака са темама и садржајима, наставним методама и облицима рада, са активностима ученика и наставника, са наставним средствима, временском динамиком, са узрасним и развојним карактеристикама ученика, фактори који подржавају реализацију планираног и фактори који ометају реализацију планираног у школском програму...),

Начин праћења остваривања школског програма (различите методе и технике оцењивања ученика, диференцирање различитих нивоа постигнућа ученика, мерење постигнућа ученика, мерење задовољства ученика и наставника у раду, процењивање активности ученика...),

Праћење на основу области самовредновања и вредновања рада школе,

Праћење на основу стандарда за екстерно вредновање рада образовних установа

Инструмент праћења остваривања школског програма (тестови, анкете, скале процене, модели евалуације, извештаји, припреме наставника, радови ученика, елементи портфолија наставника и ученика...),

Сарадници у тиму за праћење остваривања школског програма (наставници, стручни сарадници, директор, одељењска и наставничко веће, представници Министарства просвете и науке, саветници Школске управе Ниш, родитељи, представници других образовних институција као: Регионални центар за стручно усавршавање наставника, екстерне групе за вредновање квалитета, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Завод за унапређивање васпитања и образовања, Просветни савет, Национални центар за образовне стандарде и евалуацију,...),

Временска динамика праћења остваривања школског програма (континуирано током године, класификациони периоди...),

Напомене везане за усавршавање система праћења остваривања школског програма.

Начин праћења:

Наставници ће редовно вршити анализу остварености исхода учења. Редовни састанци стручних већа и тима – размена искуства, уједначавање критеријума. Консултације са другим школама, стручним активима, министарством.

Континуирано прилагођавање метода и техника рада могућностима ученика. Израда тестова за проверу остварености исхода и стандарда.

**Председник Школског одбора
Саша Костадиновић**

**Директор школе
Саша Тончев**
